

มาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษี

นางสาวกนกนันท์ ชนาพรธรรม

รายงานเอกัตศึกษาระดับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Personal Data Protection Standards of Publicly Available Information of Tax

Miss Kanoknun Chanataradhamma

An Individual Research Paper Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Finance and Tax Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

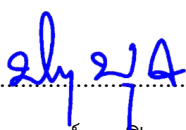
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อเอกัตศึกษา	มาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษี
นิสิต	นางสาวกนกนันท์ ชนาทรธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ สาขากฎหมายการเงินและภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง

บทคัดย่อ

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ตามภารกิจของกรมสรรพากรดำเนินการโดยอาศัยฐานการประมวลผลโดยชอบด้วยกฎหมาย คือเป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการภารกิจของรัฐเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามปัจจุบันที่มีการนำข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านภาษี การริเริ่มใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสนับสนุนการดำเนินการกระบวนการทางภาษีของกรมสรรพากรจึงเกิดเป็นมาตรฐานใหม่ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า มี 3 การดำเนินการกระบวนการหลักของกรมสรรพากร คือ การสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ การกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีและงานกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้างที่สามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะมาใช้ โดยการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะนั้นสามารถทำได้ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าการใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีสามารถทำได้โดยสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กรมสรรพากรควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย ความเป็นธรรม และความโปร่งใส (Lawfulness Fairness and Transparency) และเพิ่มมาตรการในการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีเพื่อให้สอดคล้องตามหลักความจำเป็นในการประมวลผลข้อมูลหรือหลักการให้ข้อมูลให้น้อยที่สุด (Data minimization)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง)

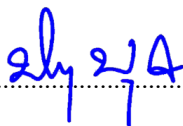
..........นิสิต
(นางสาวกนกนันท์ ชนาทรธรรม)

Thesis	Personal Data Protection Standards of Publicly Available Information of Tax
Research	Miss Kanoknun Chanataradhamma
Field of Study	Finance and Tax Laws
Advisor	Assoc. Prof. Piyabutr Bunaramrueang, J.S.D.

Abstract

Processing of personal data which is publicly available information for purposes of taxation under the supervision of the Revenue Department is operated on a lawful basis to implement public tasks. However, presently, information from Big Data is applied for tax analysis. The initiative of technology instrument to collect, use, and disclose personal data which is publicly available information to strengthen and to support tax administration of the Revenue Department is created. In addition, a new standard for personal data protection.

According to this study, the duties of the Revenue Department consists of three core procedures; to observe and follow up on informal business; to regulate and investigate tax; and to enforce law, and to expedite payments of delayed tax collection which publicly available information shall be used. In this case, technology shall be employed as a tool to evaluate publicly available information which are personal data. To demonstrate that the disclosure of publicly available information is permissible under the Personal Data Protection Act, the Revenue Department is required to establish any policies on the use of publicly available information for taxation based on lawfulness, fairness and transparency principles as well as to prepare measures on the disclosure of publicly available information for taxation in relation to necessity of data processing or data minimization principle.

..... Advisor
(Assoc. Prof. Piyabutr Bunaramrueang, J.S.D.)

..... Researcher
(Miss Kanoknun Chanataradhamma)

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษานับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง เป็นอย่างสูงที่สละเวลาอันมีค่าให้เกียรติรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งคอยให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและให้ความเมตตาช่วยเหลือผู้เขียนในทุกขั้นตอนกระบวนการจัดทำเอกัตศึกษามาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำเอกัตศึกษา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำเอกัตศึกษาและตอบข้อซักถามต่าง ๆ มาโดยตลอด

และที่ขาดไม่ได้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือผู้เขียนในทุก ๆ ด้านเพื่อให้ผู้เขียนสามารถจัดทำเอกัตศึกษาได้อย่างเต็มที่ รวมถึงขอขอบคุณเพื่อนพี่น้องของผู้เขียนทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ให้ข้อมูลช่วยเหลือในการจัดทำเอกัตศึกษา และรับฟังให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา

สุดท้ายผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกัตศึกษานับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเอกัตศึกษานับนี้ผู้เขียนขอยกความดีงามทั้งหมดให้แก่ผู้มีพระคุณของผู้เขียนทุกท่าน แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

กนกนันท์ ชนาทรธรรม

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย	4
1.5 วิธีการศึกษาวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	4
บทที่ 2 การคุ้มครองข้อมูลสาธารณะและกระบวนการดำเนินงานทางภาษี.....	5
2.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษี	5
2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ	5
2.1.2 การคุ้มครองข้อมูลสาธารณะ	16
2.1.3 หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	21
2.1.4 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกรมสรรพากร	23
2.1.5 ตารางเปรียบเทียบนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Notice)	30
2.2 กระบวนการดำเนินงานทางภาษี.....	37
2.2.1 กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกกรอบ	38
2.2.2 กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร	40
2.2.3 กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี	45
2.2.4 กระบวนการการคืนภาษีอากร.....	47
2.2.5 กระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง	47
บทที่ 3 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษี.....	49

3.1 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีของ HM Revenue & Customs (HMRC) สหราชอาณาจักร.....	49
3.2 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีของ Internal Revenue Service (IRS) สหรัฐอเมริกา.....	51
3.3 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรไทย	64
บทที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษี	74
4.1 การเปิดเผยข้อมูลของ HM Revenue & Customs (HMRC) สหราชอาณาจักร.....	74
4.2 การเปิดเผยข้อมูลของ Internal Revenue Service (IRS) สหรัฐอเมริกา.....	77
4.3 การเปิดเผยข้อมูลของกรมสรรพากรไทย.....	79
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ.....	10
ตารางที่ 2 ประเภทข้อมูลส่วนบุคคลที่ประมวลผลของ HM Revenue & Customs (HMRC)	26
ตารางที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของ HM Revenue & Customs (HMRC).....	27
ตารางที่ 4 เปรียบเทียบนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Notice).....	30
ตารางที่ 5 แบบแสดงรายการเสียภาษีโดยวิธีประเมินตนเอง (Self - assessment)	40
ตารางที่ 6 แบบแสดงรายการเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax).....	42
ตารางที่ 7 รายการข้อมูลในแบบแสดงสำรวจและติดตาม (สร.4) และหนังสือแจ้งผลการสำรวจ (สร.5)	66
ตารางที่ 8 การเปิดเผยข้อมูลของ HM Revenue & Customs (HMRC).....	75
ตารางที่ 9 กิจกรรมการเปิดเผยข้อมูลของกรมสรรพากรไทย.....	81

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนการดำเนินงานทางภาษีของกรมสรรพากร	37
ภาพที่ 2 การไหลของข้อมูลในการใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษี (Input Data Flow).....	65
ภาพที่ 3 การไหลของข้อมูลในการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษี (Output Data Flow).....	89

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล กรมสรรพากร ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรรายได้ของประเทศเพื่อนำไปใช้จ่ายในรูปงบประมาณของภาครัฐ ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากการยื่นแบบเสียภาษีโดยการประเมินตนเอง กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการประเมิน การตรวจสอบ การเร่งรัด และการบังคับเพื่อจัดเก็บภาษี ตลอดจนการบริการทางด้านภาษีอาจกล่าวได้ว่าในแทบทุกกระบวนการในการดำเนินการกิจด้านภาษีของกรมสรรพากรนั้นมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะเพื่อวัตถุประสงค์ตามภารกิจของกรมสรรพากร ดำเนินการโดยอาศัยฐานการประมวลผลโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 คือการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจของรัฐเป็นสำคัญ กล่าวคือการทำให้นำข้อมูลสาธารณะมาใช้ในกระบวนการจัดเก็บภาษีนั้นกรณีเป็นไปโดยอาศัยอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อหรือมีเหตุอันควรสงสัยเป็นต้น ส่วนการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีเป็นอีกหนึ่งในภารกิจของกรมสรรพากร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 41 (1) ที่กำหนดว่าบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจึงมีภารกิจที่ต้องเปิดเผยข้อมูลสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่และรักษาประโยชน์ของตนได้¹ รวมถึงเป็นการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการสืบค้นติดตามข้อมูลหรือตรวจสอบความถูกต้อง กรมสรรพากรจึงมีอำนาจประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการกิจทางภาษี ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้รูปแบบในการดำเนินการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรพัฒนาตามไปด้วยจากการจัดเก็บฐานข้อมูลขนาดเล็ก (Small Data) ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจตรวจสอบสถานประกอบการเป็นราย ๆ หรือเฝ้า

¹ กรมสรรพากร, “ข้อมูลข่าวสารกับการให้บริการของกรมสรรพากร,” [Online] Accessed: 24032565. Available from: https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/borkor/info_service/link/info_170760.pdf

สังเกตพฤติกรรมการประกอบกิจการ การประเมินหรือตรวจสอบจากข้อมูลกระดาษเป็นสำคัญ ผู้ปัจจุบันที่เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ข้อมูลต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงและอยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการริเริ่มใช้เครื่องมือด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถติดตามตรวจสอบพฤติกรรมการเลี้ยงภาษีของผู้ประกอบการ² ให้เข้าสู่ระบบการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ประกอบกับการมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดขึ้นจึงเกิดประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีนี้นั้นจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ ขอบเขตในการคุ้มครองข้อมูลดังกล่าวมากน้อยแค่ไหนอย่างไร ประกอบกับการตั้งข้อสังเกตว่าการนำข้อมูลสาธารณะมาใช้นั้นเป็นการทำผิดจริยธรรมหรือผิดกฎหมายหรือไม่³ โดยเฉพาะกับเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล นอกจากนั้นในส่วน of กรมสรรพากรมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลสาธารณะทางภาษีอย่างไร

ตามหลักการบริหารภาษีอากรที่ดีของ Adam Smith ในหนังสือเรื่อง The Wealth of Nations ประกอบด้วย หลักความเสมอภาค หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัด ในปัจจุบันได้มีการเพิ่มหลักเกณฑ์ให้เหมาะกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งหลักเกณฑ์หนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลคือ หลักการยอมรับ⁴ หมายถึง ภาษีอากรที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งการยอมรับของประชาชนนั้นจะเกิดขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อถือและศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐ การดำเนินภารกิจทางภาษีของกรมสรรพากรจึงจำเป็นที่จะต้องเป็นไปโดยยุติธรรม ขอบด้วยกฎหมาย และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมมากที่สุด⁵ ซึ่งเมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับ อาจเกิดข้อกังวลว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะส่งผลกระทบต่อเป็นอุปสรรคหรือมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจทางภาษีอากรของกรมสรรพากรหรือไม่ อย่างไร รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 32 บัญญัติรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลไว้ว่า การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคล หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงพอเพื่อประโยชน์สาธารณะประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในมุมมองของผู้เสียภาษีอากรซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจึงต้องการได้รับความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและใช้สิทธิตามที่กฎหมายให้การรับรองและ

² หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, “สรรพากรบีค้ำออนไลน์นอกขง ปิดเว็บไซต์กรณีเลี้ยงภาษีกฎหมาย “อีบีซีเนส” บังคับใช้ปีงบประมาณ 64,” [Online] Accessed: 24042564. Available from:

http://203.155.220.117:8080/BMAWWW/upload/module_cms/title_cms/file_225e8877839d206aee7f3cbb3b0d7cd6.pdf

³ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “รู้ทันเทคโนโลยี ดูดข้อมูลเว็บ กรมสรรพากรใช้ทคนเลี้ยงภาษี,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.komchadluek.net/news/scoop/420693>

⁴ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2563), หน้า 92

⁵ ศิริญา ดุสิตนานนท์, “การออกแบบระบบภาษีอากรไทยตามหลักภาษีอากรที่ดี Principles of Good Tax for Designing Thai Tax Structure System.” [Online] Accessed 28052564. Available from: http://utcc2.utcc.ac.th/lawjournal/71/224_244.pdf

คุ้มครองไว้ หากผู้เสียหายไม่เข้าใจถึงอำนาจหน้าที่การจัดเก็บภาษีอากรและการนำข้อมูลส่วนบุคคลมาใช้ในการดำเนินการทางภาษีของกรมสรรพากรว่าเป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องตามมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะทำให้เกิดข้อโต้แย้งและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติภารกิจของกรมสรรพากรได้

ดังนั้น เพื่อเป็นการไขประเด็นปัญหาและให้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการทางภาษีของกรมสรรพากรได้รับการอธิบาย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษา ทบทวน จัดหมวดหมู่ การประมวลผลข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรเป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อให้ผู้เสียหายอากรซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเกิดความยอมรับ ป้องกันข้อโต้แย้ง สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 -2566 ของกรมสรรพากรที่ว่า “องค์กรชั้นนำที่จัดเก็บภาษีอย่างโปร่งใสเป็นธรรมด้วยนวัตกรรมและบุคลากรคุณภาพเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการคลัง”⁶ ทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกรมสรรพากรให้ทัดเทียมสากล และสามารถดำเนินการให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีเพื่อใช้ในการดำเนินการของกรมสรรพากร
- 2) ศึกษามาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากร
- 3) ศึกษาผลกระทบเมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับต่อการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากร
- 4) ศึกษามาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษี ที่เหมาะสมและสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การประมวลผลข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรสอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

⁶ กรมสรรพากร, “วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์.” [Online] Accessed 26052564. Available from: <https://www.rd.go.th/19954.html>

1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ศึกษาการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากร และมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากระเบียบหรือคำสั่งของกรมสรรพากร หนังสือ บทความ วารสาร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสรรพากร สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น และคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ เพื่อการวิเคราะห์และศึกษาทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นและหาข้อสรุปของการศึกษาต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

- 1) ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินภารกิจทางภาษีของกรมสรรพากร
- 2) ทราบถึงมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากร
- 3) ทราบถึงผลกระทบเมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับต่อการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์แนวทางต่อไป
- 4) ทราบถึงมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสมและสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 สำหรับข้อมูลสาธารณะทางภาษี เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ส่งเสริมการดำเนินภารกิจทางภาษีของกรมสรรพากรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง และยั่งยืน ทั้งเพื่อเป็นการอธิบาย สร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เสียภาษีอากรซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ปกป้องข้อโต้แย้งที่อาจขัดขวางการดำเนินภารกิจทางภาษีของกรมสรรพากร

บทที่ 2

การคุ้มครองข้อมูลสาธารณะและกระบวนการดำเนินงานทางภาษี

2.1 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษี

เมื่อเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลที่ผู้คนเชื่อมต่อกันทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ข้อมูลส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นข้อมูลสาธารณะ (Publicly available information) ภูมิทัศน์โลกที่เปลี่ยนไปประกอบกับความท้าทายที่เพิ่มมากขึ้น การเชื่อมโยงข้อมูลสาธารณะแต่ละจุดเข้าด้วยกันมีบทบาทสำคัญในการปกป้องส่งเสริมประโยชน์ให้กับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในแง่มุมของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะนั้นมักเกิดคำถามว่าข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะจะเป็นสาธารณะโดยไม่มีข้อจำกัดสำหรับทุกวัตถุประสงค์หรือมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่สามารถใช้บังคับกับข้อมูลเหล่านั้นได้ ซึ่งมีข้อโต้แย้งว่าข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อเป็นสาธารณะแล้วก็ไม่มีเหตุอันควรที่จะได้รับการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวอีกต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยรัฐบาลเป็นไปด้วยเหตุผลและวัตถุประสงค์หลายประการ ทั้งการนำข้อมูลสาธารณะเพื่อใช้ในการดำเนินภารกิจหรือการทำให้เป็นข้อมูลสาธารณะเพื่อประโยชน์สาธารณะ นำมาซึ่งคำถามถึงความยุติธรรมว่าหากข้อมูลนั้นถูกใช้เพื่อการค้าหรือการอื่น นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ตอนแรก การที่ข้อมูลส่วนบุคคลเปิดเผยต่อสาธารณะเพียงครั้งเดียวจึงไม่จำเป็นจะต้องเป็นสาธารณะสำหรับทุกวัตถุประสงค์และตลอดไป ข้อมูลสาธารณะนั้นควรเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เป็นธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์กล่าวคือแม้เป็นข้อมูลสาธารณะก็ยังคงต้องได้รับความคุ้มครอง⁷

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

(1) นิยามข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะนั้นอาจแยกส่วนพิจารณาความหมายได้คือ ข้อมูลส่วนบุคคลหมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้น ๆ ได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม⁸

⁷ Ann Cavoukian, (2000), Balancing Access and Privacy How Publicly Available Personal Information is Handled in Ontario, Canada

⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 6

ส่วนนิยามความหมายของคำว่า ข้อมูลสาธารณะ อาจยังไม่ได้มีการกำหนดนิยามที่ชัดเจนอย่างเป็นทางการไว้ เนื่องจากในแต่ละที่แต่ละบริบทก็มีการนิยามความหมายไว้แตกต่างกัน ซึ่งในการพิจารณาความเป็นข้อมูลสาธารณะนั้นไม่ได้พิจารณาจากปัจจัยเพียงแค่ว่ามีลักษณะเป็นสาธารณะและสามารถเข้าถึงได้โดยบุคคลโดยทั่วไป ต้องพิจารณาลักษณะว่าเป็นข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีกำหนดคุณลักษณะไว้เป็นพิเศษ การอนุญาต หรือการให้สิทธิ นอกจากนี้ต้องพิจารณาประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลสาธารณะซึ่งเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงและการใช้ข้อมูลสาธารณะ เช่น เรื่องของความเป็นส่วนตัว การแบ่งปันข้อมูลระหว่างภาครัฐ ความเป็นเจ้าของ และเสรีภาพของข้อมูล เป็นต้น ⁹ อย่างไรก็ตามความเป็นข้อมูลสาธารณะอาจพิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่พบ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ทางออนไลน์ เนื้อหาที่สร้างโดยสาธารณะบนเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ หนังสือพิมพ์ดิจิทัล นิตยสาร วิทยุสตรีมมิ่ง โทรทัศน์ และข้อมูลเปิดของภาครัฐ เป็นต้น ¹⁰ หากเป็นที่สงสัยว่าข้อมูลดังกล่าวจะถือว่าเป็นข้อมูลสาธารณะหรือไม่ ลักษณะของสถานการณ์จะเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการพิจารณา เช่น กรณีที่บุคคลเผยแพร่ข้อมูลลงบนโซเชียลมีเดียของตนเองและมีการจำกัดการเข้าถึงเฉพาะเพื่อนหรือเฉพาะคนรู้จักไว้เช่นนี้จำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลสาธารณะหรือไม่ ¹¹ ดังนั้น การจะพิจารณาว่าเป็นข้อมูลสาธารณะหรือไม่นอกจากจะพิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่พบแล้วอาจพิจารณาว่าเป็นข้อมูลที่มีให้กับบุคคลโดยทั่วไปโดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้ ¹²

- ตำแหน่งหรือสถานะของผู้รับข้อมูล เป็นข้อมูลที่เปิดเผยให้ตามตำแหน่งหรือสถานะของบุคคลหรือเปิดเผยให้กับบุคคลโดยทั่วไปตามคำขอ หากเป็นข้อมูลเฉพาะสำหรับบุคคลตามตำแหน่งหรือสถานะก็จะไม่ถือเป็นข้อมูลสาธารณะ ในทางกลับกันหากสามารถเปิดเผยให้แก่บุคคลโดยทั่วไปได้ก็จะมีลักษณะเป็นข้อมูลสาธารณะ
- การเข้าถึงของรัฐบาล ถ้าข้อมูลที่เจ้าหน้าที่รัฐสามารถเข้าถึงได้นั้นถูกจำกัดการเปิดเผยโดยกฎหมาย นโยบายหรือแนวปฏิบัติสำหรับบุคคลโดยทั่วไปข้อมูลนั้นไม่ใช่ข้อมูลสาธารณะ

⁹ Philip Leith, (2018), Access to and Use of Publicly Available Information

¹⁰ Babelstreet, "Publicly Available Information Explained," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.babelstreet.com/blog/pai-explained>

¹¹ Privacy Commissioner, "What is publicly available information?," [Online] Accessed: 07112564. Available from: <https://privacy.org.nz/tools/knowledge-base/view/251>

¹² Office of the director of national intelligence, "Civil liberties and privacy guidance for intelligence community professional: Properly obtaining and using publicly available information," [Online] Accessed: 05072565. Available from: https://www.dni.gov/files/documents/CLPO/CLPO%20Publication_Publicly%20Available%20Information_July%202011%20-%20Public%20Release%20Version.pdf

- องค์การสมาชิก พิจารณาว่าเป็นข้อมูลที่ถูกเลือกให้กับองค์กรสมาชิกโดยเฉพาะเจาะจงหรือกลุ่มที่ไม่ได้เปิดสำหรับบุคคลโดยทั่วไปใช่หรือไม่ ในขณะที่รัฐบาลอาจได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านี้โดยชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีการที่เฉพาะเจาะจงกล่าวคือหากข้อมูลไม่ได้มีไว้สำหรับบุคคลโดยทั่วไปที่ร้องขอ มีเงินค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่าย กรณีดังกล่าวไม่เข้านิยามความหมายของข้อมูลสาธารณะ
- การซื้อขาย การลงชื่อเป็นสมาชิก หรือการลงทะเบียน ข้อมูลสาธารณะรวมถึงข้อมูลที่มีอยู่สำหรับการซื้อขายหรือการลงชื่อเป็นสมาชิก นอกจากนี้ยังรวมถึงข้อมูลที่ให้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น อีเมล จากกรณีดังกล่าวมานั้นกฎเกณฑ์สำคัญคือการให้ข้อมูลต่อสาธารณะตามคำขอ การลงชื่อเป็นสมาชิก หรือการลงทะเบียนข้อมูลโดยไม่ได้เลือกผู้ให้บริการ
- ข้อมูลออนไลน์ พิจารณาว่าเป็นข้อมูลที่มีการเผยแพร่ลงบนช่องทางออนไลน์ในลักษณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ หรือเป็นกรณีที่เนื้อหาถูกจำกัดในทางใดทางหนึ่ง ข้อมูลออนไลน์นั้นเป็นข้อมูลที่มีอยู่อย่างมหาศาลบนอินเทอร์เน็ตบุคคลโดยทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีข้อจำกัด บางเว็บไซต์จะอนุญาตให้ผู้ให้บริการกำหนดควบคุมการเข้าถึงเนื้อหาที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ หากการควบคุมนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถดำเนินการซื้อขาย การลงชื่อเป็นสมาชิก หรือการลงทะเบียนได้

จากที่ได้กล่าวไปแล้วว่าในแต่ละที่แต่ละบริบทมีการนิยามความหมายของคำว่า ข้อมูลสาธารณะ ไว้แตกต่างกัน ผู้เขียนจึงได้รวบรวมการนิยามความหมายจากแหล่งต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

U.S. Export Administration Regulations, Part 772 (15 C.F.R. §772.1)

“ข้อมูลที่ได้โดยทั่วไปสามารถเข้าถึงได้สาธารณะไม่ว่ารูปแบบใดจากผู้ที่สนใจ”

The Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations ¹³

“ข้อมูลที่ประกาศหรือเผยแพร่เพื่อประชาชนสาธารณะ สามารถร้องขอได้ตามสาธารณะ เข้าถึงได้ทางออนไลน์ หรือช่องทางสาธารณะอื่น ๆ โดยสาธารณะที่ลงชื่อเป็นสมาชิกหรือชื่อ สามารถเข้าถึงรับชมรับฟังได้โดยบุคคลทั่วไป อาจเป็นการจัดประชุมที่เปิดสาธารณะ การเยี่ยมชมสถานที่ หรือเข้าร่วมงานใด ๆ ที่เปิดให้แก่บุคคลโดยทั่วไป”

¹³ The Electronic Frontier Foundation, “The Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations” [Online] Accessed: 13072565. Available from: https://www.eff.org/files/filenode/FBI_guidelines/domestic_investigations_and_operations_guide_part5.pdf

ATP 2-22.9 Open-Source Intelligence ¹⁴

“ข้อมูล ข้อเท็จจริง คำแนะนำ หรือเนื้อหาอื่น ๆ ที่ประกาศหรือเผยแพร่สำหรับประชาชนสาธารณะทั่วไป ไม่ว่าจะ เป็นไปตามคำขอของบุคคลทั่วไป การที่บุคคลสามารถรับชมรับฟังได้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นการทั่วไป หรือการเผยแพร่ในที่ประชุมที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมได้โดยสาธารณะทั่วไป”

16 CFR, Section 313.3 Definitions (p)

“(1) ข้อมูลใด ๆ ที่มีพื้นฐานอันสมเหตุสมผลที่เชื่อได้ว่าเปิดเผยต่อบุคคลทั่วไปโดยชอบด้วยกฎหมายจาก

- บันทึกของรัฐบาลกลาง หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น
- สื่อที่มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง หรือ
- การเปิดเผยต่อสาธารณะโดยข้อกำหนดตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) พื้นฐานอันสมเหตุสมผลที่เชื่อได้ว่าข้อมูลนั้นเปิดเผยต่อบุคคลทั่วไปโดยชอบด้วยกฎหมาย มีขั้นตอนในการพิจารณาจาก

- ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลประเภทที่เปิดเผยต่อสาธารณะโดยทั่วไป และ
- ไม่ว่าจะบุคคลจะสามารถสั่งไม่ให้ข้อมูลเปิดเผยต่อสาธารณะโดยทั่วไปหรือไม่ ผู้ใช้ก็จะไม่ได้ทำตามเช่นนั้น”

The Office of the Privacy Commissioner (OPC) ¹⁵

“ข้อมูลใด ๆ ที่อยู่ในประกาศโฆษณาสิ่งพิมพ์เผยแพร่สาธารณะ เช่น หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ข้อมูลที่โพสต์สาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์ การลงทะเบียนสาธารณะ หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามอาจมีบางกรณีที่ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณะหรือไม่ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาสถานการณ์ประกอบด้วย ตัวอย่างกรณีที่บุคคลตั้งใจจะแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะกับบุคคลที่จำกัดอยู่บนโซเชียลมีเดียหนึ่ง ๆ เท่านั้น กรณีนี้จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยทั่วไปหรือไม่”

Regulations Specifying Publicly Available Information SOR/2001-7

PERSONAL INFORMATION PROTECTION AND ELECTRONIC DOCUMENTS ACT

¹⁴ Headquarters, Department of the Army, “ATP 2-22.9 Open-Source Intelligence” [Online] Accessed: 13072565. Available from: <https://irp.fas.org/doddir/army/atp2-22-9.pdf>

¹⁵ The Office of the Privacy Commissioner, “What is publicly available information?” [Online] Accessed: 14072565. Available from: <https://privacy.org.nz/tools/knowledge-base/view/251>

“(1) ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วยชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้สมัครสมาชิกที่ปรากฏในสมุดโทรศัพท์ที่เปิดเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยที่สมาชิกสามารถปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลส่วนบุคคลปรากฏในการรวบรวมนั้นได้

(2) ข้อมูลส่วนบุคคลรวมถึงชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในการรวบรวมทางวิชาชีพหรือธุรกิจ รายการ หรือประกาศที่เปิดเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเกี่ยวข้อง โดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ข้อมูลปรากฏในบันทึกการรวบรวม รายการ หรือประกาศ

(3) ข้อมูลส่วนบุคคลที่ปรากฏในทะเบียนที่รวบรวมภายใต้อำนาจตามกฎหมายโดยสิทธิในการเข้าถึงสาธารณะนั้นได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ซึ่งการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ข้อมูลปรากฏในทะเบียน

(4) ข้อมูลส่วนบุคคลที่ปรากฏในบันทึกหรือเอกสารของทางศาลหรือองค์กรที่มีลักษณะกึ่งตุลาการที่เปิดเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ของข้อมูลที่ปรากฏในบันทึกหรือเอกสาร

(5) ข้อมูลส่วนบุคคลที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ รวมถึงนิตยสาร หนังสือ หรือหนังสือพิมพ์ ในรูปแบบสิ่งพิมพ์หรืออิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้ให้ข้อมูลไว้”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

ไม่ได้มีการนิยามคำว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ หรือข้อมูลสาธารณะไว้โดยเฉพาะจึงพิจารณาจากคำว่า ข้อมูล หมายความว่า “ข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักฐานหาความจริงหรือการคำนวณ” และสาธารณะ หมายความว่า “เพื่อประชาชนทั่วไป”

ดังนั้น ผู้เขียนจึงอาจสรุปความได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะนั้นมีลักษณะเป็นข้อมูลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมที่มีลักษณะเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ พบได้ตามแหล่งข้อมูลสาธารณะไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย สื่อ หรือข้อมูลที่กฎหมายให้อำนาจในการเปิดเผยอย่างข้อมูลของรัฐ ประกอบกับบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้เข้าถึงได้โดยไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขหรือข้อจำกัดอื่นใดเป็นการเฉพาะ

(2) ตัวอย่างข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

ตารางที่ 1 ตัวอย่างข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

ประเภทข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ
ข้อมูลเปิดของภาครัฐโดยข้อกำหนดตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น	ข้อมูลเปิดของภาครัฐ (public government data)
	รายงานเปิดของภาครัฐ (public government reports)
	ข้อมูลสาธารณสมบัติ ¹⁶
	บันทึกของรัฐบาล (government records) ข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะในบันทึกของรัฐบาล รวมถึงข้อมูลในบันทึกอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐบาลและหลักประกันทรัพย์สิน ¹⁷
ข้อมูลเปิดของศาลหรือองค์กรที่มีลักษณะกึ่งตุลาการ	บันทึกหรือเอกสารของทางศาลหรือองค์กรที่มีลักษณะกึ่งตุลาการ ¹⁸
ข้อมูลเผยแพร่ของภาคเอกชน	ข้อมูลเชิงพาณิชย์ เช่น การประเมินทางการเงินและอุตสาหกรรม, ฐานข้อมูลสาธารณะ
	การแถลงข่าว, การกล่าวสุนทรพจน์
	การประชุมสัมมนา
	เอกสารทางธุรกิจ, เอกสารการทำงาน, จดหมายข่าว
ข้อมูลเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ	สิ่งพิมพ์หรือเอกสารทางวิชาการ เช่น วิทยานิพนธ์, วารสาร ¹⁹
	เอกสารที่ยังไม่ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณะแต่มีการแจ้งยืนยันจากผู้จัดทำว่าสามารถเปิดเผยให้กับบุคคลใดก็ได้ที่ร้องขอโดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขแต่ประการ ²⁰

¹⁶ Babelstreet, "Publicly Available Information Explained," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.babelstreet.com/blog/pai-explained>

¹⁷ 16 C.F.R. Part 313, Section 313.3(p)

¹⁸ Regulations Specifying Publicly Available Information SOR/2001-7 PERSONAL INFORMATION PROTECTION AND ELECTRONIC DOCUMENTS ACT

¹⁹ Babelstreet, "Publicly Available Information Explained," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.babelstreet.com/blog/pai-explained>

²⁰ Office of the director of national intelligence, "Civil liberties and privacy guidance for intelligence community professional: Properly obtaining and using publicly available information," [Online] Accessed: 05072565. Available from: https://www.dni.gov/files/documents/CLPO/CLPO%20Publication_Publicly%20Available%20Information_July%202021%20-%20Public%20Release%20Version.pdf

ประเภทข้อมูล	ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ
ข้อมูลที่เผยแพร่อย่างหลากหลาย (Widely distributed media)	โซเชียลมีเดีย, รายการโทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์ ²¹
	ข้อมูลที่โพสต์สาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์
	การลงทะเบียนสาธารณะ (public registers) ²²
	สมุดโทรศัพท์ (telephone directories)
ข้อมูลทางเทคนิคของอุปกรณ์แบบเปิด (Technical data of open devices)	ข้อมูลและรายงานทางเทคนิค, ที่อยู่ IP, การเชื่อมต่อแบ่งปันข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet of things) ²³

(3) ประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

ในปัจจุบันนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าในข้อมูลสาธารณะมีการเผยแพร่อยู่บนสื่อสังคมออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดียเป็นจำนวนมาก โซเชียลมีเดียเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมมีผู้ใช้งานเข้าสู่ระบบและเผยแพร่ข้อมูลลงบนโซเชียลมีเดียทุกวัน ซึ่งข้อมูลสาธารณะบนโซเชียลมีเดียเหล่านั้นอาจเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือบางกรณีอาจถึงขนาดเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงของรัฐด้วย การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จึงเป็นพื้นฐานที่ควรทำสำหรับรัฐบาลอัจฉริยะ (smart government) การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมนั้นทำให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกันได้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐต้องหันมาให้ความสนใจในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสาธารณะ

ตามแนวทางของหน่วยงานข่าวกรอง หรือ The United States Intelligence Community (IC) จำเป็นต้องดำเนินการ 5 ประการ คือ เก็บรวบรวม บันทึกจัดเก็บ วิเคราะห์ เผยแพร่ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลที่อยู่บนโซเชียลมีเดียได้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิดประเด็นทางกฎหมายต่าง ๆ เช่น บุคคลจะได้รับการปกป้องคุ้มครองด้านความเป็นส่วนตัวสำหรับเนื้อหาที่อยู่บนเว็บไซต์โซเชียลมีเดียหรือไม่ การจัดเก็บบันทึกการที่บุคคลพูดและกระทำการต่าง ๆ บนโซเชียลมีเดียสามารถทำได้หรือไม่ และมีกฎหมายอื่นใดบ้างที่ใช้กำกับกลุ่มหน่วยงานข่าวกรองในกระบวนการเหล่านี้ ครั้งหนึ่งรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาประสงค์ให้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นที่ตระหนักตามการแถลงในปี ค.ศ. 2006 จึงมีแหล่งข่าวกรองที่เปิดเผย (Open Source Intelligence: OSINT) เป็นข่าวกรองที่ถูกนำมาจากข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะและถูกรวบรวมนำมาใช้ประโยชน์ และเผยแพร่สำหรับวัตถุประสงค์ตามข้อกำหนดด้านข่าวกรอง

²¹ 16 C.F.R. Part 313, Section 313.3(p)

²² The Office of the Privacy Commissioner, "What is publicly available information?" [Online] Accessed: 14072565. Available from: <https://privacy.org.nz/tools/knowledge-base/view/251>

²³ Babelstreet, "Publicly Available Information Explained," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.babelstreet.com/blog/pai-explained>

เฉพาะ การปฏิบัติข้อมูลทำให้ปริมาณ ความสำคัญ และการเข้าถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเปิดนั้นขยายวงกว้าง อย่างมีนัยสำคัญ แต่หน่วยงานข่าวกรองไม่ได้เพิ่มมาตรการและระบบสำหรับการใช้ประโยชน์ข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลเปิดนี้ การผลิตข่าวกรองจากแหล่งข้อมูลเปิดเป็นกฎระเบียบด้านข่าวกรองซึ่งเป็นไปตามภารกิจ การเก็บรวบรวมประมวลผล หาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเผยแพร่เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้จัดทำนโยบายของ สหรัฐอเมริกาว่าได้รับทราบข้อมูลอย่างสมบูรณ์และครบถ้วน อย่างไรก็ตามยังคงมีประเด็นในเรื่องกรอบทาง กฎหมายและนโยบายในการอนุญาตให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งมีประเด็นในเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิด เสรีภาพของประชาชน ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินภารกิจได้อย่างเต็มที่²⁴

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (The Fourth Amendment)

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 ปกป้องการค้นหาที่ไม่สมเหตุสมผลของรัฐบาลยกเว้นกรณีที่ได้ ระบุไว้เมื่อมีการคาดหวังความเป็นส่วนตัวอย่างสมเหตุสมผลในสถานที่ที่จะ ค้นหาเข้าถึงรัฐบาลจะต้องได้รับ ใบบำคัญแสดงสิทธิก่อนเพื่อให้การค้นหาเข้าถึงชอบด้วยเหตุผลและเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ คำถามเบื้องต้น สำหรับการวิเคราะห์การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 จึงขึ้นอยู่กับว่าคุณมีความคาดหวังในความเป็นส่วนตัวที่ สมเหตุสมผลหรือไม่ มีคำพิพากษาที่ผ่านมาของศาลสูงนั้นได้ให้คำแนะนำว่าผู้ใช้งานไม่มีความคาดหวังที่ สมเหตุสมผลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวในเนื้อหาที่บุคคลโดยทั่วไปสามารถเข้าถึงผ่านทางออนไลน์ได้ กรณี Katz v. United States ที่ Katz ใช้ตู้โทรศัพท์สาธารณะที่มีประตูตู้โทรศัพท์ปิดอยู่เพื่อทำสิ่งซึ่งผิดกฎหมาย ผ่านทางโทรศัพท์ เอฟบีไอได้ติดตั้งเครื่องติดตามอิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้านนอกตู้โทรศัพท์เพื่อบันทึกการพูดคุย ภายในตู้โทรศัพท์ ศาลสูงพิจารณาว่า Katz ไม่ได้มีความคาดหวังที่สมเหตุสมผลของความเป็นส่วนตัวในเรื่องที่ พูดคุยอยู่ในตู้โทรศัพท์สาธารณะ Katz กล่าวว่าจะมีบุคคลเช่นใดที่เปิดเผยต่อสาธารณะโดยทราบอยู่แล้ว แม้ว่า จะเป็นที่บ้านหรือสำนักงานของเขาเองก็ตามต่างไม่ได้เป็นหัวข้อของการคุ้มครอง แต่สิ่งที่พยายามสงวนไว้เป็น ส่วนตัวแม้ในพื้นที่ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ก็อาจได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แม้ว่าคดีจะถูกตัดสิน ในปี ค.ศ. 1967 แต่คำพูดจาก Katz ดูเหมือนจะเกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับการกั๊มป์ความเป็นส่วนตัวและ โซเชียลมีเดีย หากผู้ใช้โซเชียลมีเดียไม่ได้ดำเนินการเพื่อปกป้องเนื้อหาข้อมูลในโซเชียลมีเดียไว้เป็นส่วนตัวการ

²⁴ Steven C. Henricks, "Social Media, Publicly Available Information, and the Intelligence Community," American Intelligence Journal 34, 1 (2017): 21-28

เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวบนเว็บไซต์จะหมดไปซึ่งความคาดหวังในความเป็นส่วนตัว ตัวอย่างเช่น United States v. Meregildo ศาลแขวงของรัฐบาลกลางในเขตภาคใต้ของนิวยอร์กยอมรับว่าเมื่อผู้ใช้งานตั้งค่าความเป็นส่วนตัวใน Facebook การกระทำดังกล่าวอาจให้การคุ้มครองแก่เนื้อหาที่ไม่ใช่สาธารณะ อย่างไรก็ตามเมื่อผู้ใช้โซเชียลมีเดียเผยแพร่โพสต์และข้อมูลต่อสาธารณชนย่อมไม่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 ต่อมา United States v. Jones ได้ตรวจสอบอีกครั้งซึ่งกรณีนี้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิ ในกรณีนี้คือ อุปกรณ์ติดตามระบบกำหนดตำแหน่งทั่วโลกกับรถของภรรยาของ Jones ความเห็นส่วนใหญ่ในนั้นเป็นไปทางการก้าวล่วงของกฎหมายทั่วไปเพื่อสรุปว่าการกระทำของรัฐบาลนั้นฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 ผู้พิพากษากล่าวว่าข้อมูลความคิดเห็นที่ให้แก่บุคคลฝ่ายที่สามไม่ได้รับการคาดหวังที่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของบุคคลฝ่ายแรก

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (The First Amendment)

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 ปกป้องคุ้มครองในเรื่องที่แตกต่างกัน การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 ปกป้องคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของข้อมูลจากการเข้าถึงของรัฐบาลภายใต้เงื่อนไขบางอย่าง การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ปกป้องสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ เช่น ความเชื่อ การชุมนุม การสื่อสาร และการเรียนรู้แนวคิดต่าง ๆ Daniel Solove ศาสตราจารย์กฎหมายอธิบายว่าศาลสูงยังไม่ได้ตอบว่าการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 อาจนำไปใช้กับวิธีการปฏิบัติในการรวบรวมข้อมูลของรัฐบาลอย่างไรแต่โต้แย้งว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวอาจมีผลกระทบที่ไม่เหมาะสมต่อสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 Daniel Solove คาดการณ์แนวทาง 3 วิธีที่รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 อาจให้ความคุ้มครองเมื่อรัฐบาลเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 จะไม่นำมาใช้ เว้นแต่จะมีการคาดหวังความเป็นส่วนตัวอย่างสมเหตุสมผล ในกรณีนี้ การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ต้องอาศัยการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 เพื่อปกป้องคุ้มครองเมื่อรัฐบาลเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ช่วยแจ้งให้ทราบว่ากรณีใดคือสิ่งที่สมเหตุสมผลภายใต้การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 ในกรณีนี้การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ยังคงอาศัยการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 เพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของตน แต่หลักการของเรื่องดังกล่าวจะช่วยแจ้งให้ศาลทราบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลของรัฐบาลมีเหตุผลหรือไม่ แม้ว่าจะมีหรือไม่มี ความคาดหวังที่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว

3. การแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พื้นฐานที่เป็นอิสระในการป้องกันจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของรัฐบาลที่มีรุกรานมากเกินไป

อย่างไรก็ตามแม้จะเห็นด้วยกับความต้องการของรัฐสภาที่จะให้หน่วยงานข่าวกรองเก็บรวบรวมข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะทั่วไปโดยไม่ต้องใช้หมายศาลหรือกระบวนการทางกฎหมายอื่น ๆ แต่หน่วยงานข่าวกรองยังคงกังวลซึ่งความอ่อนไหวที่เพิ่มขึ้นว่าการกระทำของต้นนั้นอาจรุกรานสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 และสิทธิเสรีภาพอื่น ๆ มากจนเกินไปหรือไม่

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น

คำสั่งของฝ่ายบริหาร 12333 กิจกรรมด้านข่าวกรองของสหรัฐอเมริกา

หน่วยงานข่าวกรองได้รับมอบหมายให้มีภารกิจในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อปกป้องสหรัฐอเมริกาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศหรือการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การดำเนินภารกิจในการเก็บรวบรวมดังกล่าวอาจทำอย่างเปิดเผย ใช้แหล่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ หรือใช้วิธีการลับตามคำสั่งของฝ่ายบริหาร 12333 ได้ให้อำนาจและข้อจำกัดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโซเซียลมีเดีย โดยมีข้อจำกัดที่สำคัญในการเก็บรวบรวม บันทึกจัดเก็บ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในสหรัฐอเมริกาให้ใช้กระบวนการที่ได้รับการอนุมัติจากอัยการ และกำหนดให้ใช้วิธีที่มีการล่วงล้ำน้อยที่สุดที่มีอยู่เมื่อต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสหรัฐอเมริกาหรือกับบุคคลสหรัฐอเมริกา สำหรับแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการอนุมัติล่าสุดจากอัยการ คือ แนวปฏิบัติของอัยการสูงสุดสำหรับปฏิบัติการของ FBI ภายในประเทศ (The Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations) ซึ่งเป็นคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

แนวปฏิบัติของอัยการสูงสุดสำหรับปฏิบัติการของ FBI ภายในประเทศ (The Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations)

แนวปฏิบัติของอัยการสูงสุดสำหรับปฏิบัติการของ FBI ภายในประเทศมีการให้คำจำกัดความของคำว่าข้อมูลสาธารณะไว้ตามที่กล่าวไปแล้วในส่วนนิยามข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ ซึ่งคำจำกัดความดังกล่าวสอดคล้องกับกรณี Katz อย่างไรก็ตามประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงทุกอย่างที่อยู่ในระบบออนไลน์ได้ ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลที่พบบน Surface Web โดยเครื่องมือค้นหาจะมาจากข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ ข้อมูลที่พบใน Deep Web อาจมาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นสาธารณะหรือไม่ก็ได้ หากผู้ใช้งานใช้

กลองค้นหาเพื่อค้นหาข้อมูล ข้อมูลดังกล่าวยังคงมาจากแหล่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ แต่หากมีการตั้งค่าการโพสต์จำกัดให้สามารถเข้าถึงได้โดยเพื่อนเท่านั้น การกระทำดังกล่าวจะทำให้ข้อมูลเหล่านี้ไม่สามารถหาได้จากแหล่งข้อมูลสาธารณะอีกต่อไป การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อป้องกันข้อมูลจากมุมมองของสาธารณะ เช่น การเข้ารหัส อาจทำให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนตัว

พระราชบัญญัติว่าด้วยความเป็นส่วนตัว (The Privacy Act 1974)

The Privacy Act ตระหนักดีว่าการดำเนินงานของรัฐบาลกลางนั้นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองความถูกต้องและความเป็นส่วนตัวของข้อมูลจึงมีข้อกำหนดหรือข้อห้ามต่าง ๆ ให้รัฐบาลกลางต้องปฏิบัติตามเมื่อมีการเก็บบันทึกข้อมูล เช่น กำหนดให้ต้องมีการแจ้งต่อสาธารณะเมื่อมีการบำรุงรักษาระบบที่ใช้ในการจัดเก็บบันทึกข้อมูล อย่างไรก็ตามข้อกำหนดหรือข้อห้ามต่าง ๆ จะไม่มีผลใช้บังคับกับการจัดเก็บบันทึกที่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ตามกฎหมาย หรือมีกฎหมายกฎเกณฑ์ที่ให้อำนาจในการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตามกรณีที่มีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นกับสหรัฐอเมริกาซึ่งหากไม่เข้าข่ายกเว้นอาจทำลายวัตถุประสงค์ของการสืบสวน ดังนั้น ศาลอุทธรณ์ของรัฐบาลกลางจึงขยายข้อยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายนี้ไปยังกิจกรรมของหน่วยงานข่าวกรอง เช่น ในปี ค.ศ. 1982 ศาลอุทธรณ์ภาคหกได้มีการระบุข้อยกเว้นการบังคับใช้ The Privacy Act กับการสืบสวนสอบสวนทางอาญา ต่อมาในปี 2006 การดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(4) แนวทางการดำเนินการกับข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ

จะเห็นได้ว่ามีประเด็นทางกฎหมายหลายประการที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะโดยเฉพาะแหล่งข้อมูลที่พบบนเว็บไซต์ ดังนั้น นโยบายหรือคำแนะนำควรดำเนินการอย่างน้อย ดังนี้²⁵

1. ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการเก็บรวบรวมนั้นเกี่ยวข้องกับกับภารกิจที่เหมาะสม
2. แจ้งรายละเอียดว่าการเก็บรวบรวมมีความจำเป็น

²⁵ Steven C. Henricks, "Social Media, Publicly Available Information, and the Intelligence Community," American Intelligence Journal 34, 1 (2017): 28-29

3. แจ้งรายละเอียดหากการเก็บรวบรวม บันทึกจัดเก็บ และเผยแพร่ในกรณีที่ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล โดยการประมวลผลข้อมูลนั้นต้องมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของหน่วยงานที่เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่ได้รับอนุมัติจากหน่วยงานกำกับดูแล
4. ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการเก็บรวบรวมนี้พยายามที่จะได้รับข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะเท่านั้น หากข้อมูลที่ต้องการอยู่ในโซเชียลมีเดีย บนเว็บไซต์ หรืออื่น ๆ ตรวจสอบว่ามีการดำเนินการใด ๆ เพื่อป้องกันข้อมูลจากมุมมองสาธารณะหรือไม่ หากไม่มี ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีอยู่ในที่สาธารณะ
5. ตรวจสอบว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้เกิดภาระผูกพันใด ๆ ตามพระราชบัญญัติความเป็นส่วนตัวหรือไม่ มีข้อยกเว้นการบังคับใช้พระราชบัญญัติความเป็นส่วนตัวที่เหมาะสมทั้งในเรื่องของกฎหมายและนโยบายหรือไม่
6. ดำเนินนโยบายการจำกัดการรักษาซึ่งรวมถึงหน้าที่ในการตรวจสอบและลบข้อมูลที่รวบรวมไว้เมื่อข้อมูลนั้นไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องกับภารกิจที่เหมาะสม
7. กำหนดวิธีการและระยะเวลาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาที่สามารถแบ่งปันเปิดเผยต่อสาธารณะ
8. จัดทำนโยบายที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเรื่องนั้น ๆ

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดียสามารถทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าข้อมูลนั้นจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับบุคคลหรือเรียกได้ว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะหากเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการกิจให้สำเร็จลุล่วง โดยต้องมีการกำหนดมาตรการนโยบายเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลดังกล่าว

2.1.2 การคุ้มครองข้อมูลสาธารณะ

ในแต่ละประเทศมีความแตกต่างทางด้านสังคมวัฒนธรรมทำให้ความเป็นข้อมูลสาธารณะมีความแตกต่างกันไปด้วย เช่น ข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษี ในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นเอกสารส่วนบุคคลที่โดยหลักจะเปิดเผยให้เฉพาะหน่วยงานทางด้านภาษีเท่านั้นเว้นแต่กรณีมีอำนาจตามกฎหมาย เช่น เพื่อดำเนินคดีทางอาญาอาจเปิดเผยให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ในขณะที่ประเทศสวีเดนบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีได้ รวมถึงแหล่งที่มาของข้อมูลสาธารณะก็มีความแตกต่างกันด้วย เช่น ข้อมูลที่จัดทำโดยหน่วยงานสาธารณะประเทศหนึ่งอาจไม่สามารถปฏิบัติในอีกประเทศหนึ่งได้ หรืออย่างในรัฐแคลิฟอร์เนียตาม California Consumer Privacy Act (CCPA) นั้นข้อมูลสาธารณะเป็นข้อยกเว้นที่ไม่อยู่ในบังคับ CCPA เมื่อข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลสาธารณะสิทธิของเจ้าของข้อมูลตาม CCPA จะไม่มี

ผลใช้บังคับ การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนั้นยังไม่ครอบคลุมถึงสิทธิในความปลอดภัยไซเบอร์และการละเมิดข้อมูล California Privacy Rights Act (CPRA) ที่จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 มกราคม 2566 ได้กำหนดนิยามความหมายของข้อมูลสาธารณะไว้ว่าเป็นข้อมูลที่จัดทำขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายโดยรัฐบาลกลาง รัฐ รวมถึงรัฐท้องถิ่น หรือข้อมูลที่เชื่อได้อย่างสมเหตุสมผลว่าเป็นการเปิดเผยทั่วไปต่อสาธารณชนโดยชอบด้วยกฎหมายโดยเจ้าของข้อมูล จากสื่อที่เผยแพร่เป็นการทั่วไปหรือจากผู้ที่เจ้าของข้อมูลได้ให้ข้อมูลไว้โดยไม่ได้จำกัดเฉพาะสำหรับบุคคลนั้น มีหลายวิธีที่ข้อมูลอาจเผยแพร่สู่สาธารณะโดยเจ้าของข้อมูลหรือจากสื่อที่เผยแพร่ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเผยแพร่บนโซเชียลมีเดียและโปรไฟล์ออนไลน์ ภายใต้ CPRA จึงอาจกล่าวได้ว่าข้อมูลที่มีการเผยแพร่อยู่บนโซเชียลมีเดียนั้นไม่จำเป็นต้องเปิดเผยการเก็บรวบรวม ใช้ ข้อมูลหรือตอบสนองต่อคำขอของเจ้าของข้อมูล ²⁶

ข้อจำกัดทางกฎหมายในการเข้าถึงและใช้ข้อมูลสาธารณะ ได้แก่

- ความเป็นส่วนตัวหรือการรักษาความลับของข้อมูลสาธารณะ
- การแบ่งปันและการประมวลผลข้อมูลสาธารณะเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่าง
- สิทธิเสรีภาพของข้อมูลสาธารณะ
- สิทธิในลิขสิทธิ์และฐานข้อมูลสาธารณะ

อาจกล่าวได้ว่าการที่สามารถเข้าถึงข้อมูลสาธารณะได้นั้นไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะสามารถใช้ข้อมูลสาธารณะได้อย่างเป็นอิสระสำหรับทุกวัตถุประสงค์กล่าวคือการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะได้ไม่ได้ทำให้มีสิทธิในลิขสิทธิ์ของข้อมูลนั้นไปด้วย เช่น การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงตรวจสอบ แต่ไม่ได้หมายความว่าสามารถนำข้อมูลนั้นไปดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้ตามอำเภอใจ เช่น การนำไปตีพิมพ์ซ้ำ เป็นต้น ประกอบกับในปัจจุบันยุคที่ข้อมูลสาธารณะเข้าสู่ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ลักษณะของความเป็นสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ การประมวลผล และการเข้าถึงขยายขอบเขตกว้างมากยิ่งขึ้น ²⁷

Privacy Shield Framework หรือกรอบความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงพาณิชย์ของสหรัฐอเมริกาและคณะกรรมการยุโรปเพื่อคุ้มครองข้อมูลพลเมืองยุโรปได้มีแนวทางเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ ²⁸ ดังนี้

²⁶ Truevault, "What Is "Publicly Available Information" Under the CCPA?," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.truevault.com/learn/ccpa/what-is-publicly-available-information-under-the-ccpa>

²⁷ Philip Leith, (2018), Access to and Use of Publicly Available Information

²⁸ Privacy Shield Framework, "Public Record and Publicly Availa," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.privacyshield.gov/article?id=15-Public-Record-and-Publicly-Available-Information>

- ต้องใช้หลักการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวในการรักษาความปลอดภัย ความถูกต้องสมบูรณ์ การจำกัดวัตถุประสงค์ การบังคับใช้กฎหมาย และความรับผิดชอบต่อข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งข้อมูลสาธารณะ
- ไม่จำเป็นต้องมีการแจ้ง ทางเลือก หรือความรับผิดชอบต่อหลักการโอนข้อมูลสาธารณะ เว้นแต่ผู้โอนที่เป็นชาวยุโรปจะระบุว่าข้อมูลดังกล่าวอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่องค์กรต้องใช้หลักการดังกล่าวเพื่อการใช้งานตามวัตถุประสงค์ องค์กรจะไม่รับผิดชอบต่อการใช้ข้อมูลดังกล่าวโดยผู้ที่ได้รับข้อมูลจากสื่อสาธารณะต่าง ๆ
- หากพบว่าองค์กรมีเจตนาเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อสาธารณะโดยละเมิดต่อหลักการเพื่อให้องค์กรหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากข้อยกเว้นของความเป็นข้อมูลสาธารณะ ในกรณีนี้ก็จะไม่ได้รับประโยชน์ตาม Privacy Shield
- ไม่จำเป็นต้องใช้หลักการเข้าถึงกับข้อมูลสาธารณะ トラバドที่ข้อมูลสาธารณะนั้นไม่ได้รวมอยู่กับข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ในทางกลับกันหากข้อมูลสาธารณะถูกรวมเข้ากับข้อมูลอื่นที่ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะจะต้องจัดให้มีการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวทั้งหมดเสมือนไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อยกเว้น
- ไม่จำเป็นที่ข้อมูลสาธารณะจะต้องให้การเข้าถึงเปิดเผยต่อสาธารณะในวงกว้าง องค์กรธุรกิจที่ขายข้อมูลสาธารณะอาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าถึง หรือขอเข้าถึงข้อมูลจากองค์กรเดิมที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูล

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในปัจจุบันแทบทุกแง่มุมชีวิตต้องมีความเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตการดำเนินการต่าง ๆ ใช้พื้นที่ทางไซเบอร์ในการสื่อสาร วางแผนและดำเนินการ การใช้ประโยชน์จากข้อมูลสาธารณะในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญต่อทั้งเศรษฐกิจการค้าและความมั่นคงของชาติ อย่างไรก็ตามในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสาธารณะนั้นก็อาจมีผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างในการบังคับใช้กฎหมายข้อมูลสาธารณะอาจเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการสืบสวนสอบสวน แต่การใช้ข้อมูลสาธารณะเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะกำหนดเป้าหมายได้ แต่ก็สามารถเป็นขั้นตอนแรกในการกำหนดทิศทางให้มีการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้ ในปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลสาธารณะมีวิวัฒนาการพัฒนาไปเป็นอย่างมาก ด้วยอิทธิพลของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ข้อมูลต่าง ๆ ปรากฏอยู่มากมายบนโลกออนไลน์ รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลด้วยความคุ้นเคยและความมั่นใจที่มีต่อเทคโนโลยีทำให้ปัจจุบันมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลบนสังคมออนไลน์²⁹ข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งข้อมูลสาธารณะแม้จะมีลักษณะเป็นข้อมูลที่เปิดเผยเป็นการทั่วไปต่อสาธารณะยังคงได้รับความคุ้มครองตาม

²⁹ ฌานาณ มงคลฤทธิ์, วิจารณ์ จีระประวัติ, “ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการตลาดและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลบนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์” วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (2553) รวมเล่มวิทยานิพนธ์ดีเด่น (ฉบับพิมพ์พิเศษ 1) หน้า

มาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามกฎหมายของสหภาพยุโรปที่ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่อาศัยอยู่ในสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) มีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์โดยไม่คำนึงว่าข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งข้อมูลสาธารณะหรือไม่³⁰

ข้อมูลส่วนบุคคลอาจถูกเก็บรวบรวมโดยรัฐบาลโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายบุคคลต้องระบุยืนยันตนเองต่อรัฐด้วยเหตุผล เช่น การแจ้งเกิดการตาย การเลือกตั้ง การขออนุญาตหรือรับสิทธิประโยชน์จากรัฐ การจ่ายภาษี การจัดเก็บภาษี เป็นต้น ในรัฐบาลออนแทรีโอ ประเทศแคนาดามีการออกกฎหมายเสรีภาพในข้อมูลและการคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (the Freedom of Information and Protection of Privacy Act) เพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการข้อมูล เช่น ให้สิทธิเข้าถึงข้อมูลที่รัฐจัดเก็บ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้เก็บรวบรวมโดยตรงจากบุคคล เว้น กรณีจำเป็นต้องเก็บรวบรวมทางอ้อมและได้รับอนุญาต เก็บรวบรวมเฉพาะเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับอนุญาตหรืออำนาจตามกฎหมาย เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลควรได้รับแจ้งถึงอำนาจตามกฎหมายเมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามขอบเขตการเข้าถึงและความเป็นส่วนตัว ในรัฐควิเบกมีกฎหมายข้อกำหนดพิเศษสิทธิในการเข้าถึงไม่ใช้กับข้อมูลทะเบียนสาธารณะบางอย่าง ได้แก่ จุรกรรมทางที่ดิน สถานภาพของบุคคล และระบบเกี่ยวกับการสมรส

ข้อมูลสาธารณะมีคุณสมบัติคือข้อมูลนั้นต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไปต่อสาธารณะ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะถูกยกเว้นจากการคุ้มครองทั้งหมด อนุญาโตตุลาการเคยตัดสินว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ อาจอยู่ในข้อยกเว้นที่ได้รับการคุ้มครองสำหรับหน่วยงานที่เก็บรักษาทำให้ข้อมูลเข้ามาเป็นข้อมูลสาธารณะเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าข้อมูลนั้นจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ได้เก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์สาธารณะไปด้วยจึงยังต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด มีข้อเสนอแนะให้ข้อมูลควรเปิดเผยและใช้เฉพาะตามวัตถุประสงค์เท่านั้นแต่บางกรณีเป็นการยากที่จะระบุวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เนื่องจากเมื่อระยะเวลาผ่านไปความจำเป็นตามวัตถุประสงค์มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น เดิมข้อมูลใบขับขี่ เก็บรวบรวมเพื่อระเบียบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ ต่อมาข้อมูลใบขับขี่กลายเป็นรายการหลักในการยืนยันตัวตนสำหรับกิจกรรมที่แม้ไม่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ด้วย สิ่งสำคัญคือต้องสร้างสมดุลระหว่างหลักความชอบด้วยกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นสาธารณะกับสิทธิความเป็นส่วนตัว

ข้อมูลส่วนบุคคลกลายเป็นสิ่งที่มีมูลค่ามากที่เปลี่ยนการเก็บรวบรวมข้อมูลธรรมดาเป็นลักษณะจิตวิทยาขั้นสูงศึกษาเบื้องหลัง การเงิน วิถีชีวิต จึงต้องมีการคุ้มครองข้อมูลนั้น ข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถระบุ

³⁰ International Association of Privacy Professionals, “Publicly available data under the GDPR: Main considerations,” [Online] Accessed 26042564. Available from: <https://iapp.org/news/a/publicly-available-data-under-gdpr-main-considerations/>

ตัวบุคคลได้ควรได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีที่ไม่อำนาจตามกฎหมาย และแม้ว่ามีอำนาจตามกฎหมายก็ยังคงต้องกำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลนั้นจะไม่ถูกใช้ไปนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ การคุ้มครองข้อมูลจึงมีความสำคัญมากในการรักษาสิทธิความเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคล สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างความสมดุลระหว่างข้อมูลที่เป็นสาธารณะกับสิทธิความเป็นส่วนตัวซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การที่ข้อมูลเป็นสาธารณะไม่ได้หมายความว่าข้อมูลจะถูกนำไปใช้สำหรับใคร หน่วยงานใด หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ได้ การเก็บรวบรวม หรือใช้ข้อมูลนั้นยังคงต้องคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวและตั้งอยู่บนฐานของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยปัจจุบันข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก การเก็บ รวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงแต่เป็นไปในรูปแบบเดิม แต่ข้อมูลส่วนบุคคลคือข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวบุคคลนั้นกลายเป็นสิ่งที่สามารถนำไปประมวลผลวิเคราะห์แล้วแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม การดำเนินชีวิต ความสนใจ ทักษะ และอื่น ๆ ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาในมุมของกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐมีอำนาจตามกฎหมายและการดำเนินภารกิจของรัฐ จึงเกิดประเด็นว่าการเก็บรวบรวม ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นสาธารณะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การใช้จ่ายและวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดเก็บภาษีอากร จะเห็นได้ว่าแม้เป็นข้อมูลสาธารณะและในการเข้าถึงข้อมูลนั้นเป็นไปโดยอำนาจตามกฎหมายแต่อย่างไรก็ตามข้อมูลนั้นยังต้องได้รับความคุ้มครอง การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับข้อมูลต้องไม่ถูกนำไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ และต้องคำนึงถึงขอบเขตของการเข้าถึงและสิทธิความเป็นส่วนตัวด้วย

โลกของภาษีอากรได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือการให้ความสำคัญในเรื่องความโปร่งใสและการแลกเปลี่ยนข้อมูล ในสหภาพยุโรปการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่เข้มงวดและวัตถุประสงค์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายกล่าวคือข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต้องได้รับการคุ้มครองไม่ให้ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลจึงมีการกำหนดข้อจำกัดในการรวบรวม และใช้ข้อมูลส่วนบุคคล การที่ความโปร่งใสเป็นบรรทัดฐานในเรื่องภาษีสุดโต่งไปไม่เพียงเป็นการละเมิดสิทธิแต่ยังส่งผลถึงความปลอดภัยด้วย บรรทัดฐานของความโปร่งใสจึงต้องเป็นไปอย่างมีข้อจำกัด ³¹

การค้นหาความสมดุลของข้อมูลสาธารณะ ระหว่างวัตถุประสงค์ของรัฐเปิดนั้นสมดุลกับคุณค่าความเป็นส่วนตัวหรือไม่ รัฐต้องพิจารณาธรรมชาติและขอบเขตของข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นสาธารณะในการเปิดเผย โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความโปร่งใส พิจารณาความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อาจเกิดขึ้นต่อ

³¹ Fanny Karaman, Astrid Champion, (2017), E.U. DATA PROTECTION AND THE FIGHT AGAINST TAX EVASION: A DELICATE BALANCE

บุคคล รวมถึงความจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ความโปร่งใสและความรับผิดชอบของรัฐโดยการเปิดเผย นั้นไม่ทำให้บุคคลต้องสูญเสียความเป็นส่วนตัวไปโดยไม่มีเหตุผล³²

จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างประโยชน์ของการเปิดเผย ข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญยิ่งเนื่องจากส่งผลต่อความไว้วางใจ ของประชาชนและความมั่นคงรัฐ สิ่งที่ช่วยเสริมความเป็นส่วนตัว คือ ประเมินวัตถุประสงค์และผลกระทบ ความเป็นส่วนตัว การใช้ข้อมูลนามแฝง การทำให้เป็นข้อมูลที่ไม่ระบุตัวตน การทำให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบข้อมูล สถิติ ส่วนวิธีที่ช่วยสร้างความสมดุลคือจำกัดการเข้าถึงเพื่อช่วยให้รัฐสามารถควบคุมการเข้าถึงได้ และข้อจำกัด การนำข้อมูลมาใช้ซ้ำ³³

2.1.3 หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลไว้ว่า การกระทำการ เป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคล หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะ กระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ สาธารณะ³⁴ ดังนั้นบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคล สมควรได้รับ

โดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่ได้ต้องการไปเป็น อุปสรรคหรือสร้างภาระให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ หลักการสำคัญในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถทำได้ตามอำเภอใจและทำให้เจ้าของ ข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบถึงการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตน ทำให้มั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคล ดังกล่าวจะไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่พึงประสงค์ต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิด ข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือเปิดเผยในทางที่ไม่ถูกต้องก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล³⁵

³² Teresa Scassa, (2014), Privacy and Open Government

³³ Citizen's guide to open data, "Open Data and Privacy," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://citizens-guide-open-data.github.io/guide/4-od-and-privacy>

³⁴ มาตรา 32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

³⁵ บัญชีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เรื่องเสร็จ 1135/2558

กรอบในการคุ้มครองข้อมูลขององค์การร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD : The Organization for Economic Cooperation and Development) ในเรื่อง Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transborder Data Flows of Personal Data ซึ่งมีหลักพื้นฐาน 8 ประการ³⁶ ดังนี้

1. หลักข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นต้องชอบด้วยกฎหมายและต้องใช้วิธีการที่เป็นธรรมและเหมาะสมโดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นต้องให้เจ้าของข้อมูลรับรู้ หรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล
2. หลักคุณภาพของข้อมูล กล่าวคือข้อมูลที่เก็บรวบรวมนั้นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นว่าจะนำไปใช้ทำอะไร และเป็นไปตามอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนดนอกจากนั้นข้อมูลดังกล่าวจะต้องถูกต้อง สมบูรณ์ หรือทำให้เป็นปัจจุบันหรือทันสมัยอยู่เสมอ
3. หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ กล่าวคือต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่ออะไร และกำหนดระยะเวลาจัดเก็บหรือรักษาข้อมูล ตลอดจนกรณีที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นให้ชัดเจน
4. หลักข้อจำกัดในการนำไปใช้ กล่าวคือข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะต้องไม่มีการเปิดเผย ทำให้มี หรือปรากฏในลักษณะอื่นใด ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งในวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
5. หลักการรักษาความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล กล่าวคือจะต้องมีมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสมเพื่อป้องกันความเสี่ยงภัยใด ๆ ที่อาจจะทำให้ข้อมูลนั้นสูญหาย ทำลาย เข้าถึง ใช้ ดัดแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยโดยมิชอบ
6. หลักการเปิดเผยข้อมูล กล่าวคือควรมีการประกาศนโยบายให้ทราบโดยทั่วกัน หากมีการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาแนวนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ควรเปิดเผยหรือประกาศไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งให้ข้อมูลใด ๆ ที่สามารถระบุเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐผู้ให้บริการ รวมถึงที่อยู่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลด้วย
7. หลักการมีส่วนร่วมของบุคคล กล่าวคือให้บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลได้รับแจ้งหรือยืนยันจากหน่วยงานของรัฐที่เก็บรวบรวมหรือจัดเก็บข้อมูลทราบว่าหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ ได้รวบรวมข้อมูลหรือจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวหรือไม่ ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

³⁶ อริยพร โพธิ์ใส, “สารพันปัญหากฎหมาย: หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล” (จลนิตี, มี.ค. - เม.ย. 2562) หน้า 153-154

8. หลักความรับผิดชอบ กล่าวคือ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้กฎหมายของสหภาพยุโรปที่ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) ก็มีการวางหลักการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล³⁷ ไว้เช่นกันซึ่งประเทศไทยได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

1. หลักความชอบด้วยกฎหมาย ความเป็นธรรม และความโปร่งใส (Lawfulness Fairness and Transparency)
2. หลักข้อจำกัดการใช้ข้อมูล (Purpose Limitation) กล่าวคือข้อมูลถูกเก็บรวบรวมเพื่อวัตถุประสงค์ที่เฉพาะ ไม่ถูกนำไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์
3. หลักการประมวลผลข้อมูลอย่างน้อยที่สุดหรือการประมวลผลข้อมูลเท่าที่จำเป็น (Data Minimization) กล่าวคือประมวลผลอย่างเพียงพอ เกี่ยวเนื่อง และอยู่ในขอบเขตที่จำเป็นโดยสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์
4. หลักความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) กล่าวคือเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์และทันสมัย
5. หลักการเก็บรักษาข้อมูลไว้เท่าที่จำเป็น (Storage Limitation) กล่าวคือการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลจะเป็นไปเท่าที่จำเป็นตามวัตถุประสงค์
6. หลักความสมบูรณ์และรักษาความลับ (Integrity and Confidentiality) กล่าวคือการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัย ป้องกันการประมวลผลข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงจากความสูญเสีย เสียหายโดยอุบัติเหตุ โดยใช้มาตรการทางเทคนิคหรือการจัดการตามความเหมาะสม
7. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) กล่าวคือผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรการ

2.1.4 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกรมสรรพากร

ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมของกรมสรรพากร³⁸ การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเพื่อการดำเนินกระบวนการทางภาษีจึงเป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือปฏิบัติหน้าที่ใน

³⁷ GDPR, Article 5

³⁸ ประมวลรัษฎากร มาตรา 5

การใช้อำนาจรัฐ³⁹ เพื่อยกระดับการบริหารจัดการข้อมูลให้เป็นมาตรฐานสากลมีความปลอดภัย สามารถป้องกันภัยคุกคามทางดิจิทัล อำนาจความสะดวแก่ผู้เสียหาย หน่วยงาน และประชาชน รวมทั้งยกระดับการให้บริการภาครัฐในระบบดิจิทัล ให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) ของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) รวมถึงกฎหมาย และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง กรมสรรพากรจึงได้มีประกาศกรมสรรพากร เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลข้อมูลของกรมสรรพากร พ.ศ. 2563 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2563⁴⁰ และเพื่อให้การบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรให้มีความเหมาะสมและมีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กรมสรรพากรจึงได้กำหนดนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้⁴¹ ดังนี้

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล กรมสรรพากรเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการดำเนินงานตามภารกิจของกรมสรรพากร ในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร การบริหารงานราชการ การให้บริการแก่ประชาชน การติดต่อกับประชาชน การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการสำรวจความคิดเห็นเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของกรมสรรพากร ตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และจัดเก็บข้อมูลเท่าที่จำเป็น โดยมีระยะเวลาในการจัดเก็บที่เหมาะสม ตามภารกิจของกรมสรรพากร

การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล กรมสรรพากรจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการจัดเก็บและรวบรวมไว้ให้กับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เว้นแต่ ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล, การเปิดเผยข้อมูลนั้นเป็นไปตามคำพิพากษา คำสั่งศาล หรือที่กฎหมายให้อำนาจหรือกำหนดไว้, เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและการขอความยินยอมไม่สามารถดำเนินการได้ในเวลานั้น, สำหรับการว่าจ้างผู้ให้บริการจากภายนอกเพื่อพัฒนาระบบงานต่าง ๆ โดยกรมสรรพากร กำหนดให้ผู้ให้บริการจากภายนอกต้องปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติธรรมาภิบาลข้อมูลของกรมสรรพากร นโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงภัยด้านสารสนเทศของกรมสรรพากร รวมถึงแต่งตั้งผู้ให้บริการจากภายนอกเป็นเจ้าพนักงานประเมินตามประมวลรัษฎากรโดยผู้ได้รับการแต่งตั้งได้รู้เรื่องกิจการของผู้เสียหายอากรหรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ห้ามมิให้นำออกแจ้งแก่ผู้ใด หรือยังให้ทราบกันไปโดยวิธีการใด เว้นแต่จะมีอำนาจที่จะทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายซึ่ง

³⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 24

⁴⁰ กรมสรรพากร, “กรมสรรพากรสร้างความมั่นใจในการทำธุรกรรมภาษีบนโลกดิจิทัล คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/news/news48_2563.pdf

⁴¹ กรมสรรพากร, “ประกาศกรมสรรพากร เรื่อง การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.rd.go.th/62835.html>

มีบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืน⁴² หรือการเปิดเผยนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

กรมสรรพากรมีมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเป็นระบบเพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความปลอดภัยตามมาตรฐานและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น การควบคุมการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลและอุปกรณ์ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล โดยคำนึงถึงการใช้งานและความมั่นคงปลอดภัย, การกำหนดเกี่ยวกับการอนุญาตหรือการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล, การบริหารจัดการการเข้าถึงของผู้ใช้งาน (user access management) เพื่อควบคุมการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาตแล้ว, การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ใช้งาน (user responsibilities) เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต การเปิดเผย การลวงรู้ หรือการลักลอบทำสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล การลักขโมยอุปกรณ์จัดเก็บหรือประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล, การจัดให้มีวิธีการเพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังเกี่ยวกับการเข้าถึง เปลี่ยนแปลง ลบ หรือถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคล ให้สอดคล้องเหมาะสมกับวิธีการและสื่อที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล, การจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อดำเนินการสอบทานและประเมินประสิทธิภาพของระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ และมีศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงปลอดภัย และเฝ้าระวังความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศที่ได้รับมาตรฐานสากลที่ทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังและดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัย เพื่อให้สามารถรักษาความลับ (confidentiality) ความครบถ้วนถูกต้อง (integrity) และความพร้อมใช้งาน (availability)

HM Revenue & Customs (HMRC) สหราชอาณาจักร

มีภารกิจในการจัดเก็บภาษีอากรเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งกำหนดไว้ใน การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปตาม General Data Protection Regulation (GDPR) และ The Data Protection Act 2018 (DPA) HMRC อยู่ในฐานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีหลักการประมวลผลข้อมูลเฉพาะที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้อย่างชัดเจน และไม่ใช้ไปในทางที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ เพียงพอ และเท่าที่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์ อาศัยฐานโดยชอบด้วยกฎหมายตามที่กฎหมายบัญญัติจึงมีอำนาจตามกฎหมาย HMRC ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินกระบวนการทางด้านภาษีอากร การปฏิบัติงานเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือกรณีจำเป็นในการป้องกัน สืบสวนสอบสวน

⁴² ประมวลรัษฎากร มาตรา 10 มาตรา 13 และ มาตรา 16

หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับภาษีอากร อย่างไรก็ตามสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลบางอย่างที่มีวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะจะใช้ฐานความยินยอม โดยเจ้าของข้อมูลมีสิทธิถอนความยินยอมได้ทุกเมื่อ เพื่อให้สอดคล้องตาม GDPR และ DPA ที่กำหนดให้องค์กรที่มีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล HMRC จึงได้มีการจัดทำและเผยแพร่ นโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล⁴³ ดังนี้

- ใช้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นธรรม และโปร่งใส
- เก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งอย่างชัดเจนและไม่ใช้ไปในทางที่ขัดต่อวัตถุประสงค์
- ใช้เท่าที่เพียงพอ เกี่ยวข้อง และจำกัดตามที่จำเป็นต่อวัตถุประสงค์
- ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
- เก็บในรูปแบบที่สามารถระบุถึงตัวบุคคลได้ในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้ง
- เก็บอย่างปลอดภัย

ประเภทข้อมูลส่วนบุคคลที่ HMRC ประมวลผลแบ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปและข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหว ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหวนั้นต้องได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในระดับที่สูงขึ้น เช่น

ตารางที่ 2 ประเภทข้อมูลส่วนบุคคลที่ประมวลผลของ HM Revenue & Customs (HMRC)

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป	ข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหว
<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล - เพศ - สถานภาพ - เลขประจำตัวผู้เสียภาษี - บัญชีธนาคาร - ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ - ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงาน - ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ - ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลอัตลักษณ์บุคคล หรือไบโอเมตริกซ์ (Biometrics) เช่น การจดจำเสียง - ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม การกระทำความผิด

⁴³ HM Revenue & Customs, “Guidance HMRC Privacy Notice,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.gov.uk/government/publications/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you>

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป	ข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหว
- ข้อมูลหนังสือเดินทางและใบอนุญาตขับขี่	

HMRC ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ และเป็นการจำเป็นเพื่อป้องกัน สืบสวน สอบสวน หรือดำเนินคดีอาญา อย่างไรก็ตามในกรณีเฉพาะอาจมีการขอความยินยอมจากผู้เสียหายเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของ HMRC แบ่งเป็นข้อมูลที่เกิดรวบรวมมาจากผู้เสียหายโดยตรง และข้อมูลที่เกิดรวบรวมมาจากบุคคลที่สาม เช่น

ตารางที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของ HM Revenue & Customs (HMRC)

การเก็บรวบรวมจากผู้เสียหายโดยตรง	การเก็บรวบรวมจากบุคคลที่สาม
<ul style="list-style-type: none"> - การยื่นแบบเสียภาษีหรือขอคืนภาษี - การจดทะเบียนภาษีมูลค่า หรือวัตถุประสงค์อื่น - การเครดิตภาษีหรือสิทธิประโยชน์ - การลงทะเบียนเพื่อรับบริการจาก HMRC - การได้รับอนุญาตให้เข้าถึงบริการของ HMRC และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ - การติดต่อเกี่ยวกับการจัดอันดับ การประเมินราคาหรือมูลค่าทรัพย์สิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลจากนายจ้าง - หน่วยงานรัฐ - ธนาคารหรือสถาบันการเงิน - แหล่งข้อมูลสาธารณะ - บุคคลอื่นที่ทำธุรกิจร่วมกัน - ตัวแทน - หน่วยงานทางด้านภาษีในต่างประเทศ

Internal Revenue Service (IRS) สหรัฐอเมริกา

Internal Revenue Service (IRS) สหรัฐอเมริกา มีการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหายโดยกำหนดไว้ใน Internal Revenue Code, Privacy Act of 1974, Freedom of Information Act นโยบายแนวปฏิบัติของ IRS (Electronic Freedom of Information Act Reading Room) และจัดทำเอกสารนโยบายภายในเกี่ยวกับกฎหมายเหล่านี้ไว้ใน IRM 10.5.1

Privacy Act of 1974 กำหนดว่าเมื่อ IRS มีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลสิ่งแรกที่ต้องทำคือต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงสิทธิตามกฎหมายที่ IRS ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด จะนำข้อมูลนั้นไปใช้อย่างไร รวมถึงต้องแจ้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีที่ไม่ให้ข้อมูลด้วย โดยใน Privacy Act Notice ของ IRS ที่มีผลสำหรับการยื่นแบบแสดงรายการภาษี รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ที่ผู้เสียภาษียื่นต่อ IRS และบรรดาคำถามต่าง ๆ ที่ต้องสอบถามจากผู้เสียภาษีเพื่อให้สามารถดำเนินกระบวนการทางภาษี ได้ระบุว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายภาษีของสหรัฐอเมริกาวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและจัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง อำนาจตามกฎหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปตาม Internal Revenue Code และข้อบังคับแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของ IRS ในนอกจากนี้ IRS อาจส่งหรือโอนข้อมูลไปยังศาลเพื่อบังคับทางแพ่งหรือทางอาญา หรือหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ตามกฎหมาย รวมถึงอาจมีการส่งหรือโอนข้อมูลไปยังต่างประเทศภายใต้สนธิสัญญาทางภาษีที่มีระหว่างกัน⁴⁴ สำหรับสิทธิของผู้เสียภาษีได้มีระบุไว้หลายประการ กล่าวคือสิทธิที่จะได้รับแจ้ง, สิทธิที่จะได้รับบริการที่มีคุณภาพ, สิทธิที่จะไม่ต้องจ่ายภาษีเกินกว่าจำนวนที่ถูกต้อง, สิทธิที่จะโต้แย้ง IRS และได้รับการรับฟัง, สิทธิที่จะอุทธรณ์คำตัดสินของ IRS, สิทธิที่จะระงับ, สิทธิในความเป็นส่วนตัว, สิทธิในการรักษาความลับ, สิทธิในการสงวนไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัว และสิทธิในระบบภาษีที่ยุติธรรมและเป็นธรรม สิทธิประการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียภาษีจากการที่ IRS นำข้อมูลส่วนบุคคลมาใช้คือผู้เสียภาษีมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร คำอธิบายเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร กระบวนการขั้นตอนของกรมสรรพากร การได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม กล่าวคือผู้เสียภาษีสามารถที่จะสอบถามและได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรของตน สิทธิในความเป็นส่วนตัวว่าการไต่สวน การตรวจสอบ หรือการบังคับใด ๆ ของ IRS จะเป็นไปตามกฎหมายและไม่เป็นการล่วงล้ำสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้เสียภาษีเกินความจำเป็น⁴⁵

IRS มีความตระหนักถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียภาษีโดยบุคลากรทุกคนภายในองค์กร ไม่ว่าจะในระดับผู้เชี่ยวชาญหรือระดับปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามและการป้องกันด้านความปลอดภัย เป็นการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทุกคนภายในองค์กรว่ามีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียภาษี ซึ่งหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียภาษีนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดโดยกฎหมายให้อำนาจออกกฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครอง

⁴⁴ Internal Revenue Service, "Privacy Act Notice," [Online] Accessed: 0072565. Available from: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/n609.pdf>

⁴⁵ Internal Revenue Service, "Taxpayer Bill of Rights," [Online] Accessed: 29012565. Available from: <https://www.irs.gov/taxpayer-bill-of-rights>

ข้อมูล ⁴⁶ ทั้งนี้เป็นไปตาม Internal Revenue Code section 6103 กำหนดไว้ว่าห้ามเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของ IRS เปิดเผยข้อมูลผู้เสียภาษีที่ได้ล่วงรู้มาโดยอำนาจหน้าที่ไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ และไม่ว่าข้อมูลนั้นจะเป็นข้อมูลที่ปรากฏในแบบแสดงรายการภาษี หรือข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้เสียภาษี โดยได้มีการกำหนดนิยามของข้อมูลแบบแสดงรายการภาษีไว้ว่าหมายถึงข้อมูล เช่น ข้อมูลอัตลักษณ์ของผู้เสียภาษี, แหล่งที่มาเงินได้, รายได้, รายจ่าย, ค่าลดหย่อน, เครดิตภาษี, สินทรัพย์, หนี้สิน, ความรับผิดชอบทางภาษี, ภาษีหัก ณ ที่จ่าย, การประเมินภาษีภาษีเงิน และการชำระภาษี เป็นต้น และไม่ว่าการยื่นแบบแสดงรายการภาษีนั้นจะอยู่ในระหว่างขั้นตอนใด ในการที่จะเปิดเผยข้อมูลต้องเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายที่ให้อำนาจ เช่น การเปิดเผยข้อมูลผู้เสียภาษีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียกับผู้เสียภาษี การเปิดเผยให้แก่หน่วยงานรัฐอื่นซึ่งเป็นไปโดยจำกัดต่อเมื่อหน่วยงานรัฐที่ร้องขอนั้นมีคำสั่งหรืออาศัยอำนาจตามกฎหมาย และการเปิดเผยในกรณีที่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ทางภาษีโดยตรงแต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น การดำเนินคดีทางแพ่งหรืออาญา และการจัดทำข้อมูลทางสถิติ เป็นต้น

⁴⁶ Internal Revenue Service, “Safeguarding

Taxpayer Data,” [Online] Accessed: 06072565. Available from: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/p4557.pdf>

2.1.5 ตารางเปรียบเทียบนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Notice)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy Notice)

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล	ช่องทางในการติดต่อกรมสรรพากร สำนักงานเลขานุการกรม กรมสรรพากร เลขที่ 90 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 Website : https://www.rd.go.th/survey/pdpa/ E-mail : email.secretaryrd@rd.go.th	-HMRC เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เป็นหน่วยงานตามกฎหมายที่มีหน้าที่ตามกฎหมายและหน้าที่ตามกฎหมายของการรักษาความลับซึ่งกำหนดไว้ใน Commissioners for Revenue and Customs Act 2005 -ในบางสถานการณ์ เมื่อ HMRC ให้บริการโดยร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณะอื่น HMRC จะเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมกับหน่วยงานสาธารณะนั้น -Nicholas de Lacy-Brown ทำหน้าที่เป็น DPO ช่องทางการติดต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูล advice.dpa@hmrc.gov.uk	- IRS.gov - โทรศัพท์ - สำนักงาน IRS

⁴⁷ GDPR, Article 13

⁴⁸ กรมสรรพากร, “ประกาศกรมสรรพากร เรื่อง การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.rd.go.th/62835.html>

⁴⁹ HM Revenue & Customs, “Guidance HMRC Privacy Notice,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.gov.uk/government/publications/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you>

⁵⁰Department of the Treasury Internal Revenue Service, “Privacy Act Notice,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/n609.pdf>

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
2. วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงฐานโดยชอบด้วยกฎหมาย	เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามภารกิจในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร บริหารงานราชการ ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐ และรักษาความมั่นคงทางการคลังของรัฐ	ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย และเป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ อย่างไรก็ตามในกรณีที่เฉพาะอาจมีการขอความยินยอมจากผู้เสียภาษี	เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของสหรัฐ
3. แจ้งให้ทราบกรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือบุคคลที่สามมีความจำเป็นในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์โดยชอบ	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย - ให้บริการประชาชน - การติดต่อกับประชาชน - การสื่อสารประชาสัมพันธ์ - การสำรวจความคิดเห็นเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย - ตรวจสอบความถูกต้องและเป็นปัจจุบันของข้อมูลที่มี - ใช้เปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ เพื่อป้องกันการฉ้อโกงและอาชญากรรม - การสืบสวนสอบสวน ดำเนินคดีอาญา - ตรวจสอบสิทธิหรือผลประโยชน์ของผู้เสียภาษี - ยืนยันตัวตนเมื่อติดต่อหรือเข้ารับบริการ - วิจัยสถิติ - ติดต่อประสานงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามกฎหมาย - ดำเนินการทางภาษี ไม่ว่าจะเป็นการคืนภาษี การตรวจสอบ การจัดเก็บภาษี ดอกเบี้ย ค่าปรับ - ดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา
4. ประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งข้อมูลส่วนบุคคล อาจถูกเปิดเผย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ให้บริการจากภายนอกเพื่อพัฒนาระบบงานต่าง ๆ โดยกรมสรรพากร กำหนดให้ผู้ให้บริการจากภายนอกต้องปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติธรรมาภิบาลข้อมูลของกรมสรรพากร - นโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยด้านสารสนเทศของกรมสรรพากร 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ให้บริการบุคคลที่สาม - หน่วยงานของรัฐ - ธนาคาร - สถาบันการเงินอื่น ๆ - ผู้ดำเนินการและนักวิจัยที่ได้รับการรับรอง 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงยุติธรรมสหรัฐ - หน่วยงานของรัฐบาลกลางอื่น ๆ

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
	รวมถึงแต่งตั้งผู้ให้บริการจากภายนอกเป็นเจ้าของพนักงานประเมินตามมาตรา 16 แห่งประมวลรัษฎากร ⁵¹	นอกจากนี้ ข้อมูลส่วนบุคคลอาจเปิดเผยกับบุคคลอื่นโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ตัวแทน หรือผู้ให้บริการซอฟต์แวร์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยกำหนดให้บุคคลที่สามเคารพความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลและดำเนินการตามกฎหมาย	
5. การโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่สามหรือองค์การระหว่างประเทศ รวมถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม	-	บางกรณีมีการโอนข้อมูลส่วนบุคคลออกนอกสหราชอาณาจักร เพื่อวัตถุประสงค์ทางภาษีและตามที่กฎหมายบังคับ โดยจะทำให้แน่ใจว่ามีการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลในระดับเดียวกัน ปฏิบัติตาม GDPR และ DPA2018	อาจมีการโอนข้อมูลไปยังรัฐบาลต่างประเทศ ภายใต้สนธิสัญญาทางภาษีกับสหรัฐ
6. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล	มีระยะเวลาในการจัดเก็บที่เหมาะสม ตามภารกิจของกรมสรรพากร เพื่อประโยชน์สาธารณะและรักษาความมั่นคงทางการคลังของรัฐ	เท่าที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับ HMRC records management and retention and disposal policy ⁵²	-
7. สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล	-	- การเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อทราบว่า HMRC มีข้อมูลส่วนบุคคลใดบ้างของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และตรวจสอบว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไป	- สิทธิที่จะได้รับแจ้ง - สิทธิที่จะได้รับบริการที่มีคุณภาพ

⁵¹ เมื่อเป็นเจ้าพนักงานประเมินตามประมวลรัษฎากร ห้ามนำเรื่องกิจการของผู้เสียหายอากรหรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้ออกแจ้ง เว้นมีอำนาจตามกฎหมาย หากฝ่าฝืนมีบทลงโทษ เป็นไปตามมาตรา 10 และมาตรา 13 แห่งประมวลรัษฎากร

⁵² HM Revenue & Customs, "Policy paper HMRC records management and retention and disposal policy," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.gov.uk/government/publications/hmrc-records-management-and-retention-and-disposal-policy>

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
		<p>ตามกฎหมาย โดยปฏิบัติตามคำแนะนำของ HMRC ใน การทำคำร้องขอเข้าถึงข้อมูล ⁵³ และคำแนะนำของ VOA ⁵⁴</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคล ให้ข้อมูลมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน - การลบหรือนำออกข้อมูลส่วนบุคคล กรณีที่ไม่มีเหตุผลอันสมควรในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม HMRC ไม่ต้องปฏิบัติตามหากการประมวลผลเป็นไปโดยหน้าที่ตามกฎหมาย หรือจำเป็นในการดำเนินการธุรกิจ - การคัดค้านการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีนี้ HMRC จะหยุดการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยชอบด้วยกฎหมายที่สำคัญกว่า สิทธิเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล - การระงับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีเช่น เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องการพิสูจน์ความถูกต้องหรือเหตุผลในการประมวลผล 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิที่จะไม่ต้องจ่ายภาษีเกินกว่าจำนวนที่ถูกต้อง - สิทธิที่จะโต้แย้ง IRS และได้รับการรับฟัง - สิทธิที่จะอุทธรณ์คำตัดสินของ IRS - สิทธิที่จะระงับ - สิทธิในความเป็นส่วนตัว - สิทธิในการรักษาความลับ - สิทธิในการสงวนไว้ซึ่งความเป็นตัวแทน - สิทธิในระบบภาษีที่ยุติธรรมและเป็นธรรม

⁵³ HM Revenue & Customs, “Guidance Make a subject access request to HMRC,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.gov.uk/guidance/hmrc-subject-access-request>

⁵⁴ HM Revenue & Customs, “Personal information charter,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.gov.uk/government/organisations/valuation-office-agency/about/personal-information-charter#access-to-personal-information>

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
		<p>- การเพิกถอนความยินยอม โดยหลักแล้ว HMRC จะประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย แต่ในกรณีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลให้ความยินยอมประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิที่จะเพิกถอนความยินยอมได้ตลอดเวลาเมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพิกถอนความยินยอมแล้ว HMRC จะหยุดประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้ให้ความยินยอมไว้นั้นเว้นมีฐานทางกฎหมายในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล</p> <p>HMRC สามารถปฏิเสธคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีที่มีแนวโน้มกระทบต่อการป้องกันอาชญากรรม การจับกุมหรือการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การประเมิน การจัดเก็บภาษี หรือกรณีสำคัญอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน</p> <p>นอกจากนี้ยังสามารถจำกัดการใช้สิทธิได้เมื่อเป็นการสอบสวนทางอาญา และเป็นมาตรการที่จำเป็นและได้สัดส่วน</p>	

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
		<p>เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีคำร้องขอใช้สิทธิ HMRC อาจมีความจำเป็นต้องขอข้อมูลเฉพาะจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อยืนยันตัวตนและตรวจสอบการใช้สิทธิ ซึ่งเป็นมาตรการในการรักษาความปลอดภัยว่าข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกเปิดเผยไปยังบุคคลที่ไม่มีสิทธิ</p> <p>ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องการใช้สิทธิอื่น ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลนอกเหนือจากการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล ควรติดต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลของ HMRC</p>	
8. การพิจารณาว่าข้อมูลส่วนบุคคลมีความจำเป็นเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญา รวมถึงแจ้งผลกระทบจากการไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคล	-	-	-
9. การมีอยู่ของการตัดสินใจอัตโนมัติ (automated decision-making) รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล	-	<p>การตัดสินใจโดยอัตโนมัติในสถานการณ์ต่อไปนี้</p> <p>แจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงการตัดสินใจอัตโนมัติและให้เวลา 30 วันในการขอการพิจารณาใหม่หรือการตัดสินใจใหม่ที่ไม่ได้มีการประมวลผลอัตโนมัติเพียงอย่างเดียว</p>	-

GDPR ⁴⁷	กรมสรรพากรประเทศไทย ⁴⁸	HMRC สหราชอาณาจักร ⁴⁹	IRS สหรัฐอเมริกา ⁵⁰
		<p>ใช้เท่าที่จำเป็น โดยได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร และมีมาตรการที่เหมาะสม</p> <p>หากเป็นการตัดสินใจโดยอัตโนมัติเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอ่อนไหว ต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมีมาตรการที่เหมาะสม</p> <p>ทั้งนี้ หากเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญจะไม่ตกอยู่ภายใต้การตัดสินใจอัตโนมัติเพียงอย่างเดียว เว้นแต่มีฐานทางกฎหมายและแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ</p>	

2.2 กระบวนการดำเนินงานทางภาษี

ตามที่ได้กล่าวไปในบทที่ 2.1 จึงเห็นได้ว่าข้อมูลสาธารณะไม่ได้เป็นสาธารณะสำหรับทุกวัตถุประสงค์ แม้เป็นข้อมูลสาธารณะก็ยังคงได้รับความคุ้มครองอยู่ ตามหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องตั้งต้นจาก กิจกรรมและวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดขอบเขตและความจำเป็นในการใช้ข้อมูล การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล จะเกิดขึ้นได้โดยชอบด้วยกฎหมายเมื่อมีฐานหรือเหตุผลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย⁵⁵ จึงนำมาสู่ การศึกษากระบวนการดำเนินงานทางภาษีของกรมสรรพากร กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติ ภารกิจด้านรายได้แก่ประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรและต้อง ปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผลตามนโยบายของรัฐ ซึ่งกรมสรรพากรมีกระบวนการหลัก⁵⁶ ดังนี้

ภาพที่ 1 กระบวนการดำเนินงานทางภาษีของกรมสรรพากร

1. กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ เช่น การขยายฐานภาษี การหาผู้เสียภาษี รายใหม่ เป็นต้น
2. กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร เช่น งานกำหนดนโยบาย งานกรรมวิธีแบบแสดงรายการ งานบริการเพื่อรับชำระภาษี เป็นต้น
3. กระบวนการการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี เช่น การติดตามผู้เสียภาษีทุกรายโดยการตรวจสอบสภาพกิจการ การตรวจปฏิบัติ การตรวจคืนภาษี การออกหมายเรียก การตรวจค้น เป็นต้น

⁵⁵ ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Thailand Data Protection Guidelines 3.0 : แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 3,(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564), หน้า 67

⁵⁶ กรมสรรพากร, “ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ เพื่อสร้างความโปร่งใสในระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับตรวจสอบ,” หน้า 5 [Online] Accessed: 20012565. Available from: https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/ITA/2561/EB8_3_S1.pdf

4. กระบวนการงานการคืนภาษีอากร เช่น การคืนเงินภาษีตามผลการตรวจสอบ เป็นต้น
5. กระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง

2.2.1 กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ

กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบนั้นเป็นการออกไปปฏิบัติงานนอกสถานที่เพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีเงินได้หรือการประกอบกิจการเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรและนำผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีอากร รวมถึงการให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร กรมสรรพากรมีการดำเนินกระบวนการสำรวจผู้เสียภาษีตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นมา มีวัตถุประสงค์ในการติดตามผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เข้าสู่ระบบเสียภาษีอย่างถูกต้องเป็นการขยายฐานทางภาษีและเพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ในช่วงเริ่มต้นนั้น กรมสรรพากรยังไม่มีการจัดระเบียบการสำรวจอย่างเป็นระบบ ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 กรมสรรพากรได้มีการจัดระเบียบการสำรวจอย่างเป็นระบบขึ้นครั้งแรกเรียกว่า ระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วย การสำรวจแหล่งภาษีอากรและติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษี พ.ศ. 2530⁵⁷ ต่อมาได้มีการปรับปรุงระเบียบการสำรวจซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับปรุงแก้ไข คือ ระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วย การสำรวจแหล่งภาษีอากรและติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษี พ.ศ. 2535

ปัจจุบันการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสำรวจนั้นถือปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวจแหล่งภาษีอากร ลงวันที่ 30 กันยายน 2553⁵⁸ โดยการปฏิบัติงานสำรวจนั้นมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

ขอบเขตในการปฏิบัติงานสำรวจ

ขอบเขตในการปฏิบัติงานสำรวจแบ่งเป็น 3 ประเภท⁵⁹ คือ

1. การสำรวจพื้นที่เป้าหมาย⁶⁰ หมายถึง พื้นที่ซึ่งคาดว่าจะมีผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษี หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

⁵⁷ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), “การประเมินผลการออกสำรวจผู้เสียภาษีของสรรพากรเขตพื้นที่และสรรพากรจังหวัด,” หน้า 4 [Online] Accessed: 26032565. Available from: <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/01/A31.pdf>

⁵⁸ บันทึกข้อความ ที่ กค 0714/ว.251 วันที่ 13 มกราคม 2564 เรื่อง แนวทางปฏิบัติงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ข้อ 3.6

⁵⁹ แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวจแหล่งภาษีอากร ข้อ 4

⁶⁰ แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวจแหล่งภาษีอากร ข้อ 2(4)

2. การสำรวจรายเป้าหมาย ⁶¹ หมายถึง ข้อมูลรายตัวซึ่งมีลักษณะบ่งชี้ว่าผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการอาจจะอยู่นอกระบบภาษี หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร
3. การสำรวคนิติบุคคลตั้งใหม่ ⁶² หมายถึง บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลรายใหม่ที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และยังไม่มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ซึ่งปรากฏข้อมูลในระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ

โดยในการปฏิบัติงานสำรวคนั้นทีมสำรวจะมีหน้าที่ต้องจัดทำแผนงานสำรว ออกสำรวแหล่งภาษีอากร บันทึกผลการสำรวและความเห็นเกี่ยวกับการสำรว และติดตามผลการสำรว

การดำเนินการสำรว

การปฏิบัติงานสำรวนั้นทีมสำรวแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ⁶³ ดังนี้

1. การจัดทำแผนการสำรว จัดทำเป็นรายเดือนหรือรายไตรมาส โดยใช้แบบแผนงานสำรว (สร.1) ระบุรายละเอียดพื้นที่เป้าหมายและรายเป้าหมาย
2. การออกสำรวแหล่งภาษีอากร ออกสำรวตามแผนงานสำรวโดยดำเนินการสำรวให้ได้ข้อมูลตามสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีเงินได้ หรือการประกอบกิจการ และข้อมูลอื่นอันเป็นสาระสำคัญซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีอากรให้ครอบคลุมครบถ้วนมากที่สุด โดยจัดบันทึกไว้ในแบบสำรวจและติดตาม (สร.4) ในการสำรว หากพบว่า
 - กรณีสำรวพบผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีแต่ยังไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้อง หรือมีหน้าที่ต้องยื่นแต่ยังไม่ถึงกำหนดเวลายื่นแบบฯ ตามประมวลรัษฎากร หรือมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีธุรกิจเฉพาะแต่ยังไม่ได้ดำเนินการให้ถูกต้อง หรือมีหน้าที่ต้องขอมิเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ให้ออกหนังสือแจ้งผลการสำรว (สร.5) เพื่อแจ้งให้ดำเนินการ
 - กรณีสำรวไม่พบผู้มีเงินได้หรือไม่พบผู้ประกอบการ ให้สอบถามข้อมูลจากผู้ครอบครองสถานที่หรือผู้ที่อยู่อาศัยข้างเคียง หากมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรเจ้าหน้าที่อาจนัดสำรวใหม่ หรือออกหนังสือแจ้งผลการสำรว (สร.5) เพื่อให้ผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม

⁶¹ แนวทางปฏิบัติการสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวแหล่งภาษีอากร ข้อ 2(5)

⁶² แนวทางปฏิบัติการสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวแหล่งภาษีอากร ข้อ 2(6)

⁶³ แนวทางปฏิบัติการสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวแหล่งภาษีอากร ข้อ 9

- กรณีอื่น ๆ ให้จัดบันทึกข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่สำรวจพบ

เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร การสอบถามข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร เจ้าหน้าที่สำรวจควรจัดทำบันทึกคำให้การ (ต.6) ไว้เป็นหลักฐานประกอบการสำรวจด้วย

3. การบันทึกผลการสำรวจและความเห็นเกี่ยวกับการสำรวจ หลังจากสำรวจให้บันทึกผลการสำรวจและความเห็นเกี่ยวกับการสำรวจบนระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ กล่าวคือระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบบนระบบเครือข่ายราชการ โดยให้เจ้าหน้าที่สำรวจบันทึกผลการสำรวจเพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการมีเงินได้หรือการประกอบการตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนทุกราย
4. การติดตามผลการสำรวจ ให้ดำเนินการภายใน 30 วันทำการนับแต่วันครบกำหนดเวลาตามหนังสือแจ้งผลการสำรวจ (สร.5) โดยตรวจสอบการดำเนินการของผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องของกรมสรรพากร และดำเนินการตามขั้นตอนในแต่ละกรณี หากผู้มีเงินได้หรือผู้ประกอบการไม่ดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาให้ส่งข้อมูลให้ทีมบริหารการสำรวจดำเนินการต่อไป

2.2.2 กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร

ภาษีอากรประเมิน คือที่มีระบุไว้ในหมวดนั้น ๆ ว่าเป็นภาษีอากรประเมิน⁶⁴ อันได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ กล่าวคือภาษีอากรประเภทที่โดยหลักแล้ววิธีการเสียภาษีนั้นจะใช้วิธีการประเมินตนเอง (Self - assessment) ซึ่งเป็นวิธีเสียภาษีที่ผู้เสียภาษีมีหน้าที่คำนวณภาษีรอกแบบแสดงรายการ และยื่นแบบแสดงรายการพร้อมชำระภาษีด้วยตนเอง⁶⁵

ตารางที่ 5 แบบแสดงรายการเสียภาษีโดยวิธีประเมินตนเอง (Self - assessment)

ประเภทภาษีอากร	แบบแสดงรายการ	รายละเอียด
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ภ.ง.ด.90	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้มีเงินได้กรณีทั่วไป

⁶⁴ ประมวลรัษฎากร มาตรา 14

⁶⁵ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 13 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563), หน้า 21

ประเภทภาษีอากร	แบบแสดงรายการ	รายละเอียด
	ภ.ง.ด.91	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้มีเงินได้จากการจ้างแรงงานตามมาตรา 40 (1) แห่งประมวลรัษฎากร ประเภทเดียว
	ภ.ง.ด.93	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับใช้ยื่นก่อนถึงกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการภาษี
	ภ.ง.ด.94	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี สำหรับผู้มีเงินได้ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) (8) แห่งประมวลรัษฎากร
	ภ.ง.ด.95	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้ได้รับสิทธิลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ภ.ง.ด.50	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 68 และมาตรา 69 แห่งประมวลรัษฎากร
	ภ.ง.ด. 51	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 67 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร
	ภ.ง.ด. 52	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เฉพาะกิจการขนส่งผ่านประเทศต่างๆ ตามมาตรา 67 แห่งประมวลรัษฎากร
	ภ.ง.ด. 54	แบบยื่นรายงานนำส่งภาษีเงินได้นิติบุคคล และการจำหน่ายเงินกำไร ตามมาตรา 70 และตามมาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร
	ภ.ง.ด. 55	แบบแสดงรายการภาษีเงินได้มูลนิธิหรือสมาคมหรือกองทุนรวม ตามมาตรา 68 และมาตรา 69 แห่งประมวลรัษฎากร
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ภ.พ.30	แบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามประมวลรัษฎากร
	ภ.พ.36	แบบนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามประมวลรัษฎากร
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	ภ.ธ.40	แบบแสดงรายการภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามประมวลรัษฎากร

(ที่มา : กรมสรรพากร,แบบแสดงรายการภาษี, <https://www.rd.go.th/19948.html>)

การเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax) เป็นอีกหนึ่งวิธีในการเสียภาษีที่กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่หักภาษีก่อนจ่ายเงินได้ให้แก่ผู้มีเงินได้ต่อเมื่อเงินได้พึงประเมินนั้นไม่ได้รับยกเว้นภาษีและมีกฎหมายหรือคำสั่งของอธิบดีกรมสรรพากรกำหนดให้ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่ง⁶⁶ โดยผู้จ่ายเงินได้อาจเป็นบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม คณะบุคคล⁶⁷ หรือรัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น⁶⁸ เป็นการเก็บภาษีในขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้น ใช้จ่ายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่านั้น ภาษีที่เสียโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย โดยหลักไม่ถือเป็นภาษีสุดท้าย (Final Tax) แต่ถือเป็นภาษีส่วหน้า (Advance Tax) เป็นเครดิตของผู้เสียภาษีในการคำนวณภาษี มีบางกรณี que ผู้เสียภาษีสืสิทธิเลือกกว่าภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย จะเป็นภาษีสุดท้ายหรือภาษีส่วหน้า⁶⁹ ได้แก่ กรณีภาษีดอกเบียหัก ณ ที่จ่ายตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(3)(ก), กรณีภาษีผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้หัก ณ ที่จ่ายตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(3)(ข), กรณีภาษีกำไรส่วนเกินทุน (Capital Gain) หัก ณ ที่จ่ายตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(3)(ค), กรณีภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งกำไรหัก ณ ที่จ่ายตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(3) วรรคสอง, กรณีเงินส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับจากกองทุนรวมที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(3), กรณีภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยการรับมรดกหรือมิได้มุ่งในทางการค้าหากำไรตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(4) และภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากการขายอสังหาริมทรัพย์ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้ออกตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 มาตรา 4(6) และได้เสียภาษีธุรกิจเฉพาะแล้ว, เงินได้จากกรรณกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมเฉพาะในส่วนที่เกิน 20 ล้านบาทตามประมวลรัษฎากร มาตรา 50(6), กรณีเงินได้ที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงานตามประมวลรัษฎากร มาตรา 48(5)

ตารางที่ 6 แบบแสดงรายการเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax)

ประเภทผู้รับเงิน	แบบแสดงรายการ	รายละเอียด
บุคคลธรรมดา	ภ.ง.ด.1	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตาม มาตรา 52 และมาตรา 59 กรณีหักภาษี ณ ที่จ่ายตาม มาตรา 50(1) สำหรับเงินได้พึงประเมินตาม มาตรา 40(1)(2) แห่งประมวลรัษฎากร

⁶⁶ คำสั่งของอธิบดีกรมสรรพากรที่ ท.ป.4/2528 ออกตามความในประมวลรัษฎากร มาตรา 3 เตรส

⁶⁷ ประมวลรัษฎากร มาตรา 50 และ 69ตรี

⁶⁸ ประมวลรัษฎากร มาตรา 69ทวิ

⁶⁹ ชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม, คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 13 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563), หน้า 25-26

ประเภทผู้รับเงิน	แบบแสดงรายการ	รายละเอียด
	ภ.ง.ด.2	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตาม มาตรา 52 และมาตรา 59 กรณีหักภาษี ณ ที่จ่ายตาม มาตรา 50(2) สำหรับเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(3)(4) แห่งประมวลรัษฎากร
	ภ.ง.ด.3	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตาม มาตรา 52 และมาตรา 59 กรณีหักภาษี ณ ที่จ่ายตาม มาตรา 50(3)(4)(5) สำหรับเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8) และการเสียภาษีตาม มาตรา 48 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร
นิติบุคคล	ภ.ง.ด. 53	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตาม มาตรา 3 เตรส และมาตรา 69 ทวิ และการเสีย ภาษีตามมาตรา 65 จัตวา แห่งประมวลรัษฎากร

(ที่มา : กรมสรรพากร,แบบแสดงรายการภาษี, <https://www.rd.go.th/19948.html>)

กฎหมายกำหนดให้การยื่นแบบแสดงรายการจะต้องยื่นภายในเวลาที่กำหนดและตามแบบแสดง รายการที่อธิบดีกำหนด อย่างไรก็ตามอธิบดีมีอำนาจสั่งเรียกรายงานประจำปี หรือบัญชีบุคคล หรือบัญชีอื่น ๆ ประกอบแบบแสดงรายการได้⁷⁰ โดยกรมสรรพากรจะมีการบันทึกข้อมูลลงระบบทะเบียนคุมรายการและ จัดทำบัญชีผู้เสียภาษี (Transaction Control Log and Accounting : TCL)⁷¹ กล่าวคือระบบงานที่มี ลักษณะเป็นระบบแบบ Online real-time สามารถสืบค้นข้อมูลได้ทันที มีขอบเขตการทำงานที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานหลายด้าน และเกี่ยวข้องกันระหว่างหน่วยงานหลายแห่งตามโครงสร้างส่วนราชการของ กรมสรรพากรและสายงานการบังคับบัญชา นอกจากนี้ยังเป็นระบบสนับสนุนกระบวนการทำงานตั้งแต่ขั้นตอน การรับแบบแสดงรายการภาษี การรับชำระภาษี โดยระบบสามารถควบคุมติดตามทางเดินของเอกสารแบบ แสดงรายการทุกประเภทตามขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายในการเก็บรักษาเอกสารแบบแสดงรายการ จึง เป็นระบบหลักในการให้บริการผู้เสียภาษีอากรครอบคลุมแบบแสดงรายการภาษีหลักทั้งหมดของ กรมสรรพากร เป็นระบบซอฟต์แวร์ขนาดใหญ่ (Enterprise software system หรือ ERP) มีความซับซ้อนใน ธุรกรรมการให้บริการและการประมวลผลข้อมูลที่มีปริมาณมาก⁷² และระบบคัดค้นข้อมูลผู้เสียภาษีรายตัว

⁷⁰ ประมวลรัษฎากร มาตรา 17

⁷¹ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หน้า 4 [Online] Accessed: 07042565. Available from: http://cmuir.cmu.ac.th/bitstream/6653943832/8462/5/acc1148si_ch2.pdf

⁷²แจ่มจันทร์ คงพล, “ผลกระทบของระบบสารสนเทศต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของผู้ใช้: กรณีศึกษาการใช้ระบบทะเบียนคุม

เป็นระบบที่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรสามารถเรียกดูหน้าแบบแสดงรายการแต่ละแบบได้จึงสามารถตรวจสอบประวัติการเสียภาษี เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเงินได้ ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน เป็นต้น⁷³ เมื่อยื่นแบบแสดงรายการแล้วนั้น เจ้าพนักงานประเมินจะเป็นผู้ประเมินความถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในหมวดภาษีอากรนั้น ๆ และแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมินไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร

“รายการที่ยื่นเพื่อเสียภาษีอากรนั้น ให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมิน เป็นผู้ประเมินตามที่กำหนดไว้ในหมวดภาษีอากรนั้น ๆ และเมื่อได้ประเมินแล้ว ให้แจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมินไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ในกรณีนี้จะอุทธรณ์ การประเมินก็ได้

ในกรณีที่ผู้ต้องเสียภาษีอากรถึงแก่ความตายเสียก่อนได้รับแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมิน ให้อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมิน ไปยังผู้จัดการมรดกหรือไปยังทายาทหรือผู้อื่นที่ครอบครองทรัพย์สินมรดก แล้วแต่กรณี

ถ้าเมื่อประเมินแล้ว ไม่ต้องเรียกเก็บหรือเรียกคืนภาษีอากร การแจ้งจำนวนภาษีอากร เป็นอันไม่ต้องกระทำ แต่อำเภอหรือเจ้าพนักงานประเมินยังคงดำเนินการ ตามมาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 ได้ การประเมินตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาตรา 27 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม”

จากบทบัญญัติประมวลรัษฎากรมาตรา 18 ซึ่งเป็นบทบัญญัติตามกฎหมายมหาชนมีหลักว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจหน้าที่เฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้นและต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น ดังนั้นการประเมินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 18 ที่เป็นการประเมินโดยไม่ต้องออกหมายเรียกผู้ยื่นรายการมาไต่สวนก่อน เป็นการประเมินตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามแบบแสดงรายการที่ผู้ต้องเสียภาษีอากรยื่นเสียภาษีอากรเท่านั้น เช่น การตรวจสอบรายการที่ยื่นการคำนวณตัวเลขผิดพลาด คลาดเคลื่อน การระบุประเภทเงินได้ไม่ถูกต้อง การหักค่าใช้จ่ายไม่ถูกต้อง หรือการหักค่าลดหย่อมไม่ถูกต้อง เป็นต้น⁷⁴ เจ้าพนักงานประเมินจะนำรายการอื่นที่อยู่นอกเหนือรายการที่ผู้เสียภาษียื่นไว้มาประเมินไม่ได้ถือเป็นการประเมินโดยไม่ชอบ⁷⁵

รายการและจัดทำบัญชีผู้เสียภาษีของข้าราชการกรมสรรพากร,” วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ (JISB) ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2564 หน้า 8, [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://jisb.tbs.tu.ac.th/wp-content/uploads/1Jamchan.pdf>

⁷³ พิษขานา นิลลอบ, “ข้อพิจารณาตามหลักการจำกัดขอบเขตการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Purpose Limitation) ตามภารกิจของกรมสรรพากร” หน้า 29 (2563)

⁷⁴ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 13 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563), หน้า 417 และ 420

⁷⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6667/2541

2.2.3 กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี

กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีเป็นกระบวนการที่เจ้าหน้าที่ต้องใกล้ชิดกับผู้เสียภาษีมากกว่ากระบวนการอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ต้องรู้จักและสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีโดยเฉพาะผู้เสียภาษีที่อยู่ในกำกับดูแล เพื่อให้คำแนะนำและดำเนินการหากผู้เสียภาษีปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย

เดิมกรมสรรพากรเน้นใช้มาตรการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากรซึ่งเป็นการตรวจสอบย้อนหลัง โดยเจ้าหน้าที่จะนำแบบแสดงรายการมาวิเคราะห์และผ่านกระบวนการต่าง ๆ เมื่อพบว่าผู้เสียภาษีชำระภาษีไม่ถูกต้องเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกตรวจสอบได้ส่วนและประเมินให้เสียภาษีพร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม ปัจจุบันกรมสรรพากรได้มีการปรับกระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีโดยเน้นการกำกับดูแลก่อนตรวจสอบภาษี กล่าวคือเน้นที่การตรวจแนะนำด้านภาษีอากร ติดตามการชำระภาษีและการขอคืนภาษีเพื่อให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่หากการตรวจแนะนำแล้วผู้เสียภาษียังไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเจ้าหน้าที่จะนำการตรวจปฏิบัติการออกหมายเรียกตรวจสอบได้ส่วน และการตรวจค้นมาใช้แล้วแต่ความเหมาะสมของผู้เสียภาษีในแต่ละราย ⁷⁶

ในกระบวนการตรวจสอบภาษี เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมิน ดังนี้

(1) การประเมินก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการ

ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีจากผู้ต้องเสียภาษีก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการได้ เมื่อได้ประเมินแล้วให้แจ้งจำนวนภาษีที่ต้องเสียไปยังผู้ต้องเสียภาษี โดยภาษีที่ประเมินเรียกเก็บนั้นให้ถือเป็นเครดิตของผู้ต้องเสียภาษีในการคำนวณภาษีได้ ⁷⁷ โดยการประเมินก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเท่านั้น เช่น ไม่มีหลักทรัพย์ประกันการเสียภาษี หรือเป็นการยากที่จะเรียกเก็บภาษี ⁷⁸

(2) การประเมินโดยมีการออกหมายเรียก

หากผู้มีเงินได้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริงหรือไม่บริบูรณ์เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ยื่นรายการมาได้ส่วน และออกหมายเรียกพยานกับสั่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดง ⁷⁹ เมื่อดำเนินการตรวจสอบได้ส่วนและทราบข้อความแล้ว เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจแก้จำนวนเงินที่

⁷⁶ กรมสรรพากร, “ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ เพื่อสร้างความโปร่งใสในระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษีเพื่อกำกับตรวจสอบ,” หน้า 5-6 [Online] Accessed: 20012565. Available from:

https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/ITA/2561/EB8_3_S1.pdf

⁷⁷ ประมวลรัษฎากร มาตรา 18 ทวิ และ 60 ทวิ

⁷⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3569/2534

⁷⁹ ประมวลรัษฎากร มาตรา 19 และ 23

ประเมินหรือที่ยื่นรายการไว้เดิมโดยอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏ และแจ้งจำนวนเงินที่ต้องชำระไปยังผู้เสียภาษีอากร⁸⁰ ส่วนกรณีผู้จ่ายเงินได้มิได้หักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งหรือหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งแล้วแต่ไม่ถูกต้องครบถ้วนเจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจส่งหนังสือแจ้งความแก่บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม หรือ คณะบุคคลให้ยื่นบัญชีจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) (2) (3) (4) และ (7) หรือพยานหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องเพื่อตรวจสอบการหักภาษี ณ ที่จ่ายได้⁸¹

(3) การประเมินโดยวิธีพิเศษ

ในกรณีผู้มีเงินได้มิได้ยื่นรายการเงินได้ หรือเจ้าพนักงานประเมินพิจารณาเห็นว่าผู้มีเงินได้ยื่นรายการเงินได้ต่ำกว่าจำนวนที่ต้องยื่น แล้วบุคคลนั้นไม่มีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ส่วนหายอดเงินได้พึงประเมินที่แท้จริงได้ หรือเจ้าพนักงานไม่อาจหาหลักฐานเกี่ยวกับยอดเงินได้พึงประเมินที่บุคคลนั้นได้รับจริงที่จะทำการประเมินโดยวิธีปกติตามประมวลรัษฎากร มาตรา 19 ถึง 27 ได้ กฎหมายจึงกำหนดให้เจ้าพนักงานประเมินโดยอนุมัติอธิบดีมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินได้สุทธิขึ้น โดยถือเงินหรือทรัพย์สินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือเข้ามาอยู่ในครอบครองของผู้มีเงินได้ หรือรายจ่ายของผู้มีเงินได้ หรือฐานะความเป็นอยู่ หรือพฤติการณ์ของผู้มีเงินได้ หรือสถิติเงินได้ของผู้มีเงินได้เองหรือของผู้อื่นที่กระทำการกิจการทำนองเดียวกับผู้มีเงินได้เป็นหลักในการพิจารณาแล้วประเมินแจ้งจำนวนเงินที่ต้องชำระไปยังผู้เสียภาษี⁸² โดยวิธีที่กรมสรรพากรใช้ในการประเมินภาษีโดยวิธีพิเศษคือวิธีกำหนดจำนวนเงินได้สุทธิจากค่าเพิ่มทรัพย์สินสุทธิ (Net Worth Increase Method)⁸³ ซึ่งมีแนวทางในการตรวจสอบ⁸⁴ ดังนี้

1. หาผลต่างระหว่างมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ (ทรัพย์สินรวม - หนี้สินรวม) ณ วันต้นปีเปรียบเทียบกับมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ ณ วันสิ้นปีเดียวกัน ผลที่เพิ่มขึ้นให้นำมาบวกกับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการหารายได้ เช่น ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าใช้จ่ายครอบครัว ค่าใช้จ่ายการพักผ่อน การบริจาค เป็นต้น และทรัพย์สินที่สูญไปโดยไม่เกี่ยวกับการหารายได้แล้วหักด้วยเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี และค่าลดหย่อน ผลลัพธ์เป็นเงินได้สุทธิ
2. นำจำนวนเงินได้สุทธิตามมาเปรียบเทียบกับแบบแสดงรายการที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ยื่นไว้ประจำปีมาเปรียบเทียบ ผลต่างจะเป็นจำนวนเงินได้สุทธิที่ยื่นไว้ไม่ครบถ้วนและต้องเรียกเก็บเพิ่มเติม

⁸⁰ ประมวลรัษฎากร มาตรา 20 และ 24

⁸¹ ประมวลรัษฎากร มาตรา 51

⁸² ประมวลรัษฎากร มาตรา 49

⁸³ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 13 แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563), หน้า 423 และ 425

⁸⁴ พรพรรณฯ สิงขรบุตร, “ปัญหาภาษีเงินได้เชิงสันนิษฐานตามมาตรา 49 เปรียบเทียบกับประเทศออสเตรเลียและประเทศสหรัฐอเมริกา,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 88-89

(4) การประเมินจากหนังสือสำคัญ

กรณีเป็นการประเมินภาษีโดยอาศัยหนังสือสำคัญ เช่น โฉนด สัญญาเช่า เครื่องหมายการค้า เป็นต้น หากบุคคลมีชื่อในหนังสือสำคัญใด ๆ แสดงว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินอันระบุไว้ในหนังสือสำคัญและทรัพย์สินนั้น ก่อให้เกิดเงินได้พึงประเมิน หรือเป็นผู้รับเงินได้พึงประเมินโดยหนังสือสำคัญ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจ ประเมินเรียกเก็บภาษีจากผู้มีชื่อในหนังสือสำคัญนั้น⁸⁵

2.2.4 กระบวนการคืนภาษีอากร

กระบวนการคืนภาษีอากรเป็นกระบวนการภายหลังจากที่มีการตรวจสอบ ประเภทภาษีอากรที่ขอคืน ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และภาษีการรับมรดก การขอคืนภาษีอากรต้องยื่นคำร้องขอคืนเงินภาษีอากรต่อ เจ้าพนักงานประเมินตามแบบแสดงรายการที่ยื่น หรือยื่นคำร้องขอคืนภาษีอากรตามแบบ ค.10 โดยมูลเหตุที่ขอคืน ได้แก่ ชำระไว้เกิน ผิดหรือซ้ำ ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เกินหรือมีภาษีเกินเนื่องจากได้รับเครดิตภาษี ชำระ หรือถูกหักภาษีอากรไว้โดยไม่มีหน้าที่ต้องเสีย หรือได้นำส่งภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายหรือนำส่งภาษีไว้ผิดหรือซ้ำ

เมื่อเจ้าพนักงานประเมินพิจารณาคำร้องขอคืนภาษีแล้วโดยปกติจะอนุมัติคืนภาษีอากรให้ทันที เว้นมีเหตุสงสัยบางประการอาจให้ผู้มีสิทธิขอคืนหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานประกอบการพิจารณาคืนภาษีอากร⁸⁶ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารรายได้หนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย เอกสารค่าลดหย่อน เช่น ใบเสร็จรับเงินหรือหนังสือรับรองการชำระเบี้ยประกัน หนังสือรับรองการซื้อหน่วยลงทุน ใบเสร็จรับเงิน/ใบอนุโมทนาบัตร เงินบริจาค เป็นต้น

2.2.5 กระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง

กระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง กล่าวคือการปฏิบัติการใด ๆ จนถึงที่สุดเพื่อให้ได้รับชำระภาษีอากรค้างต่อผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากร ซึ่งภาษีอากรค้าง หมายความว่า ภาษีอากรที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากรและจัดเก็บตามกฎหมายอื่นรวมทั้งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มอบให้กรมสรรพากรมีหน้าที่จัดเก็บ ตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 เมื่อพ้นกำหนดชำระภาษีอากรแล้วผู้ค้างภาษีอากรไม่นำเงินมาชำระ ให้เจ้าพนักงานจัดทำหนังสือเตือน หากเมื่อครบกำหนดเวลาตามหนังสือเตือนแล้วผู้ค้างภาษีอากรยังไม่นำเงินมาชำระหรือนำเงินมาชำระไม่

⁸⁵ ประมวลรัษฎากร มาตรา 61

⁸⁶ ประมวลรัษฎากร มาตรา 27 จัตวา

ครบถ้วนเจ้าพนักงานมีอำนาจในขั้นตอนและวิธีการเร่งรัดไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนทรัพย์สิน⁸⁷ มีหนังสือถึงหน่วยงานภายนอกเพื่อขอทราบการถือครองหรือถือกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน⁸⁸

การสอบสวนทรัพย์สิน ได้แก่ การสอบสวนทรัพย์สินประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร บัญชีเงินฝากต่าง ๆ หุ่น เครื่องประดับที่มีมูลค่า ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ลิขสิทธิ์ หรือสิทธิต่าง ๆ ของผู้ค้างภาษีอากร ตลอดจนเครื่องจักรต่าง ๆ สินค้า และวัตถุดิบ ฯลฯ บันทึกรายการทรัพย์สิน จำนวน ราคาของทรัพย์สินและรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในแบบ ภ.ส.16 (รายงานแสดงการเร่งรัดหนี้ภาษีอากร) และบันทึกสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้างภาษีอากร เช่น อาชีพ รายได้ ผู้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู กรณีไม่สามารถสอบสวนจากผู้ค้างภาษีอากรได้ให้ทำการสอบสวนทรัพย์สินจากญาติ บุคคลในครอบครัวที่บรรลุนิติภาวะแล้วของผู้ค้างภาษีอากร กำหนดผู้ใหญ่บ้าน นายจ้าง หรือบุคคลใด ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรค้าง⁸⁹ เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนทรัพย์สินเจ้าพนักงานจะออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชอบภาษีอากรค้างหรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาให้ถ้อยคำ และหรือ ให้นำบัญชีเอกสารหรือหลักฐานอื่นมาเพื่อทำการตรวจสอบ และหรือออกคำสั่งให้ทำการตรวจค้นก็ได้⁹⁰ โดยในกระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้างนั้นจะมีการบันทึกข้อมูลในโปรแกรมเกี่ยวกับการดำเนินคดีในระบบควบคุมลูกหนี้ภาษีอากร (Debt Management System : DMS) และระบบงานคดี (Litigation Management System : LMS) เมื่อทำการสอบสวนทรัพย์สินแล้วปรากฏว่าผู้ค้างภาษีอากรมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลใด ให้เจ้าพนักงานตรวจสอบว่าทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ค้างภาษีอากรจริงหรือไม่ โดยให้ตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยตรวจสอบก่อนแล้วให้เจ้าพนักงานเสนอผู้อำนวยการเพื่อสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้องของผู้ค้างภาษีอากร⁹¹ ตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการยึดทรัพย์สินตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2545 การอายัดตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2546 และการขายทอดตลาดตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร พ.ศ. 2553

⁸⁷ ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 ข้อ 12 และ 13

⁸⁸ ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 ข้อ 13

⁸⁹ ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 ข้อ 14

⁹⁰ ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 ข้อ 15

⁹¹ ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 ข้อ 17

บทที่ 3

การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษี

ข้อมูลของผู้เสียภาษีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินกระบวนการทางภาษีอากรของกรมสรรพากรที่กรมสรรพากรมีความจำเป็นต้องนำข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลภายในหรือข้อมูลภายนอกกรมสรรพากรมาใช้เพื่อให้บรรลุตามภารกิจ ซึ่งข้อมูลสาธารณะทางภาษีเป็นหนึ่งในข้อมูลที่กรมสรรพากรนำมาใช้โดยการใช้ข้อมูลของกรมสรรพากรเพื่อการดำเนินกระบวนการทางภาษีนี้นั้นต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายและมีกระบวนการรองรับที่ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการจัดเก็บภาษีที่ดีและมีการคุ้มครองข้อมูลของผู้เสียภาษีอย่างเหมาะสม

3.1 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีของ HM Revenue & Customs (HMRC) สหราชอาณาจักร

การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร การตรวจสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัดว่าจำนวนภาษีนั้นถูกต้องครบถ้วน โดยจะรวบรวมข้อเท็จจริงและข้อมูลทางการเงินเพื่อทำการตรวจสอบเกี่ยวกับภาษีที่ชำระ บัญชีและการคำนวณภาษี การยื่นแบบแสดงรายการ การรับจ่ายเมื่อมีการจ้างงาน ในกรณีที่ผู้เสียภาษีมียกบัญชี HMRC จะติดต่อเพื่อตรวจสอบรายละเอียดข้อมูลกับทางนักบัญชีของผู้เสียภาษี อย่างไรก็ตาม HMRC อาจส่งตัวแทนเพื่อไปตรวจสอบยังบ้านหรือสถานประกอบการของผู้เสียภาษี⁹² เหตุในการตรวจสอบจะดำเนินการแบบสุ่มแต่มีหลักเกณฑ์ความเสี่ยงที่เป็นตัวกระตุ้นทำให้ HMRC เข้าตรวจสอบดังนี้

- ตัวเลขผันผวน การเสียภาษีลดลงอย่างมาก หากเคยมีประวัติการเสียภาษีเป็นจำนวนมากแต่ต่อมาการเสียภาษีลดน้อยลงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอัตรากำไรของผู้เสียภาษีไม่เปลี่ยนแปลง

- ไม่มีกำไร หากธุรกิจไม่มีกำไรอย่างสม่ำเสมอแต่ยังคงดำเนินการอยู่ HMRC จะตั้งคำถามว่าธุรกิจจะดำเนินการต่อโดยไม่ทำเงินได้อย่างไร และอาจเริ่มการตรวจสอบภาษี

⁹² HM Revenue & Customs, "Tax compliance checks," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.gov.uk/tax-compliance-checks>

- ละเว้นรายได้ เนื่องด้วย HMRC ตรวจสอบธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย ซึ่งหากพบว่ามีกำกับการบันทึกการชำระเงินให้กับผู้เสียภาษีโดยที่ผู้เสียภาษีไม่ได้ยื่นแบบ กรณีจะเป็นที่น่าสงสัยในทันที จึงแนะนำให้เปิดเผยรายได้ทั้งหมดเสมอ

- ไม่มีนักบัญชี การมีนักบัญชีจัดการด้านการเงินเป็นการรับรองเบื้องต้นว่าข้อมูลทางบัญชีจะไม่ทำผิดพลาด ประมาทเลินเล่อหรือผิดกฎหมาย

รายละเอียดและข้อมูลที่ HMRC ต้องการใช้ในการตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับประเภทของการตรวจสอบ แบ่งเป็น 3 ประเภท⁹³ ดังนี้

- การสอบถามแบบเต็ม เป็นการสอบถามข้อมูลทั้งหมดโดย HMRC จะทำการตรวจสอบทุกแง่มุมของข้อมูลภาษีของผู้เสียภาษี

- การพิจารณาภาษีโดยเฉพาะ (Aspect Inquiry) อย่างละเอียดถี่ถ้วน เช่น พิจารณาเฉพาะภาษีเงินได้

- การสอบถามแบบสุ่ม จะทำการตรวจสอบแบบสุ่มเป็นระยะ

เมื่อ HMRC มีข้อมูลทั้งหมดที่จำเป็นในการเริ่มต้นเพียงพอที่จะตรวจสอบภาษีแล้ว HMRC จะเริ่มสอบสวน ตลอดการตรวจสอบ เกี่ยวกับบัญชี การใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ ตลอดจนถามคำถามเกี่ยวกับการเงินของผู้เสียภาษี

การตรวจสอบภาษีของ HMRC มีอำนาจในการตรวจสอบภาษีในขอบเขตตามหลักฐานที่พบ ในทางปฏิบัติ มีกฎเกณฑ์ทั่วไปที่ HMRC มักจะปฏิบัติตามเมื่อต้องพิจารณาข้อมูลในอดีต หาก HMRC ไม่พบปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับภาษีของปีก่อนก็มักจะปิดการสอบสวน เว้นแต่จะมีหลักฐานเพิ่มเติมที่สงสัยว่ามีปัญหาเกี่ยวกับภาษีในอดีต อย่างไรก็ตามหากตรวจพบความไม่ถูกต้องเกี่ยวกับภาษีครั้งล่าสุดของผู้เสียภาษี มักมีการขยายการตรวจสอบไปยังข้อมูลทางภาษีสี่ปีที่ผ่านมา หากผู้เสียภาษีทำผิดพลาดเนื่องจากความประมาทเลินเล่อ ซึ่งรวมถึงการไม่บันทึกค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสมหรือไม่ได้เก็บหลักฐานรายได้ไว้ โดยปกติ HMRC จะพิจารณาข้อมูลของผู้เสียภาษีในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา แต่หาก HMRC พบว่ามีการหลีกเลี่ยงหรือฉ้อฉลจงใจทำผิดกฎหมาย HMRC จะทำการตรวจสอบภาษีทั้งหมดย้อนหลังไปได้ถึง 20 ปี

การตรวจสอบภาษี นั้นไม่ได้มีเจตนาเพื่อไปดักจับหรือจับผิดบุคคลหรือการดำเนินธุรกิจ ในบางกรณี การตรวจสอบอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีหากพบว่ามีกำกับการชำระภาษีเกินผู้เสียภาษีก็สามารถได้รับเงินคืนได้

HMRC ได้มีการพัฒนาระบบที่เรียกว่า HMRC's Connect เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัฐานข้อมูลขนาดใหญ่โดยการจับคู่ข้อมูลและความเสี่ยงของข้อมูลผู้เสียภาษีและข้อมูลภายนอกที่มีการ

⁹³ Rs Accountancy, "UK Tax Investigations: Everything You Need to Know," [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://rsaccountancy.co.uk/uk-tax-investigations/>

เก็บรวบรวมมาจากหลายแหล่ง (third-party data) ทำให้สามารถตรวจพบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กรและข้อมูลความผิดปกติ เช่น ดอกเบี้ยธนาคาร รายได้ของอสังหาริมทรัพย์ หรือสภาพความเป็นอยู่ เป็นต้น HMRC's Connect จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยปิดช่องว่างในการจัดเก็บภาษีอากรและจัดการกับการ หลีกเลี่ยงภาษีอากร ⁹⁴ โดยมีกระบวนการทำงานคือ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ระบุความเสี่ยง และจัดเก็บเป็นข้อมูลสำหรับการอ้างอิงได้ในอนาคต โดย HMRC's Connect มีฐานข้อมูลจาก แหล่งต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลดังนี้ ⁹⁵

- ธนาคาร – ข้อมูลกว่า 60 ประเทศ
- สำนักงานทะเบียนที่ดิน ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทรัพย์สิน
- ข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน (Visa and Mastercard Transactions)
- ทะเบียน DVLA
- เอกสารทางภาษีของสหราชอาณาจักร เช่น การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม แบบแสดง รายการภาษี การสอบสวนด้านภาษีต่าง ๆ เป็นต้น
- รายได้ เช่น รายได้จากจ้างงานทั่วไป ผลประโยชน์ของบริษัท ค่าอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น
- แพลตฟอร์มออนไลน์ กิจกรรมการซื้อขายบนแพลตฟอร์ม เช่น eBay, Gumtree เป็นต้น
- โซเชียลมีเดีย โพสต์สาธารณะทั้งหมด เช่น Facebook, Twitter และ Instagram เป็นต้น
- บันทึกประวัติการเข้าเว็บและอีเมล

ทำให้จากเดิมที่การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรจะใช้วิธีการสุ่มเป็นหลัก ข้อมูลและ การวิเคราะห์จาก HMRC's Connect ก็จะเป็นเครื่องมือทำให้การตรวจสอบภาษีอากรมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น

3.2 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีของ Internal Revenue Service (IRS) สหรัฐอเมริกา

หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรของสหรัฐอเมริกาในระดับรัฐบาลกลาง จัดเก็บภาษีอากรตามประมวล รัษฎากร Internal Revenue Code (IRC) กระบวนการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทั่วไป เป็นการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีอากรซึ่งอยู่บนพื้นฐานของระบบการประเมินตนเอง จากนั้น IRS

⁹⁴ TAXATION, "HMRC's Connect computer and investigations," [Online] Accessed: 10042565. Available from: <https://www.taxation.co.uk/articles/hmrc-s-connect-computer-and-investigations>

⁹⁵ Baranov associates, "WHAT IS HMRC CONNECT?," [Online] Accessed: 10042565. Available from: <https://baranovassociates.co.uk/what-is-hmrc-connect/>

จะมีการตรวจสอบภาษีอากรเป็นการตรวจสอบบัญชีและข้อมูลทางการเงินขององค์กรหรือบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับการยื่นแบบรายงานข้อมูลต่อกรมสรรพากรว่าเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและจำนวนภาษีถูกต้องครบถ้วน โดยการตรวจสอบนั้นใช้กลไกการให้คะแนนตามความเสี่ยง ขั้นตอนวิธีการ (Algorithm) โดยอาศัยข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลภายนอกที่มีการเก็บรวบรวมมาจากหลายแหล่ง (third party information) ผู้แจ้งเบาะแส และข้อมูลที่ได้รับจากผู้เสียภาษี⁹⁶

IRS ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบผู้เสียภาษีทุกรายแต่จะเลือกตรวจสอบโดยใช้วิธีการ ดังต่อไปนี้⁹⁷

- การเลือกแบบสุ่มและการคัดกรองโดยคอมพิวเตอร์ โดยเปรียบเทียบข้อมูลทางภาษีของผู้เสียภาษีที่ถูกตรวจสอบกับบรรทัดฐานข้อมูลทางภาษีขององค์กรหรือบุคคลที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน
- การตรวจสอบจากข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เมื่อมีประเด็นหรือการทำธุรกรรมกับผู้เสียภาษีรายอื่น

ประเภทของการตรวจสอบแบ่งเป็นการตรวจสอบทางไปรษณีย์โดย IRS จะให้ข้อมูลการติดต่อ คำแนะนำ และอาจขอข้อมูลเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม เช่น รายได้ ค่าใช้จ่าย การหัก หนี้ ที่จ่าย เป็นต้น การตรวจสอบสำนักงานเป็นการตรวจสอบตัวต่อตัวเพื่อตรวจสอบข้อมูลของผู้เสียภาษีเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินรายได้ต่าง ๆ โดยดำเนินการอยู่ที่สำนักงาน IRS และการตรวจสอบภาคสนามเป็นการตรวจสอบโดย IRS จะส่งตัวแทนเพื่อไปตรวจสอบยังบ้านหรือสถานประกอบการของผู้เสียภาษี ตลอดถึงสำนักงานบัญชีเพื่อตรวจสอบยืนยันเอกสารหลักฐานของผู้เสียภาษีว่าถูกต้องครบถ้วนซึ่งการตรวจสอบประเภทนี้เป็นการตรวจสอบที่ครอบคลุมที่สุด การตรวจสอบแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงของกรณีซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเป็นการตรวจสอบทางไปรษณีย์⁹⁸ ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่ร้ายแรง เช่น คำวินิจฉัยผิดพลาดคลาดเคลื่อนเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน เป็นต้น

IRS มีการทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) ซึ่งเป็นกระบวนการของการรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ กรมสรรพากรสามารถรวบรวมข้อมูลจากต่าง ๆ แหล่งข้อมูลสาธารณะ รวมถึงโซเชียลมีเดียช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook, Twitter และ LinkedIn ตลอดจนข้อมูลสาธารณะอื่น ๆ ข้อมูล

⁹⁶ Internal Revenue Service, “IRS Update on Audits,” [Online] Accessed: 02012565. Available from: <https://www.irs.gov/newsroom/irs-update-on-audits>

⁹⁷ Internal Revenue Service, “IRS Audits,” [Online] Accessed: 02012565. Available from: <https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/irs-audits>

⁹⁸ Debt, “What to Expect During an IRS Tax Audit & How to Prepare,” [Online] Accessed: 02012565. Available from: <https://www.debt.org/tax/irs-audit/>

อินเทอร์เน็ตจากแหล่งต่าง ๆ เช่น Google Maps ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลให้กรมสรรพากรระบุ การรายงานภาษีความผิดปกติและระบุการหลีกเลี่ยงภาษีได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁹⁹

ในประเด็นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูล สาธารณะนั้นเป็นการละเมิดต่อกฎหมายหรือไม่ ได้มีกรณีที่เกิดขึ้น เช่น

eBay v. Bidder's Edge¹⁰⁰

eBay ไซต์ประมูลผู้บริโภคออนไลน์ดำเนินการเว็บไซต์ซื้อขายระหว่างบุคคลซึ่งผู้ขายสามารถเสนอขาย ผ่านการประมูลรายการต่าง ๆ Bidder's Edge (BE) ดำเนินการเว็บไซต์รวบรวมการประมูล ซึ่งนำเสนอข้อมูลผู้ ซื้อการประมูลออนไลน์เกี่ยวกับการประมูลที่ดำเนินการบนเว็บไซต์รวมทั้ง eBay ข้อมูลนี้ช่วยให้ผู้ที่มีแนวโน้ม จะเป็นผู้ซื้อผ่านการค้นหาเพียงครั้งเดียวในทีเดียว เพื่อยืนยันว่ารายการที่ต้องการมีการเสนอขายบนเว็บไซต์ หนึ่งในจำนวนมากมายหรือไม่ BE ใช้หุ่นยนต์ซอฟต์แวร์รวบรวมข้อมูลเว็บไซต์เกี่ยวกับการประมูลของ eBay ต่อมาได้มีการขอให้ BE หยุดรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของ eBay แต่ไม่เป็นผลและไม่สามารถบรรลุข้อตกลง เกี่ยวกับใบอนุญาตที่เหมาะสมระหว่างกันได้ ศาลตัดสินว่า eBay ได้แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะได้รับความเสียหายที่แก้ไขไม่ได้หากการกระทำของ BE ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการต่อโดยไม่ได้รับการตรวจสอบ ก็จะสามารถให้ผู้รวบรวมการประมูลรายอื่นมีส่วนร่วมในการค้นหา ระบบ eBay ซึ่งทำให้ eBay ได้รับความเสียหายจากประสิทธิภาพของระบบที่ลดลง ความไม่พร้อมใช้งานของระบบ หรือข้อมูลสูญหาย สิ่งนี้จะส่งผล เสียต่อภาพลักษณ์ของ eBay ต่อลูกค้า และทำให้สูญเสียผลกำไร ศาลตัดสินว่าการกระทำของ BE ไม่ได้รับ อนุญาต ส่วนหนึ่งเป็นเพราะข้อเท็จจริงที่ว่า BE ยังคงรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ของ eBay ต่อไปหลังจากที่ eBay เรียกร้องให้ BE ยุติการกระทำดังกล่าวแล้ว แม้ว่าเว็บไซต์ของ eBay สามารถเข้าถึงได้โดยสาธารณะก็ไม่ได้ เปลี่ยนแปลงข้อสรุปนี้เนื่องจากอียบีไม่อนุญาตให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในประเภทของการเข้าถึงอัตโนมัติที่ ดำเนินการโดย BE โดยไม่ได้รับอนุญาตอย่างชัดเจน ดังนั้น การกระทำของ BE เกินกว่าการเข้าถึงที่ได้รับความ ยินยอมและไม่ได้รับอนุญาต ศาลยังถืออีกว่าความประพฤติดของ BE แทรกแซงการครอบครองของ eBay ในระบบคอมพิวเตอร์ สุดท้ายศาลพบว่า eBay ได้แสดงความเสียหายที่จำเป็นต่อการเรียกร้องการบุกรุก

⁹⁹ Tax topics, "The IRS and big data: the future of fighting tax fraud," [Online] Accessed: 24042564. Available from: https://www.tx.cpa/docs/default-source/communications/2019-today's-cpa/january-february/taxtopics-irs-bigdata-jan-feb2019-today'scpa.pdf?sfvrsn=a165f2b1_4

¹⁰⁰ eBay v. Bidder's Edge, 100 F. Supp. 2d 1058 (N.D. Cal. 2000)

โดย ศาลอาศัยข้อเท็จจริงอีกประการว่าการใช้หุ่นยนต์ของ BE เพื่อรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ของ eBay หากได้รับอนุญาตให้ดำเนินการต่อ จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้อื่นทำเช่นเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมร่วมกันอาจทำให้ระบบของ eBay ได้รับผลกระทบที่มากเกินไป

Facebook, Inc. v. Power Ventures ¹⁰¹

Facebook, Inc. ได้ฟ้อง Power Ventures, Inc. บริษัทเสนอบริการเพื่อรวมแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันในระบบเดียวกันเกี่ยวกับแคมเปญส่งเสริมการขาย Power Ventures เข้าถึงและรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้ของ Facebook และเริ่มต้นแบบฟอร์มอีเมลและข้อความอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่ส่งเสริมเว็บไซต์ของตน เบื้องต้น Power Ventures ได้รับอนุญาตจากบริษัทเครือข่าย Facebook แต่ต่อมา Facebook ได้ส่งหนังสือให้ Power Ventures ยุติและระงับการดำเนินการ แต่ Power Ventures ยังคงดำเนินการรณรงค์ต่อไป Facebook บล็อกการเข้าถึง IP และกล่าวหาว่าการกระทำของ Power Ventures ละเมิด the Controlling the Assault of Non-Solicited Pornography and Marketing Act of 2003 (CAN-SPAM), the Computer Fraud and Abuse Act of 1986 (CFAA) และประมวลกฎหมายอาญาของรัฐแคลิฟอร์เนีย section 502 ศาลตัดสินว่า Power Ventures ไม่ได้ละเมิด CAN-SPAM เนื่องจากข้อความที่ส่งไม่ได้ทำให้เข้าใจผิดอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากระบุชื่อและไซต์ของบริษัท และผู้ใช้ของคู่แข่งระบุว่าเป็นผู้ส่งอนุญาต แต่ศาลพบว่าเป็นการละเมิด CFAA และประมวลกฎหมายอาญา section 502 เนื่องจากหนังสือหยุดและเลิกเมื่อ Power Ventures ปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามจึงเป็นการเข้าถึง Facebook โดยไม่ได้รับอนุญาต

จากกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นทำให้เกิดข้อกังวลเกี่ยวกับการนำทางเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการประมวลผลข้อมูลสาธารณะ อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีคำตัดสินศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐซึ่งอาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อเป็นบรรทัดฐานใหม่สำหรับเรื่องนี้ได้ คือ

hiQ Labs, Inc. v. LinkedIn Corp. ¹⁰²

ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐอเมริกาได้มีคำตัดสินในคดีระหว่าง hiQ Labs, Inc. กับ LinkedIn Corp. LinkedIn เว็บไซต์เครือข่ายสังคมมืออาชีพโดยมีผู้ใช้มากกว่า 500 ล้านคน จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2002 สมาชิก

¹⁰¹ Facebook, Inc. v. Power Ventures, Inc. - 844 F.3d 1058 (9th Cir. 2016)

¹⁰² hiQ Labs, Inc. v. LinkedIn Corp., No. 17-16783 (9th Cir. 2022)

สามารถโพสต์ประวัติส่วนตัวโดยย่อ งานที่สนใจ และสร้างเครือข่ายมืออาชีพกับสมาชิกอื่นได้ LinkedIn ปฏิเสธความเป็นเจ้าของข้อมูลที่สมาชิกโพสต์ลงบนโปรไฟล์ส่วนตัวตามที่ระบุไว้ในข้อตกลงผู้ใช้งาน (LinkedIn's User Agreement) สมาชิกเป็นเจ้าของเนื้อหาและข้อมูลที่น่าเข้าสู่หรือโพสต์ลงบน LinkedIn และยินยอมให้ LinkedIn ได้สิทธิในการใช้ข้อมูลโดยไม่จำกัดแต่เพียงผู้เดียว (non-exclusive license) ในการประมวลผลข้อมูล โดย LinkedIn อนุญาตให้สมาชิกเลือกตั้งค่าความเป็นส่วนตัวได้หลายรูปแบบ สมาชิกสามารถระบุได้ว่าส่วนใดของโปรไฟล์ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ กล่าวคือเปิดเผยต่อสมาชิก LinkedIn และผู้ที่มีใช้สมาชิก LinkedIn และข้อมูลส่วนใดที่สามารถเข้าถึงได้เฉพาะสมาชิกเครือข่าย หรือเปิดเผยต่อสมาชิก LinkedIn ทุกคน โดยคดีนี้พิจารณาเฉพาะโปรไฟล์ที่เปิดเผยต่อสาธารณะเท่านั้น LinkedIn ได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อคุ้มครองข้อมูลบนเว็บไซต์ที่อาจเป็นการใช้งานในทางที่ผิด หรือเป็นการใช้งานในทางที่ไม่เหมาะสม มีการห้ามการเข้าถึงเซิร์ฟเวอร์ของ LinkedIn ผ่านทางบอทอัตโนมัติ เว้นแต่บางเว็บไซต์ เช่น Google search engine ที่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจาก LinkedIn ในการเข้าถึงผ่านเว็บบอท กล่าวคือแอปพลิเคชันที่ทำงานอัตโนมัติ เช่น การดึงข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ LinkedIn ยังมีระบบเทคโนโลยีอีกหลายระบบที่ใช้ในการตรวจสอบกิจกรรมที่น่าสงสัย และจำกัดการเข้าถึงโดยอัตโนมัติ ตัวอย่าง LinkedIn's Quicksand system ที่ใช้ตรวจสอบกิจกรรมการเข้าถึงข้อมูลที่มีได้กระทำโดยมนุษย์ Sentinel system ที่ใช้ควบคุม หรือห้ามกิจกรรมที่กระทำโดย IP address ที่น่าสงสัย และระบบ Org Block ที่จัดทำรายชื่อ IP address โดยรวมแล้ว LinkedIn มีความพยายามในการห้ามการพยายามดึงข้อมูลโดยอัตโนมัติ และจำกัดบัญชีที่ต้องสงสัยว่าละเมิดต่อข้อตกลงผู้ใช้ซึ่งรวมถึงการดึงข้อมูลด้วย

HiQ บริษัทวิเคราะห์ข้อมูล จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ.2012 โดยการใช้บอทอัตโนมัติ บริษัทดึงข้อมูลจากผู้ใช้ LinkedIn ที่แสดงเป็นสาธารณะอยู่ในบัญชี LinkedIn รวมถึง ชื่อ ตำแหน่งงาน ประวัติการทำงาน และทักษะ โดยบริษัทได้ใช้ข้อมูลข้างต้นประกอบกับอัลกอริทึมเพื่อให้ได้มาซึ่งการวิเคราะห์บุคคลเพื่อขายให้กับลูกค้าต่อไป HiQ ได้มีการจัดการประชุมเป็นประจำโดยผู้เข้าร่วมประชุมจะอภิปรายถึงแผนธุรกิจของ HiQ และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในสายงานการวิเคราะห์บุคคล ซึ่งผู้แทนของ LinkedIn ได้เข้าร่วมการประชุมที่เริ่มต้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2015 โดยพนักงานของ LinkedIn มีการแสดงความเห็นในการประชุมด้วย ในปี ค.ศ. 2016 พนักงานของ LinkedIn ได้รับรางวัล "Impact Award" จากการประชุมดังกล่าว ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพนักงานของ LinkedIn ได้เรียนรู้ผลิตภัณฑ์ของ HiQ แล้ว กล่าวคือรับรู้การที่ HiQ ใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแห่งทั้งภายในและภายนอกเพื่อวิเคราะห์คาดการณ์บุคคล และทราบว่า HiQ มีการรวบรวมข้อมูลทักษะจากโปรไฟล์สาธารณะ ทั้ง LinkedIn ก็ได้มีแนวคิดสำรวจวิธีการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าข้อมูลที่ปรากฏในโปรไฟล์ LinkedIn ต่อมา Jeff Weiner (CEO) ของ LinkedIn ได้ปรากฏตัวทางช่อง CBS และกล่าวว่า LinkedIn หวังที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่จัดเก็บจากสมาชิกที่เข้าร่วมเว็บไซต์นี้ และได้กล่าวถึงความ

เป็นไปได้ในการจัดทำข้อมูลเชิงลึกให้แก่ผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับทักษะที่ผู้ว่าจ้างต้องส่งเสริมและสถานที่ที่ผู้ว่าจ้างสามารถค้นหาลูกจ้างที่มีทักษะเหล่านั้น และ LinkedIn ก็ได้มี Talent Insight ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลของ LinkedIn เพื่อจัดทำข้อมูลให้แก่บริษัทต่าง ๆ

ในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ.2017 LinkedIn ได้ส่งจดหมายแจ้งเตือนให้ HiQ แจ้งเตือนการกระทำ โดยแจ้งว่า HiQ ได้ละเมิดต่อข้อตกลงผู้ใช้งานของ LinkedIn กล่าวคือผู้ใช้ตกลงว่าจะไม่ดึงหรือทำสำเนาโปรไฟล์หรือข้อมูลของผู้อื่นไม่ว่าโดยวิธีการใดไม่ว่าจะกระทำโดยเทคโนโลยีอื่นใดหรือกระทำด้วยตนเอง ทำซ้ำหรือใช้ข้อมูล เนื้อหา หรือข้อมูลบน LinkedIn ที่เกี่ยวข้องกับบริการที่แข่งขันตามดุลยพินิจของ LinkedIn หรือกระบวนการอื่นในการเข้าถึงบริการ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรือการใช้อบอท หรือวิธีการอัตโนมัติอื่นในการเข้าถึง และขอให้ HiQ หยุดเข้าถึงและทำสำเนาข้อมูลจากเซิร์ฟเวอร์ของ LinkedIn จดหมายยังระบุด้วยว่า ในกรณีที่ HiQ เข้าถึงข้อมูลของ LinkedIn อีกในอนาคตจะเป็นการละเมิดต่อกฎหมายของรัฐและกฎหมายมลรัฐ รวมถึง the Computer Fraud and Abuse Act (CFAA), the Digital Millennium Copyright Act (DMCA) กฎหมายอาญาแคลิฟอร์เนียมาตรา 502(c) และกฎหมายแคลิฟอร์เนียว่าด้วยการบุกรุก และระบุว่า LinkedIn ได้ทำการใช้มาตรการทางเทคนิคเพื่อป้องกัน HiQ จากการเข้าถึง และช่วยเหลือให้ผู้อื่นเข้าถึงเว็บไซต์ LinkedIn ผ่านทางระบบที่ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และห้ามการดึงข้อมูล

HiQ ตอบรับและแจ้ง LinkedIn ว่า LinkedIn ต้องรับรองสิทธิของ HiQ ในการเข้าถึงโปรไฟล์สาธารณะ และกล่าวต่อไปว่าจะขอคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวหาก LinkedIn ปฏิเสธคำขอของ HiQ ต่อมา HiQ ยื่นฟ้องและขอคุ้มครองชั่วคราวตามกฎหมายแคลิฟอร์เนียและคำตัดสินแสดงสิทธิว่าไม่ได้ละเมิดต่อกฎหมาย CFAA, DMCA กฎหมายอาญาแคลิฟอร์เนียมาตรา 502(c) และกฎหมายแคลิฟอร์เนียว่าด้วยการบุกรุกและได้ยื่นคำร้องงดเว้นกระทำการชั่วคราว ซึ่งในภายหลังคู่ความตกลงให้เปลี่ยนเป็นคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ซึ่งศาลเขตมีคำสั่งตามคำร้องของ HiQ โดยสั่งให้ LinkedIn ยกเลิกจดหมายแจ้งเตือน ให้นำการกีดกันทางเทคนิคที่ห้ามไม่ให้ HiQ เข้าสู่โปรไฟล์สาธารณะออก และให้งดเว้นการวางมาตรการใดที่เกี่ยวกับกฎหมายหรือมาตรการทางเทคนิคที่ส่งผลต่อการเข้าถึงโปรไฟล์สาธารณะของ HiQ

“โจทก์ที่ขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งในเนื้อหา ว่าโจทก์ไม่อาจหลีกเลี่ยงอันตรายดังกล่าวได้ หากไม่ได้รับการคุ้มครองชั่วคราว คำร้องขอเป็นประโยชน์แก่โจทก์ และคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเป็นประโยชน์แก่มหาชน” Winter v. Nat. Res. Def. Council, Inc., 555 U.S. 7, 20 (2008) ศาลใช้วิธี “เปรียบเทียบความเสียหาย” องค์ประกอบเหล่านี้ ตามหลักที่ว่า “องค์ประกอบที่เหนือกว่าอาจชดเชยองค์ประกอบที่อ่อนแอกว่า” Alliance for the Wild Rockies v. Cottrell, 632 F.3d 1127, 1131 (9th Cir. 2011) ดังนั้นการชั่งน้ำหนักว่าผลเสียเกิดแก่โจทก์มากกว่า โจทก์ต้องบรรยายเพียง “ประเด็นพิพาทสำคัญใน

เนื้อหาแห่งคดี” การใช้วิธีชั่งน้ำหนักศาลเขตมีคำสั่งให้คุ้มครองชั่วคราวแก่ HIQ รวมถึงการชั่งน้ำหนักความเสียหายที่เกิดแก่ HIQ และ HIQ ได้บรรยายให้ศาลเห็นถึงประเด็นพิพาทสำคัญในเนื้อหาแห่งคดีแล้ว

1. ภัยอันตรายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ศาลเริ่มพิจารณาจากแนวโน้มความเสียหายที่ไม่อาจทดแทนได้แก่ HIQ หากไม่มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว คำให้การของ HIQ นำเชื่อว่าหากไม่มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวแล้วการดำเนินกิจการจะถูกคุกคาม ซึ่งการแสดงว่ามีการข่มขู่ให้เลิกกิจการก็เพียงพอว่ามีภัยอันตรายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้แล้ว *Am. Passage Media Corp.*, 750 F.2d at 1474. ตามคำให้การของประธานกรรมการบริหาร HIQ กิจการทั้งหมดของ HIQ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงโปรไฟล์สาธารณะของสมาชิก LinkedIn เนื่องจากปัจจุบันไม่มีวิธีการอื่นใดสำหรับฐานข้อมูลสมาชิก LinkedIn ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลสำหรับบริการของ HIQ หากไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลโปรไฟล์สาธารณะของ LinkedIn HIQ อาจผิดสัญญากับลูกค้า เช่น eBay, Capital One และ GoDaddy และเสียโอกาสในการทำสัญญากับลูกค้าในอนาคต ภัยอันตรายที่ HIQ เผชิญโดยปราศจากคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวมิได้เป็นเพียงสมมติฐาน HIQ อยู่ระหว่างการระดมทุนเมื่อได้รับจดหมายแจ้งเตือน การระดมทุนขณะนั้นหยุดชะงักลง พนักงานจำนวนมากต้องออกจากบริษัท และหาก LinkedIn ชะงักนี้ HIQ อาจต้องปลดพนักงานและปิดกิจการลง

LinkedIn เห็นว่าโครงสร้างธุรกิจของ HIQ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงข้อมูลของ LinkedIn ยังมีวิธีการอื่นในการเข้าถึงข้อมูลของ LinkedIn และแม้ไม่มีแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ HIQ ก็สามารถจัดเก็บข้อมูลได้เองผ่านการสำรวจพนักงาน แต่ HIQ เป็นบริษัทวิเคราะห์ข้อมูลมิใช่บริษัทจัดเก็บข้อมูล โดยแนะนำให้ HIQ เปลี่ยนลักษณะการดำเนินธุรกิจที่มีข้อมูลประเภทเดียวกันกับธุรกิจที่บริษัทดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นการยอมรับว่าธุรกิจของ HIQ ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้หากไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลโปรไฟล์สาธารณะของ LinkedIn การสร้างระบบจัดเก็บข้อมูลต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่ง HIQ ไม่สามารถอยู่ในธุรกิจนี้ต่อไปได้

โดยสรุปแล้วศาลเขตมิได้ใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวที่ระบุว่าปัจจุบัน HIQ ไม่มีวิธีอื่นใดที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปนอกเสียจากใช้ข้อมูลสาธารณะบนโปรไฟล์ของ LinkedIn ดังนั้น HIQ ได้บรรยายชัดเจนถึงแนวโน้มของความเสียหายที่ไม่อาจทดแทนได้กับหากไม่มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวแล้ว

2. การชั่งน้ำหนักความเสียหาย

ศาลเขตได้ชั่งน้ำหนักผลประโยชน์ และประเมินความเสียหายแต่ละฝ่าย ในทางหนึ่งภัยอันตรายมีตามที่ HIQ กล่าวคือมีแนวโน้มที่บริษัทต้องเลิกกิจการหากไม่ได้รับคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ในทางตรงกันข้าม LinkedIn อ้างว่าคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเป็นการคุกคามความเป็นส่วนตัวของสมาชิก และเพิ่มความเสี่ยงต่อ ค่าความนิยม (Goodwill) ของ LinkedIn จากการพิจารณาของศาลเขตข้อเท็จจริงที่ผู้ใช้ตั้งค่าโปรไฟล์เป็น

สาธารณะมิได้หมายความว่าสมาชิกต้องการให้บุคคลภายนอกจัดเก็บและใช้ข้อมูลนั้นด้วยประการใด ๆ LinkedIn กล่าวว่าสมาชิกมากกว่าห้าสิบล้านคนเลือกตัวเลือกไม่เผยแพร่เพื่อผู้ใช้คนอื่นจะไม่ได้รับการแจ้งเตือนเมื่อสมาชิกทำการแก้ไขโปรไฟล์แสดงให้เห็นว่าสมาชิกจำนวนมากไม่ประสงค์ให้ผู้ว่าจ้างของพวกเขาทราบว่าพวกเขากำลังหางานใหม่ มีเหตุที่น่าเชื่อปรากฏตามบันทึกของศาลเขตว่าคำยืนยันของ LinkedIn มีความเชื่อถือและมีบางเหตุผลที่ไม่น่าเชื่อถือ ประการแรก มีเพียงหลักฐานส่วนน้อยที่แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ LinkedIn ที่ตั้งค่าโปรไฟล์เป็นสาธารณะคาดหวังให้เคารพความเป็นส่วนตัวของข้อมูลสาธารณะที่พวกเขาแบ่งปันเนื่องจากนโยบายความเป็นส่วนตัวของ LinkedIn ระบุอย่างชัดเจนว่าข้อมูลที่ผู้ใช้ระบุบนโปรไฟล์และเนื้อหาที่โพสต์บน LinkedIn ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ และยังสามารถแนะนำให้ผู้ใช้ไม่โพสต์หรือเพิ่มข้อมูลส่วนตัวบนโปรไฟล์ที่ไม่ต้องการให้เป็นข้อมูลสาธารณะ ประการที่สอง ตามบันทึกไม่มีหลักฐานใดที่แสดงว่าสมาชิกส่วนมากเลือกตัวเลือกไม่เผยแพร่เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ว่าจ้างของพวกเขาได้รับแจ้งเตือนเมื่อโปรไฟล์มีการเปลี่ยนแปลงสำหรับการค้นหางานใหม่ ตามที่ศาลเขตพิจารณาเห็นว่ามีเหตุผลอื่นอีกมากที่ผู้ใช้อาจเลือกใช้ตัวเลือกดังกล่าวที่สำคัญที่สุดคือเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงการส่งแจ้งเตือนที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่เครือข่ายเมื่อมีการแก้ไขโปรไฟล์ในแต่ละครั้ง ประการสุดท้าย การกระทำของ LinkedIn ขัดแย้งกับข้อโต้แย้งที่ว่าผู้ใช้คาดหวังความเป็นส่วนตัวของโปรไฟล์สาธารณะ

โดยสรุปแม้ว่าสมาชิกบางส่วนยังคงไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัวในข้อมูลของพวกเขาแม้ว่าจะเปิดเผยบนโปรไฟล์สาธารณะ ตามบันทึกที่ศาลมิได้อาจพิจารณาได้ว่าประโยชน์ของ LinkedIn ในการป้องกัน HiQ ดึงข้อมูลจากโปรไฟล์นั้นสำคัญเพียงพอเมื่อเทียบกับประโยชน์ของ HiQ ในการดำเนินธุรกิจต่อไป ซึ่งต้องอาศัยการเข้าถึง การวิเคราะห์ และการสื่อสารข้อมูลที่ได้มาจากโปรไฟล์สาธารณะของ LinkedIn นอกจากภัยอันตรายอื่นที่อาจเกิดขึ้นจาก LinkedIn การชั่งน้ำหนักการคุ้มครองชั่วคราว เนื่องจากผู้ใช้มีกรรมสิทธิ์ในโปรไฟล์ และโปรไฟล์ที่เปิดเผยเป็นสาธารณะนั้นก็ชัดเจนว่าผู้ใช้ต้องการให้ผู้อื่นเข้าถึงโปรไฟล์ได้ซึ่งรวมถึงการใช้ในเชิงพาณิชย์ด้วย ศาลเห็นว่าการพิจารณาของศาลเขตโดยการชั่งน้ำหนักความเสียหายที่อาจเกิดกับ HiQ มิใช่กรณีที่ไม่สมเหตุสมผล เป็นไปไม่ได้ หรือปราศจากบันทึกที่น่าเชื่อถือ

3. แนวโน้มความสำเร็จ

เนื่องจาก HiQ ได้แสดงอย่างชัดเจนว่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับ HiQ แนวโน้มความสำเร็จที่จะเกิดหากได้รับคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว และ HiQ ได้โต้แย้งประเด็นพิพาทสำคัญในเนื้อหาแห่งคดีอย่างชัดเจนแล้ว โดยทั่วไปศาลจะพิจารณาเฉพาะข้ออ้างและข้อโต้แย้งที่คู่ความขออุทธรณ์ ศาลทราบดีว่าบริษัทอาจแสดงข้ออ้างและข้อโต้แย้งในศาลเขต และศาลมิได้มีความเห็นประการใดว่าข้ออ้างหรือข้อโต้แย้งเหล่านั้นชัดเจนในเนื้อหาแห่งคดีหรือไม่ ดังนั้น ในขณะที่ HiQ แสดงถึงข้อสนับสนุนต่าง ๆ ในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ในการนี้ศาลจึงพิจารณาเพียงประเด็นที่ว่า HiQ ได้โต้แย้งประเด็นพิพาทสำคัญในเนื้อหาแห่งคดีตาม

ข้ออ้าง ไม่ว่าจะเป็นการเจตนาผิดสัญญา หรือการค้าแข่งอย่างไม่เป็นธรรม ภายใต้ California's Unfair Competition Law, Cal. Bus. & Prof. Code § 17200 et seq. นอกจากนี้ในขณะที่ LinkedIn อ้างว่าได้โต้แย้งประเด็นภายใต้รัฐบัญญัติลิขสิทธิ์ดิจิทัลของสหรัฐอเมริกา และภายใต้หลักการบุกรุกและการใช้โดยมิชอบด้วยโดยโต้แย้งในข้อที่ว่าเป็นการป้องกันตาม CFAA ซึ่งเป็นข้ออ้างเดียวของ HiQ ที่ศาลพิจารณาในชั้นนี้ การผิดสัญญา HiQ อ้างว่า LinkedIn เจตนาผิดสัญญาของ HiQ โดยบุคคลภายนอก องค์ประกอบที่ต้องแสดงให้ชัดแจ้งว่ามีการผิดสัญญาโดยเจตนา มีดังนี้ มีสัญญาที่ใช้บังคับได้ระหว่างโจทก์และบุคคลภายนอก จำเลยทราบถึงความมีอยู่ของสัญญา การกระทำของจะเลยมุ่งหวังให้เกิดการผิดสัญญาหรือขัดขวางความสัมพันธ์ตามสัญญา และความเสียหายที่เกิดขึ้น โดย HiQ ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มตามองค์ประกอบในข้างต้นแล้ว ประการแรก LinkedIn มิได้โต้แย้งว่ามีสัญญาระหว่าง HiQ และลูกค้าบางคน รวมถึง eBay, Capital One, และ GoDaddy ประการที่สอง HiQ สามารถแสดงได้ว่า LinkedIn ทราบถึงการดึงข้อมูลของ HiQ มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วจากการที่ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม ประการที่สาม การข่มขู่ของ LinkedIn ว่าเป็นการละเมิดต่อ CFAA และมีการบังคับใช้มาตรการทางเทคนิคที่เลือกแบบบอทของ HiQ ก็เป็นการกระทำที่เจตนาก่อให้เกิดการเลิกสัญญา ประการที่สี่ ความสัมพันธ์ทางสัญญาระหว่าง HiQ และบุคคลภายนอกถูกรบกวนและปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาหากไม่ได้เข้าถึงข้อมูลของ LinkedIn HiQ ก็ไม่สามารถให้บริการแก่ลูกค้าตามสัญญาได้ ในท้ายที่สุด HiQ ได้รับความเสียหายจากการระงับของสัญญาที่มีอยู่และการแทรกแซงจากสัญญาที่กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ ส่งผลกระทบให้ HiQ มีแนวโน้มที่จะต้องเลิกกิจการ

LinkedIn มิได้โต้แย้งเรื่องความสามารถของ HiQ ในทางกลับกัน LinkedIn ยืนยันว่า HiQ มีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ศาลมีความเห็นพ้องกับศาลเขตว่า HiQ ได้ตั้งคำถามที่สำคัญและยังตั้งข้อพิพาทกับข้อโต้แย้งของ LinkedIn ด้วย ประการแรก HiQ มีความสนใจในเชิงพาณิชย์อย่างมากสำหรับการปฏิบัติตามสัญญาให้แก่ลูกค้า เช่น eBay และ Capital One บริษัทเหล่านั้นได้รับประโยชน์จากบริการของ HiQ ในการเข้าถึง การรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรไฟล์ LinkedIn ประการที่สอง วิธีการแทรกแซงของ LinkedIn มีแนวโน้มว่าจะมีใช้แนวปฏิบัติทางการค้าที่เป็นที่ยอมรับ การปฏิบัติที่อาจเป็นการแทรกแซงสัญญาของคู่แข่งทางอ้อมแต่ไม่ได้ทำลายรูปแบบธุรกิจพื้นฐานของคู่แข่ง มาตรการทางเทคนิคเชิงรุกของ LinkedIn ในการเลือกปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลบนเว็บไซต์ของ HiQ นั้น ไม่เหมือนกับแนวทางปฏิบัติทางการค้าที่ได้รับการยอมรับอันจะถือว่าเป็นเหตุผลที่สามารถยอมรับได้สำหรับการแทรกแซงทางสัญญานอกเหนือไปจากนั้นพฤติกรรมของ LinkedIn อาจไม่ได้อยู่ภายใต้ขอบเขตของการแข่งขันอย่างยุติธรรม HiQ ได้ตั้งคำถามที่สำคัญว่าการกระทำของ LinkedIn ที่สั่งห้ามบอทของ HiQ นั้น เกิดขึ้นจากแผนของ LinkedIn ที่จะแนะนำเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลแข่งขันกันหรือไม่ มีหลักฐานที่สามารถอนุมานได้ว่า LinkedIn ได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายนอกของ HiQ การส่งจดหมายเพื่อให้หยุดและระงับเกิดขึ้นภายในหนึ่งเดือนหลังจาก

CEO ของ LinkedIn ประกาศว่า LinkedIn วางแผนที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนแพลตฟอร์มของตนเพื่อให้บริการใหม่ที่มีความคล้ายคลึงกับบริการของ HiQ หาก LinkedIn ซึ่งมีเซิร์ฟเวอร์ที่เก็บข้อมูลสาธารณะไว้จำนวนมหาศาลได้รับอนุญาตให้เลือกสั่งห้ามเฉพาะผู้มีโอกาสเป็นคู่แข่งจากการเข้าถึงและใช้ข้อมูลสาธารณะนั้นอาจถูกพิจารณาว่าเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมภายใต้กฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย สุดท้ายนี้ผลประโยชน์ส่วนตัวทางธุรกิจของ LinkedIn ที่อ้างว่าเป็นการปกป้องข้อมูลของสมาชิก การลงทุนในการพัฒนาแพลตฟอร์มการบังคับใช้ข้อห้ามในข้อตกลงของผู้ใช้งานในการดึงข้อมูลโดยอัตโนมัติที่ค่อนข้างไม่หนักแน่นนัก LinkedIn มีเพียงใบอนุญาตสำหรับการใช้งานแบบไม่ผูกขาดสำหรับข้อมูลที่แบ่งปันบนแพลตฟอร์มเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนได้เสียในการเป็นเจ้าของไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งห้ามการใช้ข้อมูลดังกล่าวของ HiQ ซึ่งเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า HiQ ใช้ข้อมูล LinkedIn มาระยะหนึ่งก่อนที่ LinkedIn จะส่งจดหมายแจ้งการหยุดและระงับ ศาลเห็นพ้องกับศาลเขตว่าความคาดหวังในความเป็นส่วนตัวของสมาชิกเกี่ยวกับข้อมูลที่พวกเขาแบ่งปันในโปรไฟล์สาธารณะของพวกเขาไม่มั่นคงนัก นอกจากนี้ยังมีหลักฐานว่า LinkedIn ได้พัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลที่คล้ายกับผลิตภัณฑ์ของ HiQ ซึ่งได้ทำลายคำกล่าวอ้างของ LinkedIn ที่ว่าตนคำนึงถึงผลประโยชน์ด้านความเป็นส่วนตัวของสมาชิก โดยท้ายที่สุด LinkedIn ไม่ได้อธิบายว่าตนสามารถบังคับใช้ข้อตกลงของผู้ใช้งานกับ HiQ ได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากสถานะของผู้ใช้งานถูกยกเลิก ด้วยเหตุผลทั้งหมดเหล่านี้ LinkedIn อาจไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย

การไต่สวนของศาลไม่สิ้นสุดลง อย่างไรก็ตามด้วยข้อเรียกร้องเรื่องการแทรกแซงที่ละเมิดต่อกฎหมายของรัฐ LinkedIn ให้การต่อสู้เหตุของการกระทำดังกล่าวทั้งหมดได้ถูกสงวนไว้โดย CFAA ซึ่ง LinkedIn ยืนยันว่า HiQ ได้กระทำการละเมิด CFAA ที่ระบุว่า การเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยเจตนาโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเข้าถึงเกินกว่าการเข้าถึงที่ได้รับอนุญาต และได้รับข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ที่มีการป้องกันต้องระวางโทษ เซิร์ฟเวอร์คอมพิวเตอร์ของ LinkedIn เก็บข้อมูลที่สมาชิกแบ่งปันไว้บนแพลตฟอร์มของ LinkedIn และให้ข้อมูลนั้นแก่ผู้ใช้งานที่ขอเข้าชมเว็บไซต์ ดังนั้น ในการดึงข้อมูลของ LinkedIn HiQ ต้องเข้าถึงเซิร์ฟเวอร์ LinkedIn ซึ่งเป็นคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการป้องกัน คำถามสำคัญคือเมื่อ HiQ ได้รับจดหมายแจ้งให้หยุดและงดเว้นการกระทำจาก LinkedIn แล้ว การดึงข้อมูลและใช้ข้อมูลของ LinkedIn โดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น อยู่ภายใต้ความหมายของ CFAA และเป็นการละเมิดหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้น LinkedIn ยืนยันว่า HiQ อาจจะไม่มีความหมายโดยชอบด้วยกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูลของ LinkedIn จึงไม่สามารถดำเนินการตามข้อเรียกร้องทางกฎหมายของรัฐใด ๆ ได้ ศาลเห็นว่าในบริบทอีกประการสำหรับคำว่า โดยไม่ได้รับอนุญาตไม่ใช่ข้อกำหนดด้านเทคนิคซึ่งมีความหมายที่เข้าใจได้ง่ายและธรรมดาว่าหมายถึงการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการคุ้มครองโดยไม่ได้รับอนุญาต สอดคล้องกับข้อสรุปที่ว่าเมื่อมีการเปิดให้มีการเข้าถึงได้แก่บุคคลทั่วไปแล้วแนวคิดเรื่องไม่ได้รับอนุญาตตาม CFAA นั้นไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ ศาลจึงสรุปได้ว่า HiQ ได้ตั้งคำถามที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหา

นี้ ประการแรก ถ้อยคำของบทบัญญัติ ห้ามการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยทั่วไปแล้วไม่มีการให้เข้าถึง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการอนุญาตตามปกติซึ่งบ่งชี้ว่าการเข้าถึงถูกจำกัดเฉพาะผู้ที่รู้จักหรือได้รับการยอมรับเป็นพิเศษ ประการที่สอง แม้ว่าการตีความนี้จะเป็นที่ถกเถียงกัน ตามความเป็นมาของการร่างกฎหมายนี้เป็นไปตามความเข้าใจของศาลที่ว่าหากข้อกำหนดของ CFAA มีความคลุมเครือ ศาลอาจใช้ความเป็นมาในการร่างกฎหมายและวัตถุประสงค์โดยภาพรวมของบทบัญญัติในการพิจารณา CFAA ได้รับการตรารขึ้นเพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าสู่คอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยเจตนาโดยเฉพาะการเจาะเข้าสู่ระบบทางคอมพิวเตอร์การเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตของการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการกระทำที่ต้องห้ามจึงคล้ายกับการทำลายและเข้าสู่ระบบ CFAA ออกแบบมาเพื่อป้องกันการบุกรุกที่ผิดกฎหมายในคอมพิวเตอร์ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ โดยสังเกตว่าบทบัญญัตินี้ได้ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ของรัฐบาลโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นความผิดฐานบุกรุกราวกับกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เข้าไปในบริเวณราชการที่ถูกจำกัดโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น ศาลจึงสรุปได้ว่า HiQ ได้ตั้งคำถามที่สำคัญว่าการอ้างถึงการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้นจำกัดขอบเขตของความครอบคลุมตามกฎหมายสำหรับคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องมีการอนุญาตหรือการอนุญาตการเข้าถึง เช่น การตรวจสอบรหัสผ่านโดยทั่วไปหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ CFAA พิจารณาการมีอยู่ของระบบคอมพิวเตอร์สามประเภท คือ คอมพิวเตอร์ที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงและไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาต, คอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องมีการอนุญาตและได้รับการอนุญาตแล้ว และคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องมีการอนุญาตแต่ยังไม่ได้รับการอนุญาต หรือในกรณีที่มีการห้ามการเข้าถึงเกินกว่าที่ได้รับอนุญาต ซึ่งข้อมูลประวัติสาธารณะของ LinkedIn มีไว้สำหรับทุกคนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจัดอยู่ในหมวดหมู่แรกสำหรับเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระบนอินเทอร์เน็ต แนวคิดของการไม่ได้รับอนุญาตนั้นไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ ดูเหมือนว่าข้อห้ามของ CFAA ในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาตจะถูกละเมิดเมื่อบุคคลหลีกเลี่ยงกฎที่บังคับใช้โดยทั่วไปของคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตการเข้าถึง เช่น ข้อกำหนดเรื่องชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านเพื่อเข้าถึงคอมพิวเตอร์ มีแนวโน้มว่าในกรณีโดยทั่วไปแล้วเมื่อเครือข่ายของคอมพิวเตอร์อนุญาตให้สามารถเข้าถึงข้อมูลของสาธารณะได้ การเข้าถึงของผู้ใช้งานซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะจะไม่ถือเป็นการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตภายใต้ CFAA ข้อมูลที่ HiQ พยายามเข้าถึงไม่ได้เป็นเจ้าของโดย LinkedIn และไม่ได้กำหนดขอบเขตโดย LinkedIn เป็นส่วนตัวโดยใช้ระบบการให้สิทธิดังกล่าว HiQ ได้ตั้งคำถามสำคัญเกี่ยวกับว่า LinkedIn อาจใช้บังคับ CFAA เพื่อยึดสิทธิการเรียกร้องการแทรกแซงโดยชอบธรรมของ HiQ ได้หรือไม่

4. ประโยชน์สาธารณะ

สุดท้ายนี้ศาลต้องคำนึงถึงสาธารณประโยชน์ในการอนุญาตหรือปฏิเสธคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในขณะที่การชั่งน้ำหนักความเสียหายมุ่งเน้นไปที่คู่สัญญาการไต่สวนสาธารณประโยชน์มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบต่อผู้ที่ไม่ใช่

คู่สัญญามากกว่าคู่สัญญาและคำนึงถึงผลกระทบทางสาธารณะในการใช้มาตรการแก้ไขคำสั่งที่มีลักษณะพิเศษตามที่ศาลเขตตั้งข้อสังเกต แต่ละฝ่ายยืนยันว่าจุดยืนของตนเองจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ HiQ ชี้ให้เห็นว่าการขูดข้อมูลเป็นวิธีการทั่วไปในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือตามแนวทางของนักวิจัยด้านวิชาการ และอื่น ๆ HiQ กล่าวว่า การปล่อยให้ห้องครีที่จัดตั้งขึ้นซึ่งเก็บรวบรวมขูดข้อมูลผู้ใช้งานขนาดใหญ่แล้วตัดสินใจว่าใครสามารถดึงข้อมูลนั้นจากเว็บไซต์สาธารณะได้ทำให้ห้องครีเหล่านั้นควบคุมวิธีที่ข้อมูลอาจถูกนำไปใช้ ส่วน LinkedIn ได้ให้เหตุผลว่าคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวขัดต่อประโยชน์สาธารณะเพราะจะทำให้ผู้ประสงค์ร้ายเข้าถึงคอมพิวเตอร์ของ LinkedIn และโจมตีเซิร์ฟเวอร์ ผลที่ได้คือข้อโต้แย้ง LinkedIn และบริษัทอื่น ๆ ที่มีเว็บไซต์สาธารณะจะถูกบังคับให้เลือกระหว่างปล่อยให้เซิร์ฟเวอร์เปิดไว้สำหรับการถูกโจมตีดังกล่าว หรือปกป้องเว็บไซต์ของตนด้วยรหัสผ่าน ดังนั้นจึงตัดพวกเขาออกจากมุมมองสาธารณะแม้ว่าจะมีประโยชน์สาธารณะที่สำคัญของทั้งสองฝ่าย แต่ศาลเขตได้กำหนดไว้ที่เหมาะสมว่าเมื่อชั่งน้ำหนักแล้วประโยชน์สาธารณะอยู่ในฝั่งของ HiQ ศาลเห็นด้วยกับศาลเขตที่ให้ LinkedIn มีอิสระในการตัดสินใจบนพื้นฐานใด ๆ ว่าผู้ใดสามารถรวบรวมและใช้ข้อมูล ข้อมูลที่บริษัทไม่ได้เป็นเจ้าของซึ่งพวกเขาเปิดเผยต่อสาธารณะต่อผู้เข้าชม และที่บริษัทรวบรวมและใช้ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อการเกิดการผูกขาดข้อมูลที่ทำให้ต้องสูญเสียซึ่งประโยชน์สาธารณะ

บริษัทอินเทอร์เน็ตและสาธารณชนต่างให้ความสนใจอย่างมากในการขัดขวางการโจมตีในรูปแบบปฏิบัติการให้บริการ และการปฏิเสธผู้ใช้งานที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม การขโมยข้อมูลประจำตัว และผู้กระทำการที่มีเจตนาร้ายอื่น ๆ แต่ศาลไม่ได้มองว่าคำสั่งของศาลเขตเป็นการเปิดประตูสู่กิจกรรมที่มุ่งร้ายดังกล่าว ศาลเขตได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ได้กีดกัน LinkedIn จากการมีส่วนร่วมในการปกป้องตนเองทางเทคโนโลยีต่อผู้กระทำความผิด เช่น การใช้มาตรการต่อต้านบอทเพื่อป้องกัน เช่น การบุกรุกหรือการโจมตีที่เป็นภัยอันตรายบนเซิร์ฟเวอร์ของตน แม้ว่าคำสั่งซึ่งห้ามบริษัทจากการรักษาความปลอดภัยแม้กระทั่งในส่วนที่เป็นสาธารณะของเว็บไซต์จากผู้ประสงค์ร้ายนั้นจะก่อให้เกิดข้อกังวลอย่างร้ายแรง แต่ข้อกังวลดังกล่าวไม่ได้นำมาเสนอต่อศาล ณ ที่นี้ ศาลเขตได้มีข้อสรุปว่าการออกคำสั่งชั่วคราวดังกล่าวนี้เหมาะสมแล้ว

ดังนั้น ศาลได้มีคำสั่งยืนยันตามคำสั่งของศาลล่างที่ห้ามไม่ให้ LinkedIn จำกัดการเข้าถึงของ HiQ ซึ่งเป็นบริษัทวิเคราะห์ข้อมูลในการเข้าถึงข้อมูลโปรไฟล์สมาชิกสาธารณะของ LinkedIn hiQ ไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้หากปราศจากการใช้ข้อมูลสาธารณะ LinkedIn สำหรับบริการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ชี้ให้เห็นว่าการขูดข้อมูลเป็นวิธีการทั่วไปของรวบรวมข้อมูลของนักวิชาการ นักวิจัยและอื่น ๆ โดยใช้โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นหาข้อมูล (search engine) เมื่อศาลได้พิจารณาถึงความสมดุลของประโยชน์สาธารณะ และความหมายของการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม the Computer Fraud and Abuse Act (CFAA) ซึ่งการ

พิจารณาแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ข้อมูลที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้และไม่ต้องการอนุญาต ข้อมูลที่ต้องการมีการอนุญาตและได้รับการอนุญาต และข้อมูลที่ต้องมีการอนุญาตและยังไม่ได้มีการอนุญาต ซึ่งข้อมูลโปรไฟล์สาธารณะของ LinkedIn นั้นเป็นข้อมูลที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องมีการอนุญาตจึงจัดอยู่ในประเภทแรก การขูดข้อมูล (scraping) ที่เข้าถึงได้แบบสาธารณะบนอินเทอร์เน็ตไม่ได้เป็นการละเมิด CFAA ที่ห้ามมิให้บุคคลเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเกินขอบเขตการเข้าถึงที่ได้รับอนุญาต เนื่องจากข้อมูลบน LinkedIn นั้นเปิดเผยต่อสาธารณะ ดังนั้น hiQ จึงไม่ได้เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต ภายใต้ CFAA กล่าวคือการเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ที่เปิดเผยต่อสาธารณะไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตความรับผิดชอบของ CFAA เป็นการต่อยอดแนวคิดเกี่ยวกับการตีความคำว่า โดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม CFAA ว่าไม่ได้นำไปใช้กับข้อมูลเว็บไซต์สาธารณะเป็นการจำกัดการบังคับใช้กฎหมายที่จะไปเป็นเครื่องมือในการต่อต้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ขูดข้อมูลจากเว็บไซต์สาธารณะ

จากคำตัดสินดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การขูดข้อมูล (scraping) ที่เข้าถึงได้แบบสาธารณะบนอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายไม่ได้เป็นการละเมิดกฎหมายการฉ้อโกงและการละเมิดคอมพิวเตอร์

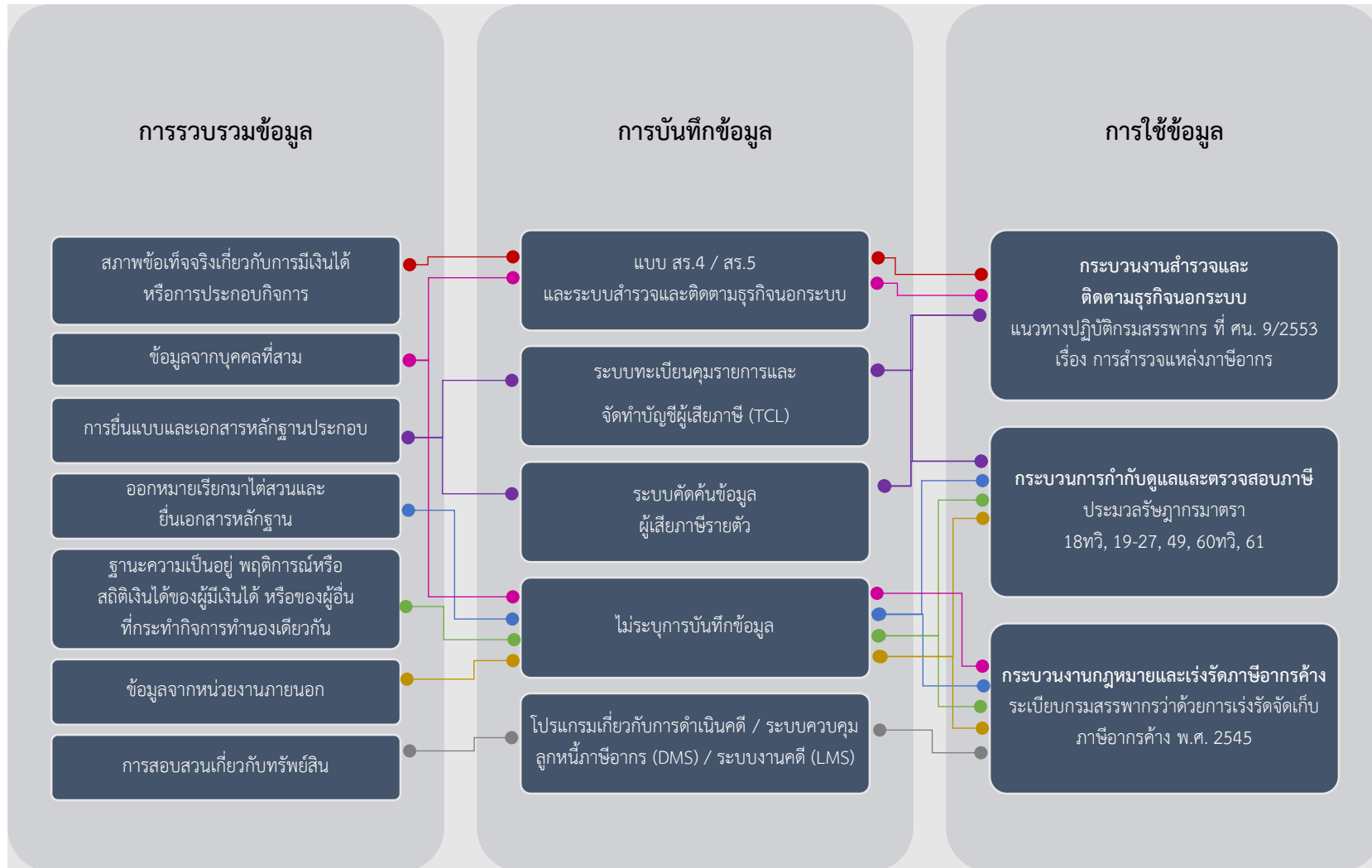
3.3 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรไทย

ตามกระบวนการดำเนินงานทางภาษีของกรมสรรพากรจะเห็นได้ว่าการรวบรวมข้อมูลผู้เสียภาษีอาจแบ่งได้เป็น 2 วิธีการ

วิธีการแรก คือ ข้อมูลที่ได้มาจากผู้เสียภาษีจากการยื่นแบบแสดงรายการประเภทต่าง ๆ และเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นแบบโดยเจ้าหน้าที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวเท่านั้นในการดำเนินกระบวนการทางภาษี ได้แก่ กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร และกระบวนการคืนภาษีอากร

วิธีที่สอง คือ ข้อมูลที่ได้มาจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในการสำรวจ ตรวจสอบ ใ้สวน เรียก สอบข้อมูลหรือเรียกให้ส่งเอกสารหลักฐานอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อมูลที่ได้มาจากผู้เสียภาษีจากการยื่นแบบแสดงรายการ ได้แก่ กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี และกระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากร วิธีการที่สองจึงเป็นวิธีการที่เจ้าพนักงานสามารถแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลสาธารณะเพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการทางภาษี ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของผู้เสียภาษี เนื่องจากลำพังเพียงข้อมูลที่ได้จากผู้เสียภาษีจากการยื่นแบบแสดงรายการนั้นไม่เพียงพอที่จะสามารถทำให้การดำเนินภารกิจของกรมสรรพากรสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพได้

ภาพที่ 2 การไหลของข้อมูลในการใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษี (Input Data Flow)

(ที่มา: ผู้เขียนรวบรวมจากประมวลรัษฎากร, แนวทางปฏิบัติการสรรพากร ที่ ศน. 9/2553 เรื่อง การสำรวจแหล่งภาษีอากร, ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545, สัมภาษณ์)

ตารางที่ 7 รายการข้อมูลในแบบแสดงสำรวจและติดตาม (สร.4) และหนังสือแจ้งผลการสำรวจ (สร.5)

ประเภทข้อมูล	PII (Personal Identifiable Information)	Personal Data	Sensitive Data (ม.26)	สร.4	สร.5
ข้อมูล ID	เลขประจำตัวประชาชน/ทะเบียนนิติบุคคล	X	-	X	X
ข้อมูล ID	เลขประจำตัวผู้เสียภาษี	X	-	X	-
ข้อมูล ID	หมายเลขผู้ใช้ไฟฟ้า(ส่วนภูมิภาค)/หมายเลขมิเตอร์ไฟฟ้า(นครหลวง)	-	-	X	-
ข้อมูลอัตลักษณ์	ชื่อผู้เสียภาษี/ผู้ประกอบการ	X	-	X	X
ข้อมูลประวัติ	วันเดือนปีเกิด	X	-	X	-
ข้อมูลประวัติ	วันเริ่มประกอบการ	-	-	X	-
ข้อมูลที่อยู่และที่ติดต่อ	ที่อยู่ติดต่อ/ที่ตั้งสำนักงานใหญ่	-	-	X	X
ข้อมูลที่อยู่และที่ติดต่อ	โทรศัพท์	X	-	X	X
ข้อมูลที่อยู่และที่ติดต่อ	E-mail	X	-	X	-
ข้อมูลที่อยู่และที่ติดต่อ	ที่ตั้งสถานประกอบการ	-	-	X	-
ข้อมูลที่อยู่และที่ติดต่อ	แผนที่สถานประกอบการ	-	-	X	-
ข้อมูลการเงิน	รายได้จากการประกอบการโดยเฉลี่ยต่อเดือน	-	-	X	-
ข้อมูลการเงิน	รายจ่ายในการดำเนินการโดยเฉลี่ยต่อเดือน	-	-	X	-
ข้อมูลการเงิน	ค่าเช่าต่อเดือน	-	-	X	-
ข้อมูลการเงิน	จำนวนเงินเดือน/ค่าแรงเฉลี่ยต่อเดือน	-	-	X	-
ข้อมูลทรัพย์สิน	ลักษณะอาคาร โรงงาน และสำนักงาน	-	-	X	-
ข้อมูลทรัพย์สิน	กรรมสิทธิ์	-	-	X	-

ประเภทข้อมูล	PII (Personal Identifiable Information)	Personal Data	Sensitive Data (ม.26)	สร.4	สร.5
ข้อมูลทรัพย์สิน	สภาพการใช้งาน	-	-	X	-
ข้อมูลทรัพย์สิน	ทรัพย์สิน เครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการ	-	-	X	-
ข้อมูลทรัพย์สิน	สภาพเครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์	-	-	X	-
ข้อมูลทางภาษี	การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม	-	-	X	-
ข้อมูลทางภาษี	การยื่นแบบแสดงรายการภาษีธุรกิจเฉพาะ	-	-	X	-
ข้อมูลทางภาษี	หน้าที่ต้องปฏิบัติตามประมวลรัษฎากร	-	-	-	X
ข้อมูลทางภาษี	กำหนดเวลาดำเนินการให้ถูกต้อง(วัน/เดือน/ปี)	-	-	X	X
ข้อมูลการประกอบกิจการ	วันจดทะเบียนนิติบุคคล	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	จำนวนผู้ถือหุ้นคนไทย	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	จำนวนผู้ถือหุ้นต่างประเทศ	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	การจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	ชื่อสถานประกอบการ	-	-	X	X
ข้อมูลการประกอบกิจการ	สำนักงานใหญ่/สาขา	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	จำนวนสาขาทั้งหมด	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	จำนวนสาขาในท้องที่รับผิดชอบ	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	ประเภทของการประกอบกิจการในปัจจุบัน (ผลิต/ขายสินค้า/บริการ)	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	มาตรฐานอุตสาหกรรมสากล (ISIC)	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	เงื่อนไขการรับชำระค่าขายสินค้าหรือบริการ (เงินสด/บัตรเครดิต/เงินเชื่อ)	-	-	X	-

ประเภทข้อมูล	PII (Personal Identifiable Information)	Personal Data	Sensitive Data (ม.26)	สร.4	สร.5
ข้อมูลการประกอบกิจการ	จำนวนคนงาน	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	ระบบควบคุมการจ้างแรงงาน	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	สินค้าสำเร็จรูปจากการผลิต/การขาย	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	สูตรการผลิต/สัดส่วนการผลิต	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	ลักษณะการซื้อสินค้า/วัตถุดิบ(ภายในประเทศ/นำเข้า)	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	ลักษณะการขายสินค้า (ขายส่ง/ขายปลีก/ส่งออก/เป็นตัวแทนจำหน่าย)	-	-	X	-
ข้อมูลการประกอบกิจการ	ลักษณะการให้บริการ/บริการหลังจากขาย	-	-	X	-
ข้อมูลบุคคลที่สาม	รายชื่อคู่ค้าการซื้อสินค้า/วัตถุดิบ	-	-	X	-
ข้อมูลบุคคลที่สาม	รายชื่อคู่ค้าการขายสินค้า	-	-	X	-
ไม่สามารถระบุ	ความเห็นเจ้าหน้าที่	-	-	X	-

จากการพิจารณาแบบแสดงสำรวจและติดตาม (สร.4) และหนังสือแจ้งผลการสำรวจ (สร.5) ของกรมสรรพากร จำนวนรายการข้อมูลรวมทั้งหมด 47 รายการ โดยแบ่งเป็น

- ข้อมูล ID 3 รายการ
- ข้อมูลอัตลักษณ์ 1 รายการ
- ข้อมูลประวัติ 2 รายการ
- ข้อมูลที่อยู่และที่ติดต่อ 5 รายการ
- ข้อมูลการเงิน 4 รายการ
- ข้อมูลทรัพย์สิน 5 รายการ
- ข้อมูลทางภาษี 4 รายการ
- ข้อมูลการประกอบกิจการ 20 รายการ
- ข้อมูลบุคคลที่สาม 2 รายการ
- ไม่สามารถระบุ 1 รายการ

ปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีมีการพัฒนาและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว กรมสรรพากรได้มีการดำเนิน ยุทธศาสตร์ D2RIVE เพื่อให้สอดรับการสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ตามวิสัยทัศน์ของกรมสรรพากรที่ว่า “องค์กรชั้นนำที่จัดเก็บภาษีอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ด้วยนวัตกรรมและบุคลากรคุณภาพ เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการคลัง” ซึ่งยุทธศาสตร์ D2RIVE ประกอบด้วย ¹⁰³

D - Digital Transformation การปรับเปลี่ยนกระบวนการงานเพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลโดยจะ เน้นที่การปรับปรุงบริการของกรมสรรพากรที่ยึดผู้เสียภาษีเป็นศูนย์กลาง และสอดคล้องกับพลวัตของ เทคโนโลยี การเชื่อมโยงกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่าง ๆ ผ่านระบบ Open API (Open Application Programming Interface) เพื่อลดภาระในการจัดเก็บและนำส่งเอกสาร กระดาษให้กับกรมสรรพากร

D - Data Analytics การเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) โดยเน้นการนำข้อมูลทั้งภายใน และข้อมูลภายนอกมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้การออกแบบ นโยบายภาษี และการแยกผู้เสียภาษีกลุ่มดีและกลุ่มไม่ดี เช่น การพบข้อมูลน่าสงสัยเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่น มาสร้างรายจ่ายเท็จของนิติบุคคล และเครือข่ายที่น่าสงสัยในการออกไปกำกับภาษีปลอม เป็นต้น

¹⁰³ กรมสรรพากร, “เลขที่ข่าว ปชส. 9/2562 เรื่อง สรรพากรประกาศยุทธศาสตร์ D2RIVE ยกระดับการเก็บภาษีและบริการประชาชนให้ทันสมัย รวดเร็ว และเป็นธรรม,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/news/news09_2562_edit.pdf

R - Revenue Collection การเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และเป็นธรรมโดยสรรพากรได้ เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การสำรวจการตรวจสอบเร่งรัดหนี้ และได้มีการตั้งทีมวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาษี

I - Innovation การสร้างนวัตกรรม จัดให้มีการทดลองเทคโนโลยีใหม่ ๆ ก่อนนำไปใช้จริง การพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษีเพื่อยกระดับการดำเนินการกระบวนการด้านภาษีซึ่งเป็นการขับเคลื่อนระบบภาษีให้เป็นดิจิทัล ส่งผลให้การตรวจสอบภาษีทำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการขยายฐานภาษีตั้งคนที่อยู่นอกระบบให้เข้าสู่ระบบภาษีได้อย่างถูกต้องเกิดความเป็นธรรม

V - Values การพัฒนากรมสรรพากรให้เป็นองค์กรคุณธรรมและสร้างอัตลักษณ์ HAS ซึ่งประกอบด้วย ซื่อสัตย์ (Honest) ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการตามกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติอย่าง โปร่งใสและตรวจสอบได้ไม่รับผลประโยชน์ใด ๆ รับผิดชอบ (Accountability) ต่อหน้าที่กระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงานและอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ มอบใจบริการ (Service mind) เต็มที่ เต็มใจ ให้บริการอย่างเต็ม ความสามารถ

E - Efficiency การยกระดับประสิทธิภาพของคนและงาน การปรับปรุงระบบงานโดยการนำ เทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากยุทธศาสตร์ข้างต้นและเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษีในยุคปัจจุบัน ในปี 2563 กรมสรรพากรพยายามดึงกลุ่มประกอบการนิติบุคคล บุคคลธรรมดา และกลุ่มค้าออนไลน์ที่อยู่นอกระบบภาษี ให้เข้ามาอยู่ในระบบภาษีมากขึ้น¹⁰⁴ ได้มีการตั้งกองสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบให้เข้ามาอยู่ในระบบ ภาษีได้อย่างถูกต้องโดยการนำเทคโนโลยีดึงข้อมูลจากเว็บเพจต่าง ๆ (Web Scraping) มาเป็นเครื่องมือที่ช่วย ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรของกลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจและผู้ค้าขายออนไลน์ผ่านช่องทาง ออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook, Instagram, Lazada และ Shopee เป็นต้น¹⁰⁵ ซึ่งเป็นที่ทราบดีว่าในยุค สมัยนี้การทำธุรกิจบนโลกออนไลน์เป็นเรื่องง่ายไม่ว่าจะเป็นรายเล็กหรือรายใหญ่ และเป็นช่องทางหลักเลี้ยง ภาษีได้ง่ายเช่นกันเนื่องจากไม่จำเป็นต้องมีสถานประกอบการหน้าร้านเป็นหลักแหล่งที่จะให้กรมสรรพากรเดิน เข้าไปสำรวจตรวจสอบได้เช่นเคย การดำเนินธุรกิจสามารถทำได้ทุกที่ไม่ว่าอยู่ที่ใด Web Scraping จึงเป็น

¹⁰⁴ The Journalist Club, “กรมสรรพากรเตรียมไล่บี้รัวภาษีแม่ค้า-พ่อค้าออนไลน์,” [Online] Accessed: 24042565. Available from: <https://thejournalistclub.com/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%9A%E0%B8%B5%E0%B9%89/>

¹⁰⁵ TNN Online, “กรมสรรพากรตั้งทีมตรวจสอบภาษีผู้ค้าออนไลน์,” [Online] Accessed: 11112564. Available from: <https://www.tnnthailand.com/news/wealth/24327/>

เครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้กรมสรรพากรติดตามผู้ที่ยื่นออกระบบเข้าสู่ระบบภาษีได้โดย Web Scraping สามารถดึงข้อมูลจากแพลตฟอร์มมาเป็นฐานข้อมูลใช้ในการวิเคราะห์ตรวจสอบภาษี ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข้อความ บทสนทนาหรือภาพถ่ายที่เกี่ยวกับการติดต่อสั่งซื้อสินค้า การขนส่ง การโอนเงินหรือ การทำธุรกรรมต่าง ๆ หากพบว่ารายใดเข้าข่ายที่ต้องเสียภาษีก็จะมี การเข้าไปตรวจสอบต่อไป ¹⁰⁶ เป็นการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการทางภาษีของกรมสรรพากร

นอกจากนี้กรมสรรพากรใช้ Data Analytics วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความเสี่ยงผู้เสียภาษี ¹⁰⁷ โดยการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่มีที่มาจากหลากหลายแหล่งและรูปแบบ เช่น ข้อมูลเป็นข้อความ ภาพเสียง วิดีโอหรืออื่น ๆ (Variety) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องใช้ความเร็วในการประมวลผล การจะนำข้อมูล Big Data ที่เป็นข้อมูลดิบจำนวนมากมาใช้ประโยชน์ได้ จึงต้องนำมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ (Big Data Analytics) ¹⁰⁸ กรมสรรพากรจึงนำระบบสารสนเทศและแนวคิดการตรวจสอบจากฐานความเสี่ยง (Risk Based Audit Model : RBA) เกิดเป็นระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษีเพื่อกำกับและตรวจสอบ (Risk Based Audit System : RBA) ช่วยในการคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีความเสี่ยงเพื่อเลือกใช้เครื่องมือตรวจสอบที่มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษี ให้เกิดความเป็นกลาง โปร่งใส และเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษีเพื่อกำกับและตรวจสอบ เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงโดยการใช้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลภายใน และข้อมูลภายนอกกรมสรรพากร จากนั้นจึงดำเนินการเลือกใช้เครื่องมือตรวจสอบที่เหมาะสมสำหรับผู้เสียภาษีแต่ละราย ¹⁰⁹ โดยการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้แทนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่ต้องคัดเลือกด้วยมือ (Manual) ซึ่ง RBA ช่วยในการคัดกรองรายผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่สอดคล้องกับรายได้จากการประกอบกิจการ ระบบจะแสดงให้เห็นว่าผู้เสียภาษีแต่ละรายมีความผิดปกติในเรื่องใดและสามารถแสดงงบการเงินเปรียบเทียบของผู้เสียภาษีได้ ทำให้ไม่

¹⁰⁶ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, “รู้ทันเทคโนโลยี “ดูดข้อมูลเว็บ” กรมสรรพากรใช้หาคนเลี่ยงภาษี,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.komchadluek.net/news/scoop/420693>

¹⁰⁷ iTAX, “สรรพากรใช้วิธีไหน ตรวจสอบธุรกิจเรา?,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <https://www.itax.in.th/media/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3-%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%B5%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%AA%E0%B8%AD%E0%B8%9A/>

¹⁰⁸ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, “Big Data Analytics,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: <http://www.tfac.or.th/upload/9414/FWaj2201xO.pdf?fbclid=IwAR3Khclv55r4LXSu64KbDestdoYTalmejbwYwM16LFbEZumm5oCh5ss7vmM>

¹⁰⁹ กรมสรรพากร, “ปชส. 25/2560, เรื่อง กรมสรรพากรชี้แจงประเด็นความเสี่ยงจากการตรวจแนะนำด้านภาษีอากรผ่านสำนักงานบัญชีเพื่อการเสียภาษีที่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง,” [Online] Accessed: 24042564. Available from: https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news25_2560.pdf

เกิดการเลือกปฏิบัติ และไม่ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการคัดเลือกกำกับตรวจสอบ ตัดปัญหาเรื่องปริมาณงานที่มากเกินไปกำลังของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความสะดวกยิ่งขึ้นเนื่องจากระบบงานจะมีข้อมูลการปฏิบัติงานทุกประเภทการตรวจ รวมถึงข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงานซึ่งแสดงข้อมูลแบบ Real Time ข้อมูลแต่ละระบบงานมีความเชื่อมโยงและรวมอยู่ที่เดียวกัน¹¹⁰

ระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษีเพื่อกำกับและตรวจสอบ (Risk Based Audit System : RBA) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน¹¹¹ ดังนี้

1. ปรับปรุงฐานข้อมูลที่มีโดยปรับโครงสร้างให้เหมือนกับฐานข้อมูลหลักเพื่อสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลและนำไปประมวลผล ซึ่งเป็นข้อมูลทั้งข้อมูลภายในและข้อมูลภายนอก ได้แก่
 - ข้อมูลภาษีเงินได้นิติบุคคล
 - ข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
 - ข้อมูลภาษีมูลค่าเพิ่ม
 - ข้อมูลภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - ข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย
 - ข้อมูลภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่าย
 - ข้อมูลการชำระภาษีอากรจากระบบ TCL
 - ข้อมูลกรมศุลกากร
 - ข้อมูลกรมสรรพสามิต
 - ข้อมูลการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
 - ข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรม
 - ข้อมูลกรมพัฒนาธุรกิจการค้า
2. จัดทำระบบงานให้เป็นมาตรฐานเพื่อตรวจคัดกรองผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่สอดคล้องกับการประกอบกิจการ โดยใช้หลักการตรวจจากความเสี่ยง (Risk Based Audit System : RBA) ประกอบด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่
 - เกณฑ์ความผิดปกติทั่วไป (เกณฑ์เสี่ยง) ใช้กับทุกประเภทกิจการ

¹¹⁰ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง, “ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการเพื่อสร้างความโปร่งใสในระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับตรวจสอบ,” หน้า 3-4 [Online] Accessed: 24042564. Available from: https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/ITA/2561/EB8_3_S1.pdf

¹¹¹ กรมสรรพากร, “มุมมองกรมสรรพากร ปีที่ 5 ฉบับที่ 52 กันยายน 2559,” หน้า 29-30 [Online] Accessed: 01042565. Available from: https://www.rd.go.th/fileadmin/eMagazines/RD_Sep_2016_internet.pdf

- เกณฑ์ภาษีเงินได้นิติบุคคล เช่น ผู้เสียภาษีหยุดยื่นแบบแสดงรายการภาษี กิจกรรมขาดทุนสุทธิติดกันหลายรอบระยะเวลาบัญชี
 - เกณฑ์ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น มีภาษีหัก ณ ที่จ่ายแต่ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี
 - เกณฑ์ภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น ยอดซื้อมากกว่ายอดขาย
 - เกณฑ์ความผิดปกติเฉพาะประเภทกิจการ เป็นเกณฑ์ที่คำนึงถึงโครงสร้างของรายได้และรายจ่ายที่มีความแตกต่างกันตามประเภทกิจการ เน้นต้นทุนและค่าใช้จ่ายหลักของแต่ละกิจการ เช่น กิจการโรงงานผลิตน้ำแข็ง ต้นทุนหลักคือ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ
 - เกณฑ์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น อัตราการหมุนเวียนของสินค้า เป็นต้น
3. เลือกเกณฑ์ในการคัดกรองผู้เสียภาษีเพื่อให้ได้เกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับใช้ทำงานของหน่วยปฏิบัติ โดยระบบจะประมวลผลและแสดงข้อมูลผู้ประกอบการที่มีความเสี่ยงสูงสุดลดหลั่นลงมาตามลำดับ
 4. แสดงประวัติรายตัวผู้เสียภาษี การปฏิบัติงานทั้งหมดจะถูกส่งกลับไปแสดงในประวัติรายตัวของผู้เสียภาษีและสามารถติดตามสถานะผู้เสียภาษีได้ ทำให้ระบบงานมีข้อมูลการปฏิบัติงานทุกประเภทการตรวจ รวมถึงข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงานแบบ Real Time
 5. จัดทำรายงานการปฏิบัติการทำให้สามารถติดตาม สืบค้น ตรวจสอบการทำงานได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สามารถตัดสินใจ ปรับปรุงนโยบาย แก้ปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์

นอกจากระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษีเพื่อกำกับและตรวจสอบ (Risk Based Audit System : RBA) จะช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่แล้วนั้น ยังสามารถช่วยกระตุ้นการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ตามข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการมีผลให้การหลีกเลี่ยงภาษีลดลง ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามระบบธรรมาภิบาลและยกระดับการทำงานโดยการใช้ระบบที่เป็นมาตรฐานสากล เป็นการสร้างความเป็นธรรมในการกำกับดูแลและตรวจสอบเนื่องจากมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ทำให้การดำเนินกระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ¹¹²

¹¹² เพิ่งอ้าง หน้า 31

บทที่ 4

การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษี

กรมสรรพากรในฐานะหน่วยงานของรัฐมีข้อมูลอยู่ในความครอบครองและควบคุมดูแลเป็นจำนวนมาก กฎหมายกำหนดให้สิทธิบุคคลในการเข้าถึงข้อมูลของกรมสรรพากร โดยกรมสรรพากรมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลมีข้อจำกัดและข้อยกเว้นบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานทางภาษีและเป็นการคุ้มครองข้อมูลของผู้เสียภาษีและประสิทธิภาพในการดำเนินการทางภาษี

4.1 การเปิดเผยข้อมูลของ HM Revenue & Customs (HMRC) สหราชอาณาจักร

The Freedom of Information Act (FOIA) กำหนดให้หน่วยงานรัฐต้องจัดทำประเภทข้อมูลเปิดเผยแพร่สาธารณะ¹¹³ สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลที่ HMRC ทำให้เป็นข้อมูลสาธารณะเปิดเผยต่อสาธารณะด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้¹¹⁴

- การหาค่าสัดส่วน (proportionate measure)
- สนับสนุนการทำงานของ HMRC
- เป็นข้อกำหนดตามกฎหมาย
- เพื่อป้องกันและตรวจจับอาชญากรรม

HMRC มีการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีโดยจัดประเภทข้อมูลส่วนบุคคลที่สามารถค้นหาได้ในทะเบียนสาธารณะ (public register) ประกอบด้วยข้อมูลสาธารณะและข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

- ข้อมูลการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และข้อมูลการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในสหภาพยุโรปสำหรับธุรกรรมข้ามพรมแดน (VIES)¹¹⁵

¹¹³ GOV.UK, “Publication scheme,” [Online] Accessed: 24042564. Available from:

<https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about/publication-scheme>

¹¹⁴ HM Revenue & Customs, “HMRC Privacy Notice,” [Online] Accessed: 24042564. Available from:

<https://www.gov.uk/government/publications/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you>

¹¹⁵ European Commission, “FAQ,” [Online] Accessed: 24042564. Available from:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/faq.html#item_1

- กิจกรรมที่จดทะเบียนภาษีสำหรับทราย กรวด และหิน ซึ่งถูกนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ในสหราชอาณาจักร (Aggregates Levy)
 - รายละเอียดของผู้ผลิตนัดชำระภาษี
 - ผู้เรียกร้องสิทธิภายใต้โครงการ the Coronavirus job retention scheme
- อย่างไรก็ตามมีข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ภายใต้ The Freedom of Information Act (FOIA) คือ ข้อมูลผู้เสียภาษีที่สามารถระบุตัวตนได้ ตาม Commissioners for Revenue & Customs Act (CRCA) 2005 Section 23 ได้รับยกเว้นจากการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะตาม FOIA

ตารางที่ 8 การเปิดเผยข้อมูลของ HM Revenue & Customs (HMRC)

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
1. Check VAT Registration data อ้างอิง - https://www.gov.uk/check-uk-vat-number (สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565)	- UK VAT number - UK VAT ID	- สถานะ - UK VAT number - Registered business name - Registered business address หมายเหตุ ข้อมูลไม่เปิดเผยหากไม่ใช่ข้อมูลรับเพื่อ การค้นหาตรวจสอบ
2. Check VIES VAT number validation for Northern Ireland businesses อ้างอิง - https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/ (สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565)	- Member State / Northern Ireland - Requester Member State / Northern Ireland - VAT number	- สถานะ - Member State / Northern Ireland - VAT Number - Name - Address - Consultation Number หมายเหตุ ข้อมูลไม่เปิดเผยหากไม่ใช่ข้อมูลรับเพื่อ การค้นหาตรวจสอบ
3. Check businesses and sites registered for Aggregates Levy	No input	- Name of business - Site Trading Name

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
<p>อ้างอิง</p> <p>https://www.gov.uk/government/publications/check-the-list-of-businesses-and-sites-registered-for-aggregates-levy</p> <p>(สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Site Address - Site Postcode
<p>4. Check details of deliberate tax defaulters</p> <p>อ้างอิง</p> <p>https://www.gov.uk/government/publications/publishing-details-of-deliberate-tax-defaulters-pddd/current-list-of-deliberate-tax-defaulters</p> <p>(สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565)</p>	No input	<ul style="list-style-type: none"> - Name - Business Trade or Occupation - Address - Period of Default - Total amount of tax/duty on which penalties are based - Total amount of penalties charged - Other information (Formerly trading, Trading as)
<p>5. Check claimants under the Coronavirus job retention scheme</p> <p>อ้างอิง</p> <p>https://www.gov.uk/government/publications/employers-who-have-claimed-through-the-coronavirus-job-retention-scheme</p> <p>(สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565)</p>	No input	<ul style="list-style-type: none"> - Company Registration Number - Employer Name - Total Amount Claimed

(ที่มา : HMRC, HMRC Privacy Notice, 27 มีนาคม 2565)

4.2 การเปิดเผยข้อมูลของ Internal Revenue Service (IRS) สหรัฐอเมริกา

The Freedom of Information Act (FOIA) ให้สิทธิแก่บุคคลในการเข้าถึงข้อมูลของ IRS อย่างไรก็ตาม FOIA ไม่ได้กำหนดให้ IRS ต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดที่มีข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลหากการเปิดเผยข้อมูลนั้นอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ความเป็นส่วนตัวของบุคคล ผลประโยชน์อันเป็นกรรมสิทธิ์ของธุรกิจ การทำงานของรัฐบาล หรือผลประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ¹¹⁶

กฎหมายกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เผยแพร่ในทะเบียนกลาง (Federal Register) ¹¹⁷

- คำอธิบายองค์กร IRS และที่อยู่ประชาชนอาจได้รับข้อมูล ร้องขอ หรือรับการตัดสินใจ
- คำชี้แจงทั่วไปและวิธีการปฏิบัติงานของ IRS รวมถึงลักษณะและข้อกำหนดของขั้นตอนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- กฎขั้นตอนและคำอธิบายของแบบฟอร์ม
- กฎที่สำคัญของการบังคับใช้ทั่วไปที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายและคำชี้แจงนโยบายทั่วไปที่นำมาใช้โดยหน่วยงาน
- การแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกแต่ละรายการข้างต้น

และกำหนดให้ IRS จัดเตรียมเอกสารต่อไปนี้สำหรับการตรวจสอบสาธารณะในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ¹¹⁸

- ความเห็นและคำสั่งสุดท้ายในการพิจารณาพิพากษาคดี
- คำแถลงนโยบายและการตีความที่ IRS นำมาใช้ แต่ไม่ได้เผยแพร่ใน Federal Register
- คู่มือเจ้าหน้าที่ธุรการและคำแนะนำแก่พนักงานที่มีผลกระทบต่อประชาชน
- สำเนาบันทึกที่เผยแพร่เพื่อตอบสนองต่อคำขอของ FOIA ที่ IRS พิจารณาว่าเป็นหรือน่าจะเป็นเรื่องที่พบบ่อย
- ดัชนีทั่วไป

นอกจากนี้ตามบทบัญญัติ Internal Revenue Code section 6103 (C) – (O) ได้มีการกำหนดกรณีที่เป็นข้อยกเว้นที่สามารถเปิดเผยข้อมูลของผู้เสียภาษีได้ เช่น

- การเปิดเผยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายจากผู้เสียภาษี
- การเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ภาษีของ IRS รวมถึงรัฐบาลกลางและท้องถิ่น
- การเปิดเผยต่อผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นสาระสำคัญ
- การเปิดเผยต่อคณะกรรมการรัฐสภา
- การเปิดเผยต่อรัฐมนตรีและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

¹¹⁶ IRS, “Freedom of Information Act (FOIA) Guidelines,” [Online] Accessed: 15042565. Available from: <https://www.irs.gov/privacy-disclosure/freedom-of-information-act-foia-guidelines>

¹¹⁷ The Freedom of Information Act Section (a)(1)

¹¹⁸ The Freedom of Information Act Section (a)(2)

- การเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารภาษี
- การเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารงานด้านกฎหมายของรัฐบาลกลางที่ไม่เกี่ยวกับการบริหารภาษี
- การเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์ทางสถิติ
- การเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารภาษี
- การเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการบริหารภาษี

จากข้างต้นจึงอาจสรุปสาระสำคัญหลัก ๆ ของข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลผู้เสียภาษีได้ คือ เป็นการเปิดเผยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายจากผู้เสียภาษี, การเปิดเผยเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานรัฐทั้งเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารภาษีและวัตถุประสงค์อื่น และการเปิดเผยต่อบุคคลอื่น ๆ ทั้งเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารภาษีและวัตถุประสงค์อื่น

4.3 การเปิดเผยข้อมูลของกรมสรรพากรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 41 (1) บัญญัติว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” จึงเป็นสิทธิของประชาชนที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ กรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีนโยบายให้บริการข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองและควบคุมดูแล การเปิดเผยข้อมูลของกรมสรรพากรเป็นไปตามกรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนดเพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าถึงข้อมูลเพื่อทราบถึงสิทธิและรักษาประโยชน์ของตน โดยการเปิดเผยข้อมูลอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ฯ และคำนึงถึงความลับทางการค้าของผู้เสียภาษี¹¹⁹ โดยในการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะของกรมสรรพากรนั้น มีข้อจำกัดตามประมวลรัษฎากร มาตรา 10 “เจ้าพนักงานผู้ใดโดยหน้าที่ราชการตามลักษณะนี้ ได้รู้เรื่องกิจการของผู้เสียภาษีอากร หรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ห้ามมิให้นำออกแจ้งแก่ผู้ใด หรือยังให้ทราบกันไปโดยวิธีใด เว้นแต่จะมีอำนาจที่จะทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย” กล่าวคือ ห้ามเจ้าพนักงานที่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการของผู้เสียภาษีอากร หรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องโดยหน้าที่ เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแก่ผู้ใดหรือให้ทราบกันไปเว้นแต่ผู้ขอข้อมูลจะมีอำนาจตามกฎหมาย ดังนั้นแม้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จะมีหลักการที่ให้เปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นข้อยกเว้น กล่าวคือเป็นการรองรับสิทธิให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูล และกำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ แต่การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการบางประเภทก็มีข้อจำกัดยกเว้นไม่ต้องเปิดเผยสำหรับข้อมูลที่หากเปิดเผยแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน เช่น ข้อมูลที่ทำให้รู้เรื่องกิจการของผู้เสียภาษีซึ่งถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จัดเป็นข้อมูลประเภทที่มีข้อจำกัดได้รับยกเว้นไม่ต้องเปิดเผยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ฯ เป็นต้น

กรมสรรพากรมีนโยบายให้บริการข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองและควบคุมดูแลสอดคล้องตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เห็นได้จากแนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ บก.1/2555 เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากร ลงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ได้มีการนิยามความหมาย “ข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากร” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของกรมสรรพากร ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรมสรรพากรหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสาร

¹¹⁹ กรมสรรพากร, “ข้อมูลข่าวสารกับการให้บริการของกรมสรรพากร,” [Online] Accessed: 24042565. Available from: https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/borkor/info_service/link/info_170760.pdf

เกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด ชื่อคู่สมรส ชื่อบิดา มารดา การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน ประวัติการฝึกอบรม การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน กระดาษคำตอบและผลการสอบ การสอบสวนทางวินัย บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมายรหัสหรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้หนึ่งได้ เช่น ลายนิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย¹²⁰ จะเห็นได้ว่านิยามความหมายของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าวนี้ยังได้นิยามความหมายของข้อมูลส่วนบุคคลไว้โดยละเอียดยิ่งกว่าและมีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลหมายรวมถึงข้อมูลของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย ซึ่งในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ จะไม่รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถึงแก่กรรม¹²¹

โดยกำหนดให้กรมสรรพากรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากรต่อไปนี้ให้ผู้ร้องขอข้อมูลข่าวสารทราบ¹²²

1. ข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกรมสรรพากรซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้ทำให้รู้เรื่องกิจการของผู้เสียภาษีหรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะราย
2. ข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากรที่เป็นข้อมูลการเสียภาษีอากรและกิจการของผู้เสียภาษีหรือของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการเปิดเผยเพื่อประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตามแนวปฏิบัติดังกล่าวได้มีการระบุถึงตัวอย่างเหตุผลการไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยรายการข้อมูลข่าวสารที่ไม่อาจเปิดเผย มีดังนี้

- แบบแสดงรายการภาษี
- หลักฐานและข้อมูลการเสียภาษีอากร
- ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการ การเสียภาษีอากร และจำนวนเงินภาษีอากรที่ต้องชำระ
- แหล่งเงินได้ของผู้เสียภาษี
- ข้อมูลรายรับ – รายจ่ายของกิจการ
- รายการในใบกำกับภาษีซึ่งมีรายละเอียดแสดงชนิด ประเภท ปริมาณ และมูลค่าของสินค้าหรือบริการ

¹²⁰ แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ บก.1/2555 เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากร ข้อ 2

¹²¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 6

¹²² แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ บก.1/2555 เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากร ข้อ 5

- แนวทางการตรวจสอบภาษีอากรทุกประเภทภาษี
- สำนักงานการตรวจสอบภาษีอากร
- ความเห็นภายในหน่วยงาน ในสำนักงานการตรวจสอบภาษีอากร
- ผลการตรวจสอบภาษีอากร
- หนังสือแจ้งการประเมินภาษีทุกประเภทภาษี
- ข้อมูลรายได้หรือทรัพย์สินเพื่อสืบหาทรัพย์สินของบุคคลในท้องที่
- รายละเอียดเกี่ยวกับภาษีอากรค้างของผู้เสียภาษีแต่ละราย
- ข้อมูลการเสียภาษีอากรของผู้ถูกเพิกถอนสิทธิและประโยชน์ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการลงทุน
- รายชื่อผู้เสียภาษี และจำนวนเงินภาษีอากรสูงสุดรายแรกในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งหรือธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง
- รายชื่อผู้เสียภาษีสูงสุดแต่ละประเภทภาษี
- คำร้องขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากรและเอกสารประกอบคำขอ
- แบบคำขอเปลี่ยนแปลงทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีธุรกิจเฉพาะและเอกสารประกอบคำขอ
- คำร้องขอคืนภาษีอากร
- ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

ตารางที่ 9 กิจกรรมการเปิดเผยข้อมูลของกรมสรรพากรไทย

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
1. ระบบค้นหาข้อมูลผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม อ้างอิง https://vsreg.rd.go.th/VATINFOWSWeb/jsp/V001.jsp (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	<ul style="list-style-type: none"> - เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) - เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (10 หลัก) - สาขา - ชื่อผู้ประกอบการฯ - นามสกุล 	<ul style="list-style-type: none"> - เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) - เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (10 หลัก) - สาขา - ชื่อผู้ประกอบการฯ - ที่อยู่ - รหัสไปรษณีย์ - วันที่จดทะเบียน - ประวัติการจดทะเบียน (รหัสแบบ, วันที่เริ่ม, วันที่สิ้นสุด)

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
		หมายเหตุ ข้อมูลไม่เปิดเผยหากไม่ใช่ข้อมูลรับเพื่อการค้นหาตรวจสอบ
2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มให้นักท่องเที่ยว (VRT) อ้างอิง https://www.rd.go.th/28015.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	ไม่มีข้อมูลรับ	ไม่มีข้อมูลส่งกลับ
3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบการค้าทองคำที่แจ้งขอรับอนุมัติยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม อ้างอิง https://vsreg.rd.go.th/vreg013/jsp/*.do (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) - สาขา - ชื่อผู้ประกอบการ	- เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) - สาขา - ชื่อผู้ประกอบการ - ที่อยู่สถานประกอบการ - วันเดือนปีที่รับแจ้ง - สมาชิกสมาคม - วันสิ้นสุดสมาชิกภาพ
4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบการ อนุมัติที่ได้รับอนุมัติยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม อ้างอิง https://www.rd.go.th/gew/reportutf8.htm (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) - เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (10 หลัก) - ชื่อผู้ประกอบการ	- เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (13 หลัก) - เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (10 หลัก) - ชื่อผู้ประกอบการ - ที่ตั้งสถานประกอบการ - สมาชิกสมาคม - วันเดือนปีที่มีสิทธิ - วันสิ้นสุดสมาชิกภาพ
5. รายงานราคาขายปลีกบุหรี่ยาสูบสำหรับคำนวณมูลค่าฐานภาษี อ้างอิง	ไม่มีข้อมูลรับ	- ตราบุหรี่ - ชนิด - ราคา - วันที่เริ่มใช้

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
<p>https://www.rd.go.th/60636.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)</p>		
<p>6. บริการสอบถามข้อมูลการคืนภาษี ภ.ง.ด.90/ภ.ง.ด.91</p> <p>อ้างอิง https://www.rd.go.th/27942.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปีภาษี - เลขประจำตัวผู้เสียภาษี - ชื่อผู้เสียภาษี - ชื่อกลาง - ชื่อสกุล 	<ul style="list-style-type: none"> - วันที่ยื่น - สถานที่ยื่น - ประเภทแบบ - สถานะการสอบถามข้อมูลยื่นแบบภาษี/นำเข้าข้อมูล/พิจารณาคืนภาษี/ส่งคืนภาษี/ได้รับคืนภาษี - ช่องทางการคืนภาษี - วันที่คืนภาษี <p>หมายเหตุ ข้อมูลไม่เปิดเผยหากไม่ใช่ข้อมูลรับเพื่อการค้นหาตรวจสอบ</p>
<p>7. ตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบการจูงนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่มีเงินได้มีสิทธิขอหักลดหย่อนภาษี</p> <p>อ้างอิง https://www.rd.go.th/44131.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)</p>	ไม่มีข้อมูลรับ	ไม่มีข้อมูลส่งกลับ
<p>8. ตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่ผู้มีเงินได้มีสิทธิขอหักลดหย่อนภาษี</p> <p>อ้างอิง https://www.rd.go.th/44132.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)</p>	ไม่มีข้อมูลรับ	ไม่มีข้อมูลส่งกลับ
<p>9. ตรวจสอบรายชื่อสถานศึกษาที่สามารถหักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า</p> <p>อ้างอิง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อสถานศึกษา - จังหวัดที่ตั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่อสถานศึกษา - จังหวัดที่ตั้ง

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
https://www.rd.go.th/28654.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)		
10. ตรวจสอบรายชื่อสถานพยาบาลของทางราชการ ที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า อ้างอิง https://www.rd.go.th/27811.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- ชื่อสถานพยาบาล - สังกัดกระทรวง - จังหวัดที่ตั้ง	- ชื่อสถานพยาบาล - สังกัดกระทรวง - จังหวัดที่ตั้ง
11. ตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า อ้างอิง https://www.rd.go.th/fileadmin/download/sportsociety_230364.pdf (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	ไม่มีข้อมูลรับ	- ชื่อสมาคม - สถานที่ติดต่อสมาคม - เบอร์โทรศัพท์สมาคม - ชื่อผู้ประสานงาน - เบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน - ชื่อนายกสมาคม - ชื่อเลขานุการ
12. ตรวจสอบรายชื่อมูลนิธิ สถานสาธารณกุศลที่สามารถหักค่าลดหย่อนเงินบริจาคได้ อ้างอิง https://www.rd.go.th/29157.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- ชื่อสถานสาธารณกุศล - เลขลำดับที่ได้รับประกาศ (13 หลัก)	- ชื่อสถานสาธารณกุศล - ประกาศฉบับที่ - เลขลำดับที่ได้รับประกาศ (13 หลัก)
13. ตรวจสอบรายชื่อสถานสงเคราะห์ สถานพักฟื้นบำบัดและฟื้นฟูเด็ก คนชรา คนพิการที่สามารถหักลดหย่อนเงินบริจาคได้ อ้างอิง https://www.rd.go.th/36170.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- ชื่อสถานสงเคราะห์ สถานพักฟื้นบำบัดและฟื้นฟูเด็ก คนชรา คนพิการ	- ชื่อสถานสงเคราะห์ สถานพักฟื้นบำบัดและฟื้นฟูเด็ก คนชรา คนพิการ - จังหวัด - ที่อยู่ - เบอร์โทรศัพท์ - email - website
14. ตรวจสอบรายชื่อ และรหัสสรรพากรเมือง	ไม่มีข้อมูลรับ	ไม่มีข้อมูลส่งกลับ (ไม่สามารถใช้งานได้)

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
อ้างอิง http://download.rd.go.th/fileadmin/download/partylist150163.pdf (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)		
15. ตรวจสอบรายชื่อตัวแทนรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย อ้างอิง https://www.rd.go.th/44310.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	ไม่มีข้อมูลรับ	- รายชื่อตัวแทนรับบริจาคฯ - ชื่อธนาคาร - เลขที่บัญชีธนาคาร
16. รายงานรายชื่อผู้ประกอบการที่ได้รับอนุมัติเลขประจำตัวซอฟต์แวร์เข้าสู่ อ้างอิง https://www.rd.go.th/314.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- ชื่อผู้ประกอบการ	- ชื่อผู้ประกอบการ - ที่อยู่ผู้ประกอบการ - เบอร์โทรศัพท์ผู้ประกอบการ - เลขประจำตัวซอฟต์แวร์เข้าสู่ - ชื่อซอฟต์แวร์ - วันที่อนุมัติ
17. ตรวจสอบรายชื่อผู้ประกอบการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล อ้างอิง https://www.depa.or.th/tax200/companies (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	ไม่มีข้อมูลรับ	ไม่มีข้อมูลส่งกลับ (ไม่สามารถใช้งานได้)
18. บริการคัดค้นข้อมูลแบบแสดงรายการ อ้างอิง https://www.rd.go.th/40899.html (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	- สถานที่เขียนคำร้อง - วันเดือนปีที่ยื่นคำร้อง - ชื่อนามสกุล - เลขบัตรประจำตัวประชาชน/ เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร - ที่อยู่ - เบอร์โทรศัพท์	- แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด. 90 , 91 , 92 , 93 , 94 - แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ภ.ง.ด. 50 , 51 , 52 , 54 , 55 - แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภ.ง.ด. 1 , 1ก , 2 , 2ก , 3 , 53

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
	<ul style="list-style-type: none"> - ฐานะ (กรรมการผู้มีอำนาจ/ผู้รับมอบอำนาจ/ผู้มีเงินได้/อื่น ๆ) - ชื่อนามสกุล/ชื่อผู้ประกอบการ รายที่ต้องการคัดค้น - เลขบัตรประจำตัวประชาชน/เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของ ข้อมูลที่ต้องการคัดค้น - แบบฯ ที่ต้องการคัดค้น - ปีภาษีที่ต้องการคัดค้น - เดือนที่ต้องการคัดค้น - วัตถุประสงค์ในการขอ (ต่อวีซ่า/ใบอนุญาตทำงาน/เก็บไว้เป็นหลักฐาน/อื่น ๆ) - สำเนาบัตรประชาชนหรือหนังสือเดินทางของผู้มอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจ) - หนังสือมอบอำนาจ (กรณีมอบอำนาจ) <p>ตามแบบฟอร์มคำร้อง</p> <p>แบบการขอรับบริการข้อมูล สำเนาแบบแสดงรายการภาษี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ของ กรมสรรพากร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แบบแสดงรายการ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจ เฉพาะ ภ.พ.30, ภ.ธ.40 - แบบแสดงรายการภาษี ทุกประเภทที่ยื่นทาง Internet
<p>19. รายงานผลการจัดเก็บภาษี รายเดือน/รายปี</p> <p>อ้างอิง</p> <p>https://www.rd.go.th/310.html</p> <p>(สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)</p>	<p>ไม่มีข้อมูลรับ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เดือน/ปี - จำนวนภาษีจัดเก็บจริง - จำนวนภาษีประมาณการ

กิจกรรม	ข้อมูลรับ (input)	ข้อมูลส่งกลับ (output)
20. รายงานการรับแบบ ภ.ง.ด.90, 91 ทางอินเทอร์เน็ต อ้างอิง https://edonation.rd.go.th/donate/ RptInt9091_TaxYr62.jsp (สืบค้นวันที่ 26 มีนาคม 2565)	ไม่มีข้อมูลรับ	- จำนวนราย - จำนวนแบบ

(ที่มา : กรมสรรพากร, บริการข้อมูล, 9 มีนาคม 2565)

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรในการให้บริการข้อมูลของกรมสรรพากรนั้นมีทั้งหมด 20 กิจกรรม ส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลส่วนบุคคล จะมีข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ใน 2 กิจกรรมคือ

1. กิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า มีข้อมูลส่งกลับ (output) คือ ชื่อสมาคม, สถานที่ติดต่อสมาคม, เบอร์โทรศัพท์สมาคม, ชื่อผู้ประสานงาน, เบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน, ชื่อนายกสมาคม และชื่อเลขานุการ
2. บริการคัดค้นข้อมูลแบบแสดงรายการ มีข้อมูลส่งกลับ (output) คือ แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด. 90 , 91 , 92 , 93 , 94 แบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล ภ.ง.ด. 50 , 51 , 52 , 54 , 55 แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภ.ง.ด. 1 , 1ก , 2 , 2ก , 3 , 53 แบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ ภ.พ. 30, ภ.ธ. 40 และแบบแสดงรายการภาษี ทุกประเภทที่ยื่นทาง Internet

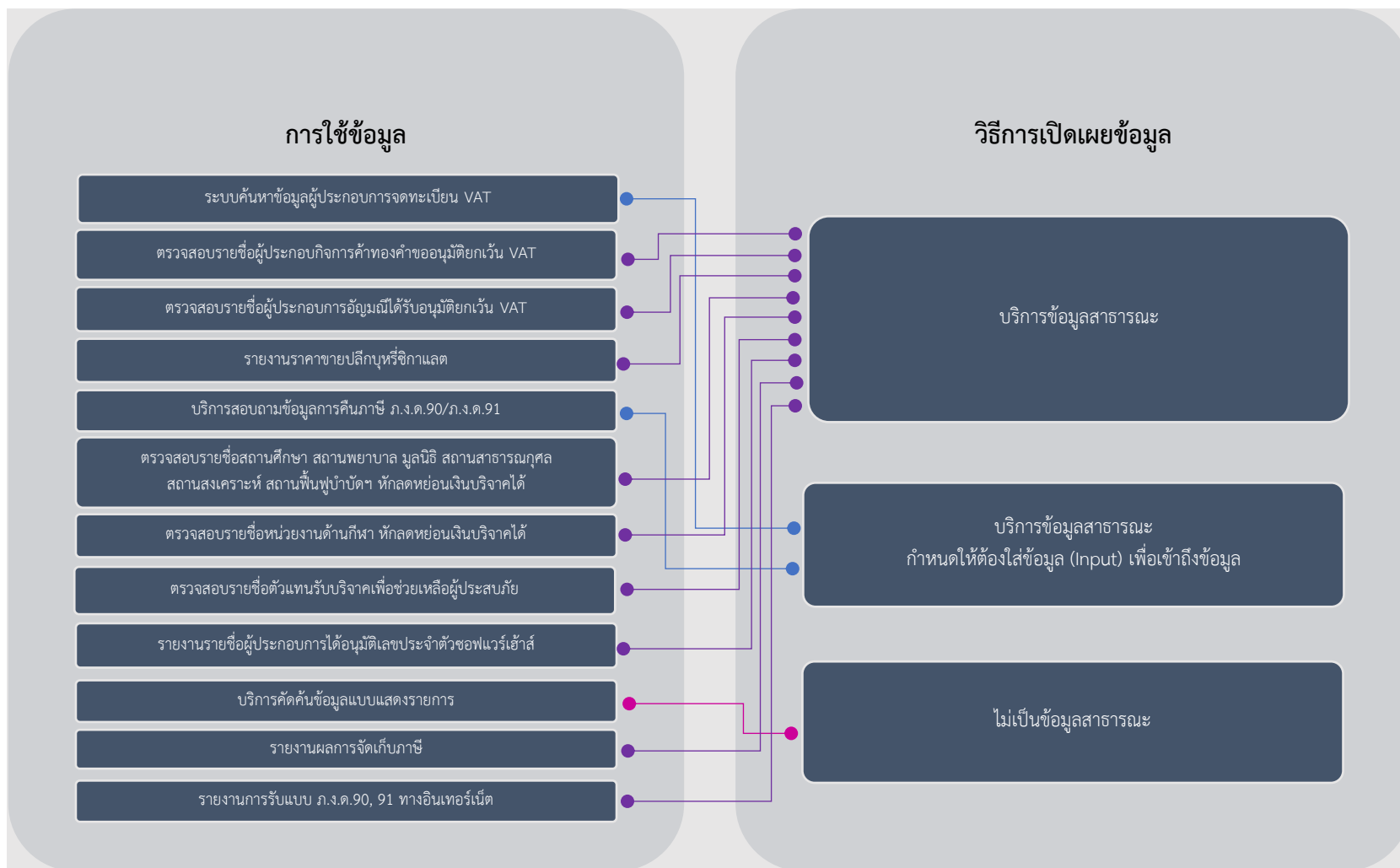
โดยกิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า มีวิธีการเปิดเผยที่เป็นบริการข้อมูลสาธารณะโดยไม่ต้องมีการระบุข้อมูลรับ (input) ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลรับ (output) ได้ ซึ่งการเปิดเผยรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า นั้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ให้ผู้เสียได้ทราบข้อมูลว่าหน่วยงานด้านกีฬาใดบ้างที่สามารถบริจาคแล้วนำมาหักลดหย่อนภาษีนำไปยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อลดหย่อน การมีข้อมูลชื่อผู้ประสานงาน, เบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน, ชื่อนายกสมาคม และชื่อเลขานุการ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลจึงอาจไม่ได้มีความจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งกิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ สถานศึกษา สถานพยาบาลของทางราชการ

มูลนิธิ สถานสาธารณกุศล สถานสงเคราะห์ สถานพักฟื้นบำบัดและฟื้นฟูเด็ก คนชรา คนพิการ ก็ไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

ส่วนกิจกรรมบริการคัดค้นข้อมูลแบบแสดงรายการนั้นต้องมีการยื่นแบบฟอร์มการขอรับบริการข้อมูลสำเนาแบบแสดงรายการภาษีและเอกสารที่เกี่ยวข้องของกรมสรรพากรโดยมีขั้นตอนการให้บริการข้อมูลคือ ยื่นคำร้อง รับข้อมูล และชำระค่าบริการ กิจกรรมดังกล่าวจึงไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ

อย่างไรก็ตามในกิจกรรมบริการสอบถามข้อมูลการคืนภาษี ภ.ง.ด.90/ภ.ง.ด.91 มีการกำหนดให้ระบุข้อมูลรับ (input) คือ ปีภาษี, เลขประจำตัวผู้เสียภาษี, ชื่อผู้เสียภาษี, ชื่อกลาง, ชื่อสกุล ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการคืนภาษีได้ซึ่งมีข้อมูลส่งกลับ คือ วันที่ยื่น, สถานที่ยื่น, ประเภทแบบ, สถานะการสอบถามข้อมูล, ช่องทางการคืนภาษี, วันที่คืนภาษี เมื่อพิจารณาตามแนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ บก.1/2555 เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากรแล้วข้อมูลเกี่ยวกับการคืนภาษีเป็นข้อมูลที่กรมสรรพากรอาจไม่เปิดเผยด้วยเหตุผลเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น หรือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร หรือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่ไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ภาพที่ 3 การไหลของข้อมูลในการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษี (Output Data Flow)

(ที่มา: ผู้เขียนรวบรวมจากบริการข้อมูล กรมสรรพากร <https://www.rd.go.th/285.html> 26 มีนาคม 2565)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ในกระบวนการดำเนินงานทางภาษีของกรมสรรพากรเป็นไปโดยอาศัยฐานการประมวลผลโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 คือเป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามแม้เป็นข้อมูลสาธารณะและในการเข้าถึงข้อมูลนั้นเป็นไปโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย การใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ดังกล่าวยังคงต้องได้รับความคุ้มครองภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมาย ความเป็นธรรม และความโปร่งใส (Lawfulness Fairness and Transparency) และหลักการประมวลผลข้อมูลอย่างน้อยที่สุด หรือการประมวลผลข้อมูลเท่าที่จำเป็น (Data Minimization)

5.1 การคุ้มครองข้อมูลสาธารณะและกระบวนการดำเนินงานทางภาษี

ข้อมูลสาธารณะมีคุณสมบัติคือข้อมูลนั้นต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไปต่อสาธารณะตามแหล่งข้อมูลที่มีลักษณะเป็นสาธารณะสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป แต่ไม่ได้หมายความว่าจะถูกยกเว้นจากการคุ้มครองทั้งหมด ยังคงได้รับความคุ้มครองตามมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามกฎหมายของสหภาพยุโรปที่ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่อาศัยอยู่ในสหภาพยุโรป หรือ General Data Protection Regulation (GDPR) มีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์โดยไม่คำนึงว่าข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งข้อมูลสาธารณะหรือไม่ จึงเห็นได้ว่าข้อมูลสาธารณะไม่ได้เป็นสาธารณะสำหรับทุกวัตถุประสงค์แม้เป็นข้อมูลสาธารณะก็ยังคงได้รับความคุ้มครองอยู่ ดังนั้นตามหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องตั้งต้นจากกิจกรรมและวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดขอบเขตและความจำเป็นในการใช้ข้อมูล การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะเกิดขึ้นได้โดยชอบด้วยกฎหมายเมื่อมีฐานหรือเหตุผลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย จึงได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานหลักของกรมสรรพากร ดังนี้

ภาพกระบวนการดำเนินงานทางภาษีของกรมสรรพากร

(ที่มา : กรมสรรพากร, ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติราชการ เพื่อสร้างความปลอดภัยในระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับตรวจสอบ,

https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/ITA/2561/EB8_3_S1.pdf)

กระบวนการดำเนินงานทางภาษีหลักของกรมสรรพากรแบ่ง 5 กระบวนการ คือ

- (1) กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ กรมสรรพากรมีกระบวนการรองรับที่ชัดเจนการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสำรวจนั้นคือปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน. 9/2553 เรื่อง การสำรวจแหล่งภาษีอากร โดยแบ่งขอบเขตการปฏิบัติงานสำรวจเป็น 3 ประเภท คือ การสำรวจพื้นที่เป้าหมาย การสำรวจรายเป้าหมาย และการสำรวจนิติบุคคลตั้งใหม่ ในการสำรวจนั้นดำเนินการโดยทีมสำรวจดำเนินการสำรวจให้ได้ข้อมูลตามสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีเงินได้ หรือการประกอบกิจการ และข้อมูลอื่นอันเป็นสาระสำคัญซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีอากรให้ครอบคลุมครบถ้วนมากที่สุด จัดบันทึกไว้ในแบบสำรวจและติดตาม (สร.4) และหนังสือแจ้งผลการสำรวจ (สร.5) โดยหลังจากสำรวจมีการบันทึกผลการสำรวจและความเห็นเกี่ยวกับการสำรวจบนระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ
- (2) กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร กรมสรรพากรมีกระบวนการรองรับที่ชัดเจนใช้วิธีการประเมินตนเอง (Self - assessment) วิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax) และวิธีประเมินโดยเจ้าพนักงานประเมินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 18 โดยกรมสรรพากรจะมีการบันทึกข้อมูลการยื่นแบบทุกประเภทลงระบบทะเบียนคุมรายการและจัดทำบัญชีผู้เสียภาษี (Transaction Control Log and Accounting : TCL) และระบบคัดค้นข้อมูลผู้เสียภาษีรายตัว ในกระบวนการจัดเก็บภาษีอากรนี้เจ้าพนักงานประเมินจะประเมินความถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในหมวดภาษีอากรนั้น ๆ และแจ้งจำนวนภาษีอากรที่ประเมินไปยังผู้ต้องเสียภาษีอากร ซึ่งเป็นการประเมินตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามแบบแสดงรายการและเอกสารหลักฐานประกอบแบบแสดงรายการที่ผู้

ต้องเสียภาษีอากรยื่นเสียภาษีอากรเท่านั้น เช่น การตรวจสอบรายการที่ยื่นการคำนวณตัวเลข ผิดพลาดคลาดเคลื่อน การระบุประเภทเงินได้ไม่ถูกต้อง การหักค่าใช้จ่ายไม่ถูกต้อง หรือการหัก ค่าลดหย่อนไม่ถูกต้อง เป็นต้น โดยจะไม่นำรายการอื่นที่อยู่นอกเหนือรายการที่ผู้เสียภาษียื่นไว้มา ประเมิน

- (3) กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรมีกระบวนการรองรับที่ชัดเจนตามประมวลรัษฎากร แบ่งเป็นการประเมินก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากร การประเมินโดยมีการออกหมายเรียกกรณีผู้มีเงินได้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าแสดงรายการตามแบบที่ยื่นไม่ถูกต้องตามความจริงหรือไม่บริบูรณ์ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจออกหมายเรียกผู้ยื่นรายการมาไต่สวน และออกหมายเรียกพยานกับสิ่งให้ผู้ยื่นรายการหรือพยานนั้นนำเอกสารหรือหลักฐานอื่นอันควรแก่เรื่องมาแสดงเพื่อตรวจสอบ การประเมินโดยวิธีพิเศษ ในกรณีผู้มีเงินได้มีได้ยื่นรายการเงินได้ หรือเจ้าพนักงานประเมินพิจารณาเห็นว่าผู้มีเงินได้ยื่นรายการเงินได้ต่ำกว่าจำนวนที่ต้องยื่น แล้วบุคคลนั้นไม่มีหลักฐานให้ตรวจสอบไต่สวนหายอดเงินได้พึงประเมินที่แท้จริงได้ หรือเจ้าพนักงานไม่อาจหาหลักฐานเกี่ยวกับยอดเงินได้พึงประเมินที่บุคคลนั้นได้รับจริงเจ้าพนักงานประเมินโดยอนุมัติอธิบดี มีอำนาจกำหนดจำนวนเงินได้สุทธิขึ้นโดยกำหนดจำนวนเงินได้สุทธิจากค่าเพิ่มทรัพย์สินสุทธิ (Net Worth Increase Method) และการประเมินจากหนังสือสำคัญมีชื่อในหนังสือสำคัญใด ๆ แสดงว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินอันระบุไว้ในหนังสือสำคัญและทรัพย์สินนั้นก่อให้เกิดเงินได้พึงประเมิน หรือเป็นผู้รับเงินได้พึงประเมินโดยหนังสือสำคัญ
- (4) กระบวนการกักคืนภาษีอากร กรมสรรพากรมีกระบวนการรองรับที่ชัดเจนเจ้าพนักงานประเมินตามแบบแสดงรายการที่ยื่น หรือคำร้องขอคืนภาษีอากรตามแบบ ค.10
- (5) กระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง กรมสรรพากรมีกระบวนการรองรับที่ชัดเจนตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2545 เมื่อพ้นกำหนดชำระภาษีอากรแล้วผู้ค้างภาษีอากรไม่นำเงินมาชำระนำเงินมาชำระไม่ครบถ้วนเจ้าพนักงานมีอำนาจในชั้นตอนและวิธีการเร่งรัดไม่ว่าจะเป็นการมีหนังสือถึงหน่วยงานภายนอกเพื่อขอทราบการถือครองหรือถือกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน การสอบสวนทรัพย์สินบันทึกไว้ในแบบ ภ.ส.16 (รายงานแสดงการเร่งรัดหนี้ภาษีอากร) บันทึกสภาพความเป็นอยู่ของผู้ค้างภาษีอากร รวมถึงออกหมายเรียกผู้ต้องรับผิดชำระภาษีอากรค้างหรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากรค้างมาให้ถ้อยคำ หรือให้นำเอกสารหรือหลักฐานอื่นมาเพื่อทำการตรวจสอบ หรือออกคำสั่งให้ทำการตรวจค้น

5.2 การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษี

จากกระบวนการดำเนินงานทางภาษีหลักของกรมสรรพากร กระบวนการจัดเก็บภาษีอากร และกระบวนการคืนภาษีอากร เป็นกระบวนการที่กรมสรรพากรใช้ข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการประเภทต่าง ๆ และเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นแบบของผู้เสียภาษี โดยเจ้าหน้าที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวเท่านั้นในการดำเนินกระบวนการทางภาษี จะไม่ได้มีการนำข้อมูลสาธารณะทางภาษีมาใช้ในการกระบวนการดังกล่าว

ส่วนกระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี และกระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากร เจ้าหน้าที่สามารถแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลสาธารณะเพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการทางภาษี ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของผู้เสียภาษี เนื่องจากลำพังเพียงข้อมูลที่ได้จากผู้เสียภาษีจากการยื่นแบบแสดงรายการนั้นไม่เพียงพอที่จะสามารถทำให้การดำเนินภารกิจของกรมสรรพากรสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นจาก 5 กระบวนการดำเนินงานหลักของกรมสรรพากรจึงมี 3 การดำเนินกระบวนการที่มีการใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีซึ่งสามารถทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายตามกระบวนการกรมสรรพากรที่มีกระบวนการรองรับที่ชัดเจน

เมื่อวิวัฒนาการของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแหล่งข้อมูลสาธารณะอาจมีเพียงการเฝ้าสังเกตพฤติกรรม การลงพื้นที่เข้าไปสำรวจตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลหรือสภาพของกิจการ จดบันทึกข้อมูลในรูปแบบเอกสาร แต่ปัจจุบันเมื่อเทคโนโลยีมีการพัฒนามากขึ้น ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในแหล่งข้อมูลสาธารณะมีขอบเขตที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น สถานประกอบการจากเดิมที่มีหลักแหล่งตามกายภาพกลายเป็นสถานประกอบการบนโลกดิจิทัลการสำรวจกิจการแบบเดิมแต่เพียงอย่างเดียวจึงไม่ครอบคลุมฐานของผู้เสียภาษี กรมสรรพากรได้มีการดำเนินยุทธศาสตร์ D2RIVE เพื่อให้สอดรับการสังคมโลกที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การใช้ Data Analytics จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) โดยเน้นการนำข้อมูลทั้งภายใน และข้อมูลภายนอกมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อดำเนินกระบวนการทางภาษี ในกระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบมีการนำเทคโนโลยีดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ (Web Scraping) มาเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรของกลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจและผู้ค้าขายออนไลน์ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ หรือกระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีมีระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษีเพื่อกำกับและตรวจสอบ (Risk Based Audit System : RBA) ช่วยในการคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีความเสี่ยงเพื่อเลือกใช้เครื่องมือตรวจสอบที่มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เสียภาษี การนำข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษีมาใช้ในการดำเนินกระบวนการทางภาษีของกรมสรรพากรจึงเป็นแนวปฏิบัติที่ทำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อพิจารณาตาม

ตารางที่ 1 ตัวอย่างข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะทางภาษาที่กรมสรรพากรนำมาใช้นั้นเป็นข้อมูลดังต่อไปนี้

- ข้อมูลเปิดของภาครัฐโดยข้อกำหนดตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ข้อมูลและรายงานเปิดของภาครัฐ เป็นต้น
- ข้อมูลเผยแพร่ของภาคเอกชน เช่น ข้อมูลเชิงพาณิชย์ และเอกสารทางธุรกิจ เป็นต้น
- ข้อมูลที่เผยแพร่อย่างหลากหลาย เช่น ข้อมูลโซเชียลมีเดีย รายการโทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และข้อมูลที่โพสต์สาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น

ซึ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลสาธารณะนั้นปัจจุบันได้มีคำตัดสินของศาลสหรัฐอเมริกาในคดีระหว่าง hiQ Labs, Inc. กับ LinkedIn Corp ว่าการทำ Web scraping นั้นเป็นวิธีการทั่วไปของรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นหาข้อมูล และการพิจารณาถึงความสมดุลของประโยชน์สาธารณะ รวมถึงการตีความความหมายของการเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม the Computer Fraud and Abuse Act (CFAA) ซึ่งข้อมูลสาธารณะนั้นหากมีลักษณะเป็นข้อมูลที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยไม่ต้องมีการอนุญาตจึงไม่ได้เป็นการละเมิด CFAA ที่ห้ามมิให้บุคคลเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเกินขอบเขตการเข้าถึงที่ได้รับอนุญาต กล่าวคือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตความรับผิดชอบของ CFAA คำตัดสินนี้จึงอาจใช้เป็นแนวทางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ ดังนั้นข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลแทนตัวบุคคลแบบในอดีตที่จะเป็นการขัดหรือละเมิดต่อกฎหมายนั้นจึงสามารถทำได้ไม่เป็นการขัดหรือละเมิดต่อกฎหมาย

5.3 การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษา

ส่วนการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษาเป็นอีกหนึ่งในภารกิจของกรมสรรพากร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 41 (1) ที่กำหนดว่าบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจึงมีภารกิจที่ต้องเปิดเผยข้อมูลสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่และรักษาประโยชน์ของตนได้ รวมถึงเป็นการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการสืบค้นติดตามข้อมูลหรือตรวจสอบความถูกต้อง จากการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษาของกรมสรรพากรในการให้บริการข้อมูลของกรมสรรพากรนั้นมีทั้งหมด 20 กิจกรรม ส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลส่วนบุคคล จะมีข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในกิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า มีข้อมูล

ส่งกลับ (output) คือ ชื่อสมาคม, สถานที่ติดต่อสมาคม, เบอร์โทรศัพท์สมาคม, ชื่อผู้ประสานงาน, เบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน, ชื่อนายกสมาคม และชื่อเลขาธิการ

โดยกิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า มีวิธีการเปิดเผยที่เป็นบริการข้อมูลสาธารณะโดยไม่ต้องมีการระบุข้อมูลรับ (input) ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลรับ (output) ได้ ซึ่งการเปิดเผยรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า นั้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ให้ผู้เสียได้ทราบข้อมูลว่าหน่วยงานด้านกีฬาใดบ้างที่สามารถบริจาคแล้วนำมาหักลดหย่อนภาษีนำไปยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อลดหย่อน การมีข้อมูลชื่อผู้ประสานงาน, เบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน, ชื่อนายกสมาคม และชื่อเลขาธิการ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลจึงอาจไม่ได้มีความจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งกิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ สถานศึกษา สถานพยาบาลของทางราชการ มูลนิธิ สถานสาธารณกุศล สถานสงเคราะห์ สถานพักฟื้นบำบัดและฟื้นฟูเด็ก คนชรา คนพิการ ก็ไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

และในกิจกรรมบริการสอบถามข้อมูลการคืนภาษีภ.ง.ด.90/ภ.ง.ด.91 มีการกำหนดให้ระบุข้อมูลรับ (input) คือ ปีภาษี, เลขประจำตัวผู้เสียภาษี, ชื่อผู้เสียภาษี, ชื่อกลาง, ชื่อสกุล ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการคืนภาษีได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามแนวทางปฏิบัติการกรมสรรพากร ที่ บก.1/2555 เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากรแล้วข้อมูลเกี่ยวกับการคืนภาษีเป็นข้อมูลที่กรมสรรพากรอาจไม่เปิดเผยด้วยเหตุผลเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น หรือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร หรือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่ไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะ

- (1) การใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษีสามารถทำได้เป็นไปตามกฎหมาย กรมสรรพากรมีกระบวนการที่ชัดเจนในการดำเนินกระบวนการทางภาษีในการใช้ข้อมูลสาธารณะทางภาษี การใช้ Data Analytics เป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ Big data เนื่องจากเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ข้อมูลมาจากหลายแหล่งอาจมีประเด็นเรื่องความน่าเชื่อถือความผิดพลาดคลาดเคลื่อนของข้อมูลเป็นมาตรฐานใหม่จึงควรมีความชัดเจน มีมาตรการป้องกันความผิดพลาดช่องทางเพื่อให้ได้แจ้งให้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือชี้แจง การเพิ่มเติมรายละเอียดนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความชอบด้วยกฎหมาย ความเป็นธรรม และความโปร่งใส (Lawfulness Fairness and Transparency)

- (2) การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะทางภาษีของกรมสรรพากรในการบริการข้อมูลของกรมสรรพากร ในกิจกรรมการตรวจสอบรายชื่อหน่วยงานด้านกีฬาที่หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ 2 เท่า ควรพิจารณา การเปิดเผยข้อมูลตามหลักความจำเป็นในการประมวลผลข้อมูล หรือหลักการใช้ข้อมูลให้น้อยที่สุด กล่าวคือจะต้องพิจารณาความจำเป็น ว่าต้องใช้ข้อมูลอะไรเพื่อให้เพียงพอ และเกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น ต่อวัตถุประสงค์ โดยหากข้อมูลใดไม่มีความจำเป็นเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ก็ไม่จำเป็นต้อง ประมวลผลข้อมูลนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นภายใต้วัตถุประสงค์โดยชอบด้วยกฎหมาย (Data minimization) และ เพิ่มมาตรการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลในกิจกรรมบริการสอบถามข้อมูล การคืนภาษี ภ.ง.ด.90/ภ.ง.ด.91 โดยการกำหนดให้ระบุข้อมูลรับ (Input) ที่เป็นข้อมูลเฉพาะเพิ่มเติม เช่น ระบุจำนวนเงินคืนภาษีเพิ่มเติมเพื่อเป็นการป้องกันการเข้าถึงจากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักความถูกต้องและการรักษาความลับ (Integrity and Confidentiality)

บรรณานุกรม

กฎหมาย

แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ บก.1/2555 เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของกรมสรรพากร
แนวทางปฏิบัติกรมสรรพากร ที่ ศน.9/2553 เรื่อง การสำรวจแหล่งภาษีอากร
ระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วย การสำรวจแหล่งภาษีอากรและติดตามการยื่นแบบแสดงรายการภาษี
พ.ศ. 2530

หนังสือ

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 13 แก้ไขเพิ่มเติม,(กรุงเทพฯ :
สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2563)
ศุภลักษณ์ พิณจิวตล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 5,(กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2563)
ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Thailand Data Protection
Guidelines 3.0 : แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 3,(กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564)

บทความ

Ann Cavoukian, (2000), Balancing Access and Privacy How Publicly Available Personal
Information is Handled in Ontario, Canada
Fanny Karaman, Astrid Champion, (2017), E.U. DATA PROTECTION AND THE FIGHT AGAINST TAX
EVASION: A DELICATE BALANCE
Philip Leith, (2018), Access to and Use of Publicly Available Information
Steven C. Henricks, “Social Media, Publicly Available Information, and the Intelligence
Community,” American Intelligence Journal 34, 1 (2017): 21-29
Teresa Scassa, (2014), Privacy and Open Government
อริยพร โพธิ์ใส, “สารพันปัญหากฎหมาย: หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล” (จุลนิติ, มี.ค. -
เม.ย. 2562)

วิทยานิพนธ์

ฉานภานุ มงคลฤทธิ์, วิทยารชจร จีรประวัตติ, “ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการตลาดและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลบนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์,” (วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 รวมเล่มวิทยานิพนธ์ดีเด่น (ฉบับพิมพ์พิเศษ 1),2553)

พรพรรณษา สิงขรบุตร, “ปัญหาภาษีเงินได้เชิงสันนิษฐานตามมาตรา 49 เปรียบเทียบกับประเทศออสเตรเลียและประเทศสหรัฐอเมริกา,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2551)

สื่อออนไลน์

Babelstreet, Publicly Available Information Explained [Online], Available from:

<https://www.babelstreet.com/blog/pai-explained> [24042564]

Baranov associates, WHAT IS HMRC CONNECT? [Online], Available from:

<https://baranovassociates.co.uk/what-is-hmrc-connect/> [10042565]

Citizen’s guide to open data, Open Data and Privacy [Online], Available from:

<https://citizens-guide-open-data.github.io/guide/4-od-and-privacy> [24042564]

Debt, What to Expect During an IRS Tax Audit & How to Prepare [Online], Available from:

<https://www.debt.org/tax/irs-audit/> [02012565]

Department of the Treasury Internal Revenue Service, Privacy Act Notice[Online], Available

from: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/n609.pdf> [24042564]

European Commission, FAQ [Online], Available from:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/faq.html#item_1 [24042564]

Headquarters, Department of the Army, ATP 2-22.9 Open-Source Intelligence [Online]

Available from: <https://irp.fas.org/doddir/army/atp2-22-9.pdf> [13072565]

HM Revenue & Customs, HMRC Privacy Notice [Online], Available from:

<https://www.gov.uk/government/publications/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you> [24042564]

HM Revenue & Customs, Guidance HMRC Privacy Notice [Online], Available from:

<https://www.gov.uk/government/publications/data-protection-act-dpa-information->

hm-revenue-and-customs-hold-about-you/data-protection-act-dpa-information-hm-revenue-and-customs-hold-about-you [24042564]

HM Revenue & Customs, Tax compliance checks [Online], Available from:

<https://www.gov.uk/tax-compliance-checks> [24042564]

HM Revenue & Customs, Guidance Make a subject access request to HMRC [Online],

Available from: <https://www.gov.uk/guidance/hmrc-subject-access-request> [24042564]

HM Revenue & Customs, Personal information charter [Online], Available from:

<https://www.gov.uk/government/organisations/valuation-office-agency/about/personal-information-charter#access-to-personal-information>
[24042564]

HM Revenue & Customs, Policy paper HMRC records management and retention and disposal policy [Online], Available from:

<https://www.gov.uk/government/publications/hmrc-records-management-and-retention-and-disposal-policy> [24042564]

Internal Revenue Service, IRS Audits [Online], Available from:

<https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/irs-audits> [02012565]

Internal Revenue Service, IRS Update on Audits [Online] Available from:

<https://www.irs.gov/newsroom/irs-update-on-audits> [02012565]

Internal Revenue Service, Taxpayer Bill of Rights [Online] Available from:

<https://www.irs.gov/taxpayer-bill-of-rights> [29012565]

International Association of Privacy Professionals, Publicly available data under the GDPR:

Main considerations [Online] Available from: <https://iapp.org/news/a/publicly-available-data-under-gdpr-main-considerations/> [26042564]

IRS, Freedom of Information Act (FOIA) Guidelines [Online] Available from:

<https://www.irs.gov/privacy-disclosure/freedom-of-information-act-foia-guidelines>
[15042565]

ITAX, “สรรพากรใช้วิธีไหน ตรวจสอบธุรกิจเรา?” [Online] Available from:

<https://www.itax.in.th/media/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3->

%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%B5%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%AA%E0%B8%AD%E0%B8%9A/ [24042564]

Office of the director of national intelligence, Civil liberties and privacy guidance for intelligence community professional: Properly obtaining and using publicly available information [Online] Available from:
https://www.dni.gov/files/documents/CLPO/CLPO%20Publication_Publicly%20Available%20Information_July%202011%20-%20Public%20Release%20Version.pdf
[05072565]

Privacy Commissioner, What is publicly available information? [Online] Available from:
<https://privacy.org.nz/tools/knowledge-base/view/251> [07112564]

Privacy Shield Framework, Public Record and Publicly Available [Online] Available from:
<https://www.privacyshield.gov/article?id=15-Public-Record-and-Publicly-Available-Information> [24042564]

Rs Accountancy, UK Tax Investigations: Everything You Need to Know [Online] Available from: <https://rsaccountancy.co.uk/uk-tax-investigations/> [24042564]

Tax topics, The IRS and big data: the future of fighting tax fraud [Online] Available from:
https://www.tx.cpa/docs/default-source/communications/2019-today's-cpa/january-february/taxtopics-irs-bigdata-jan-feb2019-today'scpa.pdf?sfvrsn=a165f2b1_4
[24042564]

TAXATION, HMRC's Connect computer and investigations [Online] Available from:
<https://www.taxation.co.uk/articles/hmrc-s-connect-computer-and-investigations>
[10042565]

The Electronic Frontier Foundation, The Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations [Online] Available from:
https://www.eff.org/files/filenode/FBI_guidelines/domestic_investigations_and_operations_guide_part5.pdf [13072565]

The journalist club, กรมสรรพากรเตรียมไล้ป้ร้ดภาษีแม่ค้า-พ่อค้าค้าออนไลน์ [Online] Available from:
<https://thejournalistclub.com/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E>

0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B9
%80%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B9%84%
E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%9A%E0%B8%B5%E0%B9%89/ [24042565]

The Office of the Privacy Commissioner, What is publicly available information? [Online]
Available from: <https://privacy.org.nz/tools/knowledge-base/view/251> [14072565]

TNN Online, กรมสรรพากรตั้งทีมตรวจสอบภาษีผู้ค้าออนไลน์ [Online] Available from:
<https://www.tnnthailand.com/news/wealth/24327/> [11112564]

Truevault, What Is "Publicly Available Information" Under the CCPA? [Online] Available from:
<https://www.truevault.com/learn/ccpa/what-is-publicly-available-information-under-the-ccpa> [24042564]

แจ่มจันทร์ คงพล, ผลกระทบของระบบสารสนเทศต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของผู้ใช้: กรณีศึกษาการใช้
ระบบทะเบียนคุมรายการและจัดทำบัญชีผู้เสียภาษีของข้าราชการกรมสรรพากร [Online]
Available from: <https://jsb.tbs.tu.ac.th/wp-content/uploads/1Jamchan.pdf> [24042564]

กรมสรรพากร, ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการเพื่อสร้างความโปร่งใสใน
ระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับตรวจสอบ [Online] Available from:
https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/ITA/2561/EB8_3_S1.pdf [24042564]

กรมสรรพากร, เลขที่ข่าว ปชส. 9/2562 เรื่อง สรรพากรประกาศยุทธศาสตร์ D2RIVE ยกระดับการเก็บภาษี
และบริการประชาชนให้ทันสมัย รวดเร็ว และเป็นธรรม [Online] Available from:
https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/news/news09_2562_edit.pdf [24042564]

กรมสรรพากร, กรมสรรพากรสร้างความมั่นใจในการทำธุรกรรมภาษีบนโลกดิจิทัล คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
[Online] Available from:
https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/news/news48_2563.pdf [24042564]

กรมสรรพากร, ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ เพื่อสร้างความโปร่งใสใน
ระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับตรวจสอบ [Online] Available from:
https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/ITA/2561/EB8_3_S1.pdf [20012565]

กรมสรรพากร, ข้อมูลข่าวสารกับการให้บริการของกรมสรรพากร [Online] Available from:
https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/borkor/info_service/link/info_170760.pdf
[24032565]

กรมสรรพากร, ปชส. 25/2560 เรื่อง กรมสรรพากรชี้แจงประเด็นความเสี่ยงจากการตรวจแนะนำด้านภาษี
อากรผ่านสำนักงานบัญชีเพื่อการเสียภาษีที่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง [Online] Available
from: https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news25_2560.pdf
[24042564]

กรมสรรพากร, ประกาศกรมสรรพากร เรื่อง การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล [Online] Available from:
<https://www.rd.go.th/62835.html> [24042564]

กรมสรรพากร, มุมสรรพากร ปีที่ 5 ฉบับที่ 52 กันยายน 2559 [Online] Available from:
https://www.rd.go.th/fileadmin/eMagazines/RD_Sep_2016_internet.pdf [01042565]

กรมสรรพากร, วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ [Online] Available from:
<https://www.rd.go.th/19954.html> [26052564]

ศิริสัญญา ดุสิตนานนท์, การออกแบบระบบภาษีอากรไทยตามหลักภาษีอากรที่ดี Principles of Good Tax for
Designing Thai Tax Struture System [Online] Available from:
http://utcc2.utcc.ac.th/lawjournal/71/224_244.pdf [28052564]

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), การประเมินผลการออกสำรวจผู้เสียภาษีของสรรพากรเขต
พื้นที่และสรรพากรจังหวัด [Online] Available from: [https://tdri.or.th/wp-
content/uploads/2013/01/A31.pdf](https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2013/01/A31.pdf) [26032565]

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, Big Data Analytics [Online] Available from:
[http://www.tfac.or.th/upload/9414/FWaj22O1xO.pdf?fbclid=IwAR3Khclv55r4LXSu64Kb
DestdoYTalmejbwYwM16LFbEZumm5oCh5ss7vmM](http://www.tfac.or.th/upload/9414/FWaj22O1xO.pdf?fbclid=IwAR3Khclv55r4LXSu64KbDestdoYTalmejbwYwM16LFbEZumm5oCh5ss7vmM) [24042564]

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, สรรพากรบู้ค้าออนไลน์นอกขง ปิดเว็บไซต์กรณีเสี่ยงภาษีคาดกฎหมาย “อีบีซีเนส”
บังคับใช้ปีงบประมาณ 64 [Online] Available from:
[http://203.155.220.117:8080/BMAWWW/upload/module_cms/title_cms/file_225e8877
839d206aee7f3cbb3b0d7cd6.pdf](http://203.155.220.117:8080/BMAWWW/upload/module_cms/title_cms/file_225e8877839d206aee7f3cbb3b0d7cd6.pdf) [24042564]

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, รู้ทันเทคโนโลยี ดูดข้อมูลเว็บ กรมสรรพากรใช้หาคนเลี่ยงภาษี [Online] Available
from: <https://www.komchadluek.net/news/scoop/420693> [24042564]